

วารสารสาริทธิปริทัศน์

SUTHIPARITHAT JOURNAL 1

ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๘๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๖ ISSN 0857-2690

บทความวิจัย (Research Articles)

- การพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย
Model Developmental to Educational Administration For First Responder in Emergency Medical Service of Thailand
เสกสรรค์ มานวิโรจน์7
Sakesun Manawiroj

- การพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบน้าตนเองสำหรับนักศึกษาหลักสูตรสุขภาพ
Development of a Self-directed Learning Readiness Scale Fof Health Science Students
กาญจนา จันทร์ประเสริฐ23
Kanchana Chanprasert

- ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับและพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อของผู้ขับที่รถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร
Factors of Drunk Driving Behaviour and Media Exposure of Motorcyclist in Bangkok Metropolitan
อุษา บิ๊กกินส์41
Ousa Biggins

- กลยุทธ์การพัฒนาารูปแบบธุรกิจแฟรนไชส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย
The Strategy of Franchise Business Model Development for English Training Service Business in Thailand
อิทธิกร วัฒนะ61
Ittikorn Wattana

- การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน
Structural Equation Model Development of Product Placement Prominence Aspects for Ecology Cars
จรณรัตน์ กัลยณวัฒน์, ปริญ ลักษิตามาต83
Johnson Kanlayanawat, Prin Luksitama

- พฤติกรรมกาแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิซัน
มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย – แปซิฟิก
Information-seeking Behavior and Information Use Among Nursing Teachers and Students at Asia-Pacific International University
ดวงใจ วงษ์เศษ97
Duangjai Wongsate

บทความวิชาการ (Academic Articles)

- การเจรจาต่อรองด้านแรงงานในฐานะของกลไกการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีในประเทศไทย
Collective Bargaining As A Mechanism Toward Good Labor Relations In Thailand
ปรีชา วุฒิการณ์115
Preecha Woodtikam

- ผลิตภัณฑ์หินแฮ่อีสาน
Products of Isan's Laterit
อาคม เสงี่ยมวิบูล137
Arkorn Sa-ngiamwibool

หนังสืออ่าน (Book Review)

- หนังสือนโยบายสาธารณะ แนวทางในการศึกษาแบบสหวิทยาการ
Public Policy: Interdisciplinary approach
นิภาพรณ เจนสันติกุล151
Nipapan Jensantikul

สุทธิปริทัศน์

ปีที่ 27 ฉบับที่ 82 เมษายน- มิถุนายน 2556 ISSN 0857-2690

*** เจ้าของ**

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
110/1-4 ถนนประชาชื่น
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทร. 02-954-7300-29 ต่อ 361
E-mail : dpujournal@dpu.ac.th

*** กองบรรณาธิการบุคคลภายใน**

รศ.พินิจ ทิพย์มณี
ผศ.ดร.นิตย์ เพ็ชรรักษ์
ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว
ดร.คม คัมภีรานนท์
ดร.นพพร ศรีวรวิไล
ดร.อดิสร ณ อุบล

*** คณะที่ปรึกษา**

ศ.ดร.บุญเสริม วีสกุล
รศ.ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ
ศ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์
รศ.ดร.สมบุญวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์
คณบดีทุกคณะ

*** กองการจัดการ (การเงินและสมาชิก)**

กรรณิการ์ วัชรภรณ์

*** ออกแบบรูปเล่ม-จัดหน้า**

นันทกา สิทธิพฤกษ์
ธนัตถ์สรณ์ ชูงาน

*** บรรณาธิการ**

รศ.ดร.กุลทิพย์ ศาสตระรุจิ

*** กำหนดออก**

ราย 3 เดือน ฉบับละ 100 บาท

*** กองบรรณาธิการบุคคลภายนอก**

ศ.ดร.ทวีป ศิริรัตน์
ศ.ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์
ศ.ดร.พรทิพย์ ตีสัมโชค
รศ.ดร.ปรียา วิบูลย์เศรษฐ์
ผศ.ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล

*** จัดจำหน่าย**

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
โทร. 02-954-7300 ต่อ 445, 528, 128

*** พิมพ์ที่**

โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
โทร. 02-954-7300 ต่อ 540
<http://www.dpu.ac.th/dpuprinting>

ทัศนะข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารสุทธิปริทัศน์ เป็นทัศนะวิจารณ์อิสระทางคณะผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับทัศนะข้อคิดเห็นเหล่านั้นแต่ประการใด ลิขสิทธิ์บทความของผู้เขียนและวารสารสุทธิปริทัศน์ ได้รับการสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย

SUTHIPARITHAT

Volume 27 Number 82 April - June. 2013

* **Owner**

Dhurakij Pundit University
110/1-4 Prachachuen Road
Laksi, Bangkok 10210
Tel.02-954-7300-29 # 361
E-mail: dpujournal@dpu.ac.th

* **Internal Editorial Board**

Assoc. Prof. Pinit Tipmanee
Asst. Prof. Dr. Nit Petcharak
Dr. Kiatanantha Lounkaew
Dr. Kom Campiranon
Dr. Nopporn Srivoravilai
Dr. Adisorn Na Ubon

* **Editorial Consultant**

Prof. Dr. Boonserm Weesakul
Assoc. Prof. Dr. Varakorn Samkoses
Prof. Dr. Paitoon Sinlarat
Assoc. Prof. Dr. Somboonwan Satyarakwit
Dean of all DPU Faculty

* **Assistant Editors**

Kannika Watcharaporn

* **Cover Design**

Nunthaga Sitthipruk
Thanatsorn Choongan

* **Editor - in - Chief**

Assoc. Prof. Dr. Kullatip Satararuji

* **Periodicity**

3 month per year issue 100 baht

* **Editorial Consultant Board**

Prof. Dr. Taweep Sirassamee
Prof. Dr. Parichart Sthapitanon
Prof. Dr. Porntip Desomchok
Assoc. Prof. Preeya Vibulsresth
Asst. Prof. Wirote Aroonmanakun

* **Distribute**

Dhurakij Pundit University
Telephone 02-954-7300 # 445, 528, 128

* **Printed by**

Dhurakij Pundit University Printing
Telephone 02-954-7300 # 540
<http://www.dpu.ac.th/dpuprinting>

The View Expressed in each Article are Solely those of Author(s).

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความภายนอก (Peer Review)

ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริรัมย์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ ดีสมโชค	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรียา วิบูลย์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ศุภติลล	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา คณะสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหิดล

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความภายใน (Peer Review)

ศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม วิสกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.อุปลัมภ์ สายแสงจันทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัญญา ปานเจริญ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทาสารี สุขโต	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สารบัญ

บทความวิจัย

การพัฒนาแบบรูปการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉิน เบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย เสกสรรค์ มานวิโรจน์	7
การพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษา กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กาญจนา จันทร์ประเสริฐ	23
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับและการเปิดรับสื่อของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในเขต กรุงเทพมหานคร อุษา บั๊กกิ้นส์	40
กลยุทธ์การพัฒนาแบบธุรกิจแฟรนไชส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย อิทธิกร วัฒนะ	59
การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟง สำหรับรถยนต์ ประหยัดปลั่งงาน จรณ์ลัณฑ์ กลัยณวัฒน์, ปริญ ลักขิตามาศ	81
พฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มีชั้น มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย – แปซิฟิก ดวงใจ วงษ์เศษ	95

บทความวิชาการ

การเจรจาต่อรองด้านแรงงานในฐานะของกลไกการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีในประเทศไทย ปรีชา วุฒิการณ์	112
ผลิตภัณฑ์หินแฮ่อีสาน อาคม เสี่ยมวิบูล	133

หนังสืออ่าน

หนังสือนโยบายสาธารณะ แนวทางในการศึกษาแบบสหวิทยาการ นิภาพรรณ เจนสันติกุล	147
--	-----

Contents

Research Articles

Model Developmental to Educational Administration for First Responder in Emergency
Medical Service of Thailand

Sakesun Manawiroj7

Development of a Self-directed Learning Readiness Scale for Health Science Students

Kanchana Chanprasert23

Factors on Drunk Driving Behaviour and Media Exposure of Motorcyclist in
Bangkok Metropolitan

Ousa Biggins40

The Strategy of Franchise Business Model Development for English Training Service
Business in Thailand

Ittikorn Wattana59

Structural Equation Model Development of Product Placement Prominence Aspects
for Ecology Cars

Johnson Kanlayanawat, Prin Luksitamas81

Information-seeking Behavior and Information Use Among Nursing Teachers and
Students at Asia-Pacific International University

Duangjai Wongsate95

Academic Articles

Collective Bargaining As A Mechanism Toward Good Labor Relations In Thailand

Preecha Woodtikarn112

Products of Isan's Laterit

Arkorn Sa-ngiamwibool133

Book Review

Public Policy: Interdisciplinary approach

Nipapan Jensantikul147

บทบรรณาธิการ

วารสารสุทธิปริทัศน์ ฉบับที่ 82 กองบรรณาธิการขอเสนอบทความวิจัยจำนวน 6 เรื่อง ในหลายสาขา อาทิ ในด้านการศึกษา ได้แก่ 1.การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา สำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น ในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของ ประเทศไทย 2.การพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษา กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทางด้านบริหาร ได้แก่ เรื่อง 1.กลยุทธ์การพัฒนารูปแบบธุรกิจ แฟรนไชส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย 2.การพัฒนาโมเดลสมการ โครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน เป็นต้น

สำหรับบทความวิชาการจำนวน 2 เรื่องประกอบด้วย บทความทางด้าน นิติศาสตร์ ได้แก่ เรื่องการเจรจาต่อรองด้านแรงงานในฐานะของกลไกการแรงงานสัมพันธ์ ที่ดีในประเทศไทย และในด้านสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หินแห่งอีสาน ทั้งนี้หนังสือแนะนำในเล่มนี้ นำเสนอโดย ดร.นิภาพรณ เจนสันติกุล ได้เป็น หนังสือทางด้านรัฐศาสตร์ ชื่อ Public Policy: Interdisciplinary Approach นี้เหมาะ กับผู้ที่สนใจในการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะในยุคปัจจุบัน ที่สะท้อนให้เห็นมุมมอง เชิงรัฐศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

ตั้งแต่ฉบับที่ 81 เป็นต้นมาทางกองบรรณาธิการขอเรียนให้ท่านสมาชิกทุกท่าน ทราบว่าทางกองบรรณาธิการได้มีการดำเนินการจัดเก็บค่าบริการในการลงบทความเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพวารสารวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านให้ดียิ่งขึ้น

อนึ่ง วารสารสุทธิปริทัศน์ได้รับการรับรองจาก ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai-Journal Citation Index Centre (TCI) ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ ระดับชาติ เนื่องด้วยความร่วมมือของท่านผู้อ่าน คณาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการ และสมาชิกทุกท่านที่ได้ส่งบทความมาให้พิจารณาและความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิที่กลั่นกรองบทความมาเป็นอย่างดี กองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารสุทธิปริทัศน์ จะเป็นเวทีทางวิชาการในหลากหลายสาขาวิชาให้แก่ทุกท่านสืบไป

บรรณาธิการ

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัคร
ประเภทปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย

Model Developmental to Educational Administration for
First Responder in Emergency Medical Service of Thailand

เสกสรรค์ มานวิโรจน์*
Sakesun Manawiroj*

*ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักจัดระบบการแพทย์ฉุกเฉิน สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

*Assistant Director

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาด้านการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน และ 2.พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรดังกล่าว ของประเทศไทย โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ ของ Ludwig Von Bertalanffy ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และสิ่งแวดล้อม มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา โดยการสอบถามผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น จากสำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินประจำจังหวัด และหัวหน้าศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ ประจำจังหวัด ทั่วประเทศ จำนวน 154 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 94.06 นำผลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น และนำไปตรวจสอบยืนยันรูปแบบโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน จากจังหวัดที่ผลการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินดีเด่น ระดับประเทศ 3 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี ยะลา และสุพรรณบุรี จากนั้นนำรูปแบบที่ได้จากขั้นตอนการสัมภาษณ์ ไป ตรวจสอบยืนยันรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม(Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 ท่าน เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเหมาะสมและเป็นไปได้

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น ควรเป็นรูปแบบผสมผสานระหว่างองค์ประกอบ ดังนี้ ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม ทรัพยากรทางกายภาพ ได้แก่ อาคารและวัสดุสำหรับการจัดการศึกษา ทรัพยากรการเงิน และระบบสารสนเทศ กระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริการ และกระบวนการบริหาร ผลผลิต และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการจัดการศึกษา ที่ควรพัฒนารูปแบบเพิ่มเติม ประกอบด้วย 1. การกำหนดจำนวนผู้เข้าอบรมต่อรุ่น 2. ความเพียงพอของเอกสารสำหรับการศึกษา ค้นคว้า 3. การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ 4. การสนับสนุนงบประมาณอย่างทันเวลา 5. การจัดเก็บข้อมูลของวิทยากรผู้สอน 6. การจัดทำรายวิชาด้านการฝึกปฏิบัติการด้านช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน 7. การจัดทำแผนการสอน 8. การประเมินผลการสอนของวิทยากร 9. การบันทึกข้อมูลในการให้คำปรึกษา 10. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษา 11. การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร 12. การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา และ 13. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้การดำเนินการจัดการศึกษาตามองค์ประกอบเดิมผสมผสานองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นใหม่ทั้ง 13 องค์ประกอบจะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ โดยจัดการศึกษาในอนาคต ควรจัดการศึกษาโดยการผสมผสานระหว่างองค์ประกอบทั้ง 13 องค์ประกอบที่พัฒนาขึ้น และองค์ประกอบเดิมซึ่งปฏิบัติได้เหมาะสมแล้ว และดำเนินการในรูปแบบของ “ศูนย์การเรียนรู้สำหรับอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน กลุ่มเสี่ยงในการเจ็บป่วยฉุกเฉิน และนักท่องเที่ยวยชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นใจด้านการบริการการแพทย์ฉุกเฉินแก่นักท่องเที่ยว จากการเปิดเสรีของประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา อาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น

Abstract

The objectives of this research was to study the condition of the present situation and the problem situation of education management for first responder in emergency medical system, Thailand and developing a model of Educational Administration for First responder in emergency medical system, Thailand by concepts of Ludwig Won Berttaraffy, Educational Administration for Emergency Medical service, the National Educational Act B.E. 2542 and Emergency Medical service Act B.E 2551. The research process used in the study comprised 4 procedures which are 1. compilation and analysis of related documents; 2. Studying present situation and problem situation of Education administration to first responder in emergency medical service, Thailand by made a questionnaire for 77 Administrators at Emergency Medical service Provincial office and 77 questionnaires for 77 administrators of dispatcher center at Provincial hospital 3. data analysis by using the descriptive statistic and application of the result of analysis a draft of model educational administration: and 4. study of the suitable and feasibility model by in-depth interview and organizing a seminar between eminent persons.

The result of this research show that a suitable and feasibility Model of Education Administration to First Responder in Emergency Medical Service, Thailand is mixture with 5 component such as input, process, output and environment and strengthen with the activities between 1. the number of student per 1 class of training, 2. management for the document and textbook for student, 3. the enough of budget supporting, 4. budget supporting on time 5. management information system of instructor, 6. subject for training skill in emergency medical service, 7. skill of instructor for making teaching plan 8. evaluation of the efficiency teaching by student, 9. collective data of counseling between the course 10. objective setting for management plan 11. evaluate of personnel performance 12. monitor of the performance of student who pass the course 13. setting education plan and budget plan by local administration organization.

Furthermore A model which including 13 components will help administrator for management the system of education administration by relating with present situation and present problem and in the future the administrator should integrate 13 components that was developed with the present component that is performed and planning for establish the learning center for community learning in emergency medical service by supporting of local organization administration and preparation for ASEAN community in B.E. 2558

Keywords: Developmenr of model, Education Management,
Emergency Medical Service, First Responder

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉินใช้การฝึกอบรมเป็นกระบวนการหลัก โดยดำเนินการตามเจตนารมณ์ของ พรบ. การแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551 มาตราที่ 11 (6) กำหนดให้คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินมีอำนาจหน้าที่ในการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการรับรององค์กรและหลักสูตรการศึกษาหรือการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการ และการให้ประกาศนียบัตรหรือเครื่องหมายวิทยฐานะแก่ผู้ผ่านการศึกษาหรือการ และมาตราที่ 15 (5) กำหนดให้ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ให้มีการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน

การแพทย์ฉุกเฉิน ตามความหมายในพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551 หมายถึง การปฏิบัติการ การศึกษา การฝึกอบรม การค้นคว้า และการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินการจัดการ การบำบัดรักษาผู้ป่วยฉุกเฉิน และการป้องกันการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นฉุกเฉิน ทั้งนี้ การปฏิบัติการฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อ “ทำให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับการคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างทั่วถึงเท่าเทียม มีคุณภาพมาตรฐาน โดยได้รับการช่วย

เหลือและรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น

การปฏิบัติการฉุกเฉิน ประกอบด้วย 6 ระยะ คือ 1. การเจ็บป่วยฉุกเฉินและการพบเหตุ 2. การแจ้งเหตุขอความช่วยเหลือ 3. การออกปฏิบัติงานของหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน 4. การรักษาพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุ 5. การลำเลียงและการขนย้ายผู้ป่วย และ 6. การนำส่งสถานพยาบาล ทั้งนี้การเจ็บป่วยฉุกเฉินเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการเสียชีวิตในเกือบทุกประเทศทั่วโลก ตั้งแต่การป่วยฉุกเฉินด้วยโรคต่าง ๆ เช่น โรคหัวใจ รวมทั้งการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ อุบัติภัยภัยพิบัติ และการได้รับพิษ หากมีระบบบริการการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยรักษาชีวิตผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินดังกล่าวได้ถึงประมาณร้อยละ 15-20 หรือประมาณปีละ 9,000-12,000 คน (แผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ, 2553)

การดำเนินการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินของอาสาสมัครในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นมานานแล้ว โดยมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือเชิงสงเคราะห์ ดังเช่นการช่วยเหลือของอาสาสมัครในมูลนิธิ การช่วยเหลือของเพื่อนที่เจ็บป่วย แต่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าทำให้ผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินเกิดความพิการและการสูญเสียชีวิตโดยไม่เป็นการสมควร (สมชาย กาญจนสุต 2548: 1) ทำให้ภาครัฐได้พัฒนาอาสาสมัครฉุกเฉินด้วยการแพทย์สมัยใหม่ เช่นเดียวกับต่างประเทศ โดยกระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้ระบบการแพทย์ฉุกเฉินเป็นนโยบายของกระทรวง และมีสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ พ.ศ. 2551 พร้อมทั้งจัดทำแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ปี2553 – 2555 เสนอผ่านการอนุมัติจาก

คณะรัฐมนตรี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทยแต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการยังอยู่ในระยะเริ่มต้น และต้องการองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อีกเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัย จึงได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาด้านการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรดังกล่าวให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม ต่อไป

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ผู้วิจัยนำแนวคิดและหลักการที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาฯ ประกอบด้วย แนวคิดด้านการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน การพัฒนารูปแบบ ทฤษฎีระบบทั่วไปและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบทั่วไปในการจัดการศึกษา และแนวคิดด้านการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินมาเป็นฐานความรู้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและกำกับรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามในการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการ การศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการ ฉุกเฉินเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของ ประเทศไทย เป็นอย่างไร

2. รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นในระบบ การแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทยควรเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น ของประเทศไทยไทย ควรมีองค์ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา ผลผลิต และสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาใน การจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ ปฏิบัติการเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ของ ประเทศไทย

2. พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาของ อาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการเบื้องต้นในระบบ การแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนทางการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ สาระ แนวคิด ทฤษฎี เป็นการศึกษา ค้นคว้าบริบททางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการ วิจัยเพื่อถ่วงดุลให้เป็นอย่างองค์ความรู้และกำหนด เป็นกรอบความคิดสำหรับการวิจัย

2. ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการศึกษา เป็นการนำผลที่ได้

จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นหัวข้อ ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของ การจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครฯ โดยการใช้ แบบสอบถามการวิจัย

3. สังเคราะห์รูปแบบที่พึงประสงค์ใน การจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภท ผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินระดับต้นในระบบการแพทย์ ฉุกเฉิน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สังเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 1 กับผลสรุปการศึกษาสภาพที่สังเคราะห์ได้จาก ขั้นตอนที่ 2 มาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบ การจัดการศึกษา ฉบับร่างที่ 1 ประกอบด้วย 1. ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากร กายภาพ ทรัพยากรการเงินระบบสารสนเทศ 2.กระบวนการจัดการศึกษา ได้แก่ กระบวนการ เรียนการสอน กระบวนการให้คำปรึกษา กระบวนการบริหาร 3. ผลผลิตจากการจัดการ ศึกษา ได้แก่ ผลผลิตด้านผู้สำเร็จการศึกษา และ 4.สิ่งแวดล้อมจากการจัดการศึกษา ได้แก่ การมี ส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ จัดการศึกษา

4. ตรวจสอบยืนยันร่างรูปแบบการจัดการ การศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการ ฉุกเฉินระดับต้น โดยการ 1.การสัมภาษณ์ เจาะลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษา จำนวน 6 คน จากจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือก ให้เป็นจังหวัดที่มีผลการพัฒนาระบบการแพทย์ ฉุกเฉินดีเด่น จากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่ง ชาติ จำนวน 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดยะลา และจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ขององค์ ประกอบของรูปแบบ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้ กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตีความและสรุปผลความคิดเห็น

ของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำร่างการจัดการศึกษา ฉบับที่ 2 เพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญในการประชุมสัมมนา ต่อไป 2. การประชุมสัมมนา ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของร่างรูปแบบ การจัดการศึกษา ฉบับที่ 2 โดยร่วมกันอภิปราย เสนอแนะแนวในประเด็นการนำรูปแบบไปใช้ และ เงื่อนไขหรือข้อจำกัดของรูปแบบ จากนั้นผู้วิจัยได้ นำข้อมูลทั้งหมดมา ประมวลผลและปรับปรุงร่าง รูปแบบการจัดการศึกษาฯ เป็นร่างรูปแบบการ จัดการศึกษา ฉบับที่ 3 ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมของการ จัดการศึกษา พบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.30, S.D. = 0.76$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดทำแผนการ จัดการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.64, S.D. = 0.86$) รองลงมา ได้แก่ การบริการการศึกษา ($\bar{X} = 3.00, S.D. = 0.74$) และ ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.15, S.D. = 0.75$)

2. ด้านสภาพปัญหาพบว่าโดยภาพรวม มีสภาวะปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81, S.D. = 0.81$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ และทันเวลา มีสภาพปัญหา มากที่สุด ($\bar{X} = 3.28, S.D. = 0.87$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมเรื่องการจัดทำแผนการจัดการศึกษาโดย กระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนงบประมาณด้านการจัดการ การศึกษา ($\bar{X} = 3.20, S.D. = 0.76$) และ ทรัพยากรกายภาพ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.97, S.D. = 0.83$)

3. การคัดเลือกสภาพปัจจุบันและสภาพ ปัญหาในการจัดการศึกษาพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย ของสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา โดยเรียงลำดับ ของสภาพปัจจุบัน จากน้อยไปหามากและสภาพ ปัญหาจากมากไปหาน้อย และคัดเลือกสภาพ ปัจจุบัน และสภาพปัญหาที่ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับ หนึ่งถึงสามของแต่ละด้าน เพื่อคัดเลือกเป็นสภาพ ปัจจุบันและสภาพปัญหาและนำไปพัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษาฯ ซึ่งสามารถสรุปผลการพิจารณา ได้ ดังนี้ 1. ความเหมาะสมของผู้เข้ารับการอบรม ในแต่ละรุ่น 2. ความเพียงพอของเอกสารสำหรับ การศึกษาค้นคว้า 3. การสนับสนุนงบประมาณ อย่างเพียงพอ 4. การสนับสนุนงบประมาณอย่าง ทันเวลา 5. การจัดเก็บข้อมูลของวิทยากรผู้สอน อย่างเป็นระบบ 6. การจัดทำรายวิชาด้านการ ฝึกปฏิบัติการด้านช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน 7. การจัด ทำแผนการสอนและนำมาใช้ 8. การประเมินผลการ สอนของวิทยากร 9. มีการบันทึกข้อมูลในการให้ คำปรึกษา 10. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการ จัดทำแผนการจัดการศึกษา 11. การประเมินผลการ ปฏิบัติงานของบุคลากร 12. การติดตามปฏิบัติ งานของผู้สำเร็จการศึกษา และ 13. การทำแผน การจัดการศึกษาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

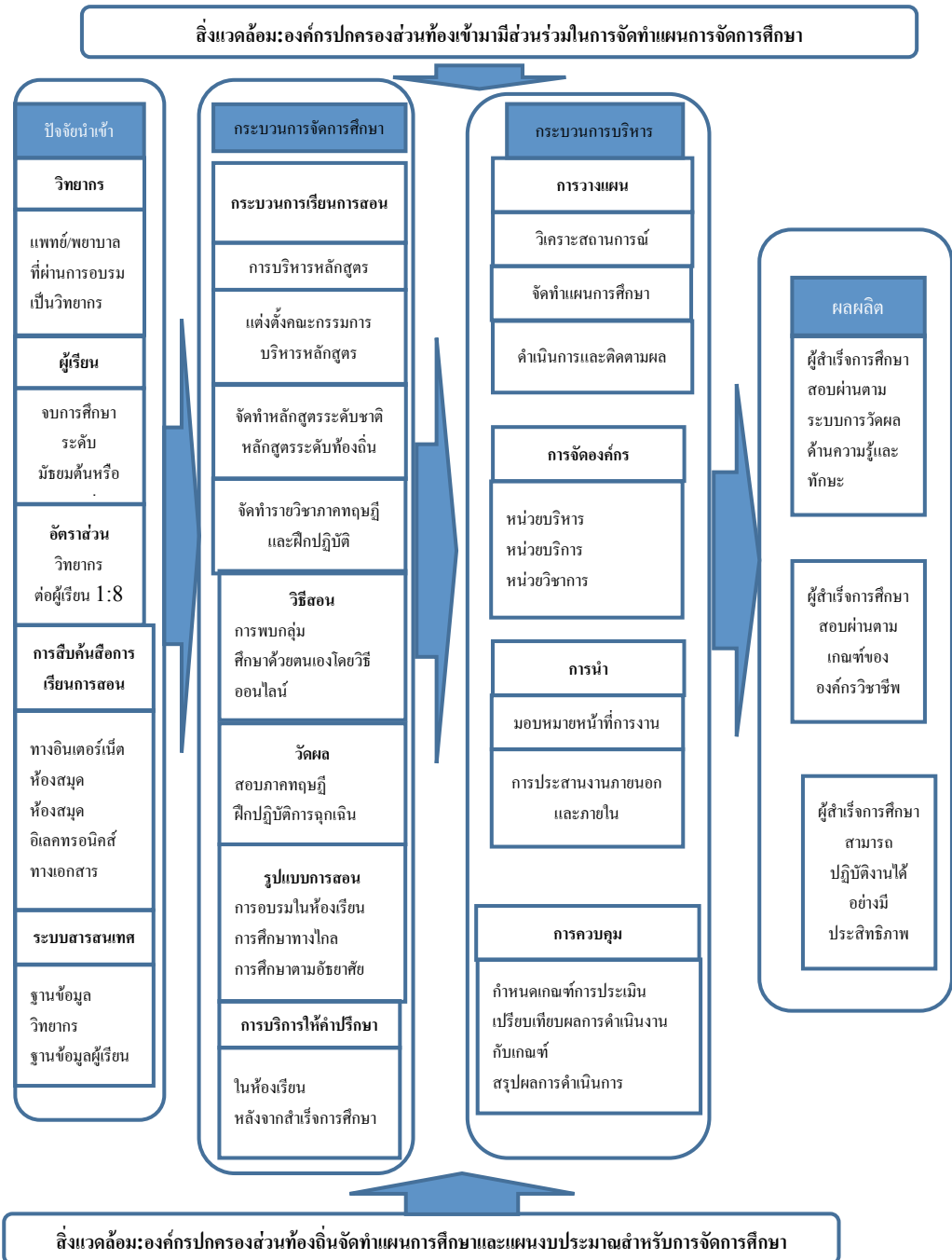
4. การตรวจสอบยืนยันร่างรูปแบบโดย การสัมภาษณ์เจาะลึก และการประชุมสัมมนา ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้อง กับร่างรูปแบบการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วย องค์ประกอบทั้ง 13 ด้านโดยเสนอให้ผสมผสาน กับองค์ประกอบการจัดการศึกษาที่ได้ดำเนินการ อยู่เดิม กับองค์ประกอบการจัดการศึกษาที่ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ในการวิจัยตั้งไว้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับ อาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น

ของประเทศไทย ควรประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้แสดงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษา สำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นซึ่งได้พัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาไว้ดังข้อที่ 5

5. รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้แสดงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น ในทั้งรูปแบบแผนภาพและความเรียงเพื่อแสดงโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษา ดังนี้

5.1 แผนภาพแสดงรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นในระบบการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทย

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น
ในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ของประเทศไทย

5.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษา

5.2.1 องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ วิทยากร ควรสำเร็จการศึกษาแพทยศาสตร์หรือพยาบาลวิชาชีพและผ่านการอบรมหลักสูตรวิทยากรด้านการจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนควรสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติการฉุกเฉิน 2) ทรัพยากรกายภาพ ได้แก่ อาคาร และวัสดุสำหรับจัดการเรียนการสอน โดยจัดการเรียนการสอนที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดเป็นหลัก 3) ทรัพยากรการเงิน ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเพียงพอและทันเวลา และ 4) มีการจัดการระบบสารสนเทศด้านฐานข้อมูลของวิทยากร และผู้เรียน แบบระบบออนไลน์ที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

5.2.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 1) กระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยทำหลักสูตรหลักระดับชาติและท้องถิ่น และมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบพบกลุ่ม และแบบทางไกล ในรายวิชาด้านทฤษฎี และการฝึกปฏิบัติการฉุกเฉิน 2) มีกระบวนการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในระหว่างการจัดการศึกษา และหลังจากสำเร็จการศึกษา 3) กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การนำและการควบคุมโดยสำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินประจำจังหวัดดำเนินการด้านการบริหารจัดการทั่วไป ส่วนศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการดำเนินการด้านการบริหารวิชาการ

5.2.3 องค์ประกอบด้านผลผลิต ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณสมบัติด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในการปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉินอย่างเหมาะสมและสามารถสอบผ่านการทดสอบ

ความรู้ เจตคติและทักษะในการปฏิบัติการฉุกเฉินขององค์กรวิชาชีพด้านการแพทย์ฉุกเฉิน

5.2.4 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาและแผนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้เสนอแนะจัดการศึกษาโดยเน้นหนักในองค์ประกอบ 13 ด้านข้างต้น เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการแพทย์ฉุกเฉินชุมชน โดยการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเตรียมความพร้อมในการเปิดเสรีอาเซียน ปี พ.ศ.2558 ต่อไป

อภิปรายผล

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษา พบว่า องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา ผลผลิต และสิ่งแวดล้อมในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้รับผิดชอบงานการจัดการศึกษา จากสำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินประจำจังหวัด และศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ ประจำโรงพยาบาลทั่วไปประจำจังหวัด ยังขาดความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นจึงทำให้มีสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านองค์ประกอบ 13 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถอภิปรายเหตุผลประกอบ ในส่วนของสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาที่ค่าเฉลี่ยสูงได้ ดังนี้

สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น ด้านการกำหนดจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาในแต่ละรุ่น การจัดระบบเอกสาร

สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เข้ารับการอบรม การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษา การจัดทำรายวิชาด้านการฝึกปฏิบัติการการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน วิธีสอนด้านการจัดทำแผนการสอน การวัดผลด้านการประเมินผลการสอน ของวิทยากร การบริการการศึกษาด้านการบันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษา การวางแผนด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำแผนการศึกษา การจัดองค์กรด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากร การนำด้านกระบวนการมุ่งเน้นในการปฏิบัติงาน การควบคุม ด้านการนำผลงานมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานการจัดการการศึกษา องค์ประกอบด้านผลผลิต ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษามีสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการศึกษา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. เนื่องจากงานการจัดการศึกษาสำหรับ อาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น มีใช้งานหลักของผู้รับผิดชอบงานในระบบบริการ การแพทย์ฉุกเฉินทั้งในสำนักงานระบบบริการ การแพทย์ฉุกเฉิน และศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการ การปฏิบัติงานแต่ละครั้งอาจต้องเสียสละเวลาส่วนตัวไปปฏิบัติงาน รวมทั้งไม่มีระบบการสร้างแรงจูงใจในการพิจารณาความดีความชอบจากผู้บังคับบัญชา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจสรุปได้ว่า ผู้จัดการศึกษาส่วนใหญ่จึงปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับปานกลาง โดยดำเนินการหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจหลักแล้ว ซึ่งแตกต่างจาก (Luthans 1981) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องทำการจูงใจให้คนทุ่มเทแรงกายและแรงใจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กรที่ตั้งไว้

2. ขาดการควบคุมในส่วนของปัจจัยนำเข้าสำหรับการจัดการศึกษา ในเรื่องดังกล่าว วิทยากร ต่อ ผู้เข้ารับการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานของคู่มือวิทยากรหลักสูตรผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น (2555:14) ซึ่งแตกต่างกับเกณฑ์ว่าด้วยการขอเปิดดำเนินการหลักสูตรแพทย์ ศาสตรบัณฑิต (2554:2) ที่ได้กำหนดหลักการรับนักศึกษาโดยให้กำหนดจำนวนนักศึกษาที่จะรับได้ในแต่ละปีการศึกษา โดยจำนวนที่รับจะต้องสอดคล้องกับกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2552 และแนวทางปฏิบัติ (2552:37) ที่กำหนดสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาใน สาขา/วิชา เพื่อแสดงข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้ง robbin (2005:5-6) การควบคุมเป็นกระบวนการกำกับติดตาม การดำเนินงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่องค์กรคาดหวังไว้

3. การสนับสนุนงบประมาณ มีสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากแหล่งฝึกอบรมบางแห่งได้รับงบประมาณไม่เพียงพอและทันเวลา ทั้งนี้ เพราะขาดการทำแผนงบประมาณที่ระบุแหล่งงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548 ที่จัดทำโดยสำนักงานงบประมาณซึ่งกำหนดให้ การบริหารงบประมาณ ประกอบ ด้วยแผนการจัดการศึกษาและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย การใช้รายจ่ายจากงบประมาณรายจ่าย และการโอนแปลงงบประมาณรายจ่าย เพื่อให้มีงบประมาณสำหรับการดำเนินการดังกล่าวอย่างเพียงพอและทันเวลา และทองอินทร์ วงศ์โสธร (2547:162) ที่ได้กล่าวไว้ว่า

ทรัพยากรการเงินเป็นหนึ่งในปัจจัยนำเข้าในการบริหารจัดการศึกษาและ ธีระ รุญเจริญ (2550: 112) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารศึกษามีอาชีพควรมีคุณ ความรอบรู้ด้านการบริหารงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภทผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นควรประกอบด้วย ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน

1.2 ควรมีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอและทันเวลา โดยมีความสัมพันธ์กับการคาดการณ์การผลิตบุคลากรทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและทันเวลา

1.3 ภาครัฐควรจัดทำแนวทางกฎระเบียบ ข้อบังคับสำหรับการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยครอบคลุมองค์ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ภาครัฐทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคควรปรับกระบวนการจัดการศึกษาโดยให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา และวางแผนการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษา

2.2 ควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการด้านการผลิตบุคลากรและสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 อาจมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับอาสาสมัครประเภท

ผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

3.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับอื่น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2547). ประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฝาง.
- สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. (2553). มาตรฐานและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. (2555). คู่มือวิทยากรหลักสูตรผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สมคิด บางโม. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- Luthans. (1981). *Organization behavior*. Auckland: McGraw-Hill.
- Robbins, Stephen P., & Couter, Mary. (1996). *Management*. New Jerrey: Prentice Hall.

การพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
สำหรับนักศึกษาในกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ

Development of a Self-directed Learning
Readiness Scale for Health Science Students

กาญจนา จันทร์ประเสริฐ*
Kanchana Chanprasert*

*ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

*Department of Physics, Faculty of Science, Rangsit University.

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้นโดยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency Index: IOC) และหาค่าความเที่ยง (Reliability) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Samples) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ผลการศึกษาพบว่า 1. แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้น มีจำนวน 40 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดย 5 หมายถึงระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 หมายถึงระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ คุณลักษณะการจัดการตนเอง (ข้อ 1-13) คุณลักษณะความต้องการในการเรียนรู้ (ข้อ 14-25) คุณลักษณะในการควบคุมตนเอง (ข้อ 26-40) 2. แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency Index: IOC) มีค่าเท่ากับ +0.6 ถึง 1.0 และค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.941

คำสำคัญ: แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง นักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ดัชนีความสอดคล้อง ความตรง ความเที่ยง

Abstract

The purposes of this study were 1. to develop a self-directed learning readiness scale (SDLRS) for health science students in Thailand, 2. to evaluate the quality of the SDLRS via Item-Objective Congruency Index (IOC), validity and reliability. The simple random sample group was thirty second year students from the Collage of Medicine who studied in semester 1 academic 2010. The means and the Cronbach's alpha coefficient were used for statistical study. It found that 1) the developed SDLRS contained 40 items on the five-point Likert scale. A score of 5 denoted "strongly agree" and a score of 1 denoted "strongly disagree". The item 1-13 measured the students' management skills, the items 14-25 measured their need for learning characteristics and the items 26-40 measured their self-control abilities and 2) the IOC of the developed SDLRS was +0.6 to +1.0 and the reliability was 0.941.

Keywords: Self-Directed Learning Readiness Scale, Health Science Students, Item-Objective Congruency Index, Validity, Reliability

บทนำ

ในปีพ.ศ.2558 จะมีเหตุการณ์ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งเกิดขึ้นนั่นคือ การเกิดขึ้นของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) หรือ ประชาคมอาเซียนของกลุ่มประเทศ 10 ประเทศ ที่ประกอบด้วย บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งจะมีประชากรรวมกันประมาณ 570 ล้านคน ประชาคมอาเซียน นั้นประกอบด้วย 3 เสาหลัก (Pillar) คือ

1. ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community หรือ APSC)
2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) และ
3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC)

โดยแต่ละเสาหลักจะมีเป้าหมายของการร่วมมือกันในแต่ละด้าน แต่เสาหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อระบบการศึกษา คือประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC) ที่มีแผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย ความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนามนุษย์ (Human Development) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building and ASEAN Identity) การลดช่องว่างทางการพัฒนา

(Narrowing the Development Gap) ซึ่งจากแผนความร่วมมือดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบทางการศึกษาของไทยในระดับอุดมศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยต้องมีการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีการปรับตัว 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาล ควรกำหนดนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ในการรองรับการเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาไทยในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม ฝ่ายอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และฝ่ายนักศึกษาจะต้องเรียนรู้และเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ในอนาคต ต้องมีความสนใจและตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการรวมตัวของประเทศต่างๆ ทั้งข้อดีและข้อเสียอย่างเข้าใจ การเรียนรู้ของนักศึกษาที่เตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจำเป็นต้องปรับทั้งกระบวนการเรียนรู้ ปรับทัศนคติ มีการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย อย่างคนรู้เท่าทันสถานการณ์ เพื่อให้ตระหนักถึงความเป็นชาติ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรมได้และเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน (บุญยิ่ง ประทุม, 2555: ออนไลน์)

นอกจากนี้จากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 เมื่อ 7 ตุลาคม 2546 ที่บาหลี อินโดนีเซีย ได้กำหนดจัดทำข้อตกลงร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) เกี่ยวกับคุณสมบัติของวิชาชีพหลัก แรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี โดยจะเริ่มต้นในปี พ.ศ.2558 ในเบื้องต้น ได้ทำข้อตกลงร่วมกันแล้ว

7 สาขา คือ วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ และบัญชี ซึ่งนักศึกษาที่เรียนในสาขาทั้ง 7 สาขานี้ ควรต้องเป็นกลุ่มเป้าหมายลำดับแรกของการพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบหนึ่งที่เป็นรูปแบบสำหรับการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา คือ การเรียนรู้แบบนำตนเอง ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้นี้คือเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการสร้างความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การทำกิจกรรมเพื่อค้นหาความรู้ เช่น การค้นคว้าเอกสารและแหล่งความรู้ต่างๆ การพบปะบุคคล การเลือกเสริมและกำหนดแผนการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นด้วยตนเอง จะโดยได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม (Knowles, 1975) เป็นการพัฒนาการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในลักษณะที่เป็นเฉพาะบุคคล และในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มการเรียนรู้ที่ร่วมมือกัน (ฉลาด จันทรสสมบัติ,ออนไลน์) การเป็นตัวของตัวเอง ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง มีความเป็นอิสระ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกน้อยที่สุด (นิตดา อังสุโวทัย, 2550) ความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการศึกษาของบุคคล โดยเริ่มจากความตั้งใจที่อยากจะเรียนรู้ อันเกิดจากแรงขับภายในของแต่ละบุคคลให้เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง อันได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย วิธีการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูลที่จะศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผลด้วยตนเอง (นัจญ์มีย์ สะอะ, 2551)

การเรียนรู้แบบนำตนเองมีความสำคัญดังนี้ 1. ผู้ที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียน

ได้มากกว่า และดีกว่าผู้ที่ เป็นเพียงผู้รับ หรือรอให้ครูถ่ายทอดวิชาความรู้ให้เท่านั้น ผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย และมีแรงจูงใจ สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่า และยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับคำสอนแต่อย่างเดียว 2. การเรียนรู้แบบนำตนเองมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและกระบวนการทางธรรมชาติมากกว่า คือ เมื่อเป็นเด็กต้องพึ่งพิงผู้อื่น ต้องการผู้ปกครองปกป้องเลี้ยงดู และตัดสินใจแทนให้ เมื่อเติบโตมีพัฒนาการขึ้นก็ค่อยๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพิงผู้ปกครองครู และผู้อื่น การพัฒนาเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตัวเอง และขึ้นนำตนเองได้มากขึ้น 3. เนื่องจากพัฒนาการใหม่ๆ ทางการศึกษา เช่น มีหลักสูตรใหม่ ห้องเรียนแบบเปิด ศูนย์บริการทางวิชาการ การศึกษาอย่างอิสระ โปรแกรมการเรียนที่จัดแก่บุคคลภายนอก มหาวิทยาลัยเปิด และอื่นๆ อีก พัฒนาการของรูปแบบของการศึกษาเหล่านี้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง 4. การเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นความอยู่รอดของชีวิตในฐานะที่เป็นบุคคลและเผ่าพันธุ์มนุษย์ เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นโลกใหม่ที่แปลกไปกว่าเดิม ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอและข้อเท็จจริงเช่นนี้เป็นเหตุผลไปสู่ความจำเป็นทางการศึกษาและการเรียนรู้ ดังนั้นการเรียนรู้แบบนำตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (Knowles, 1975)

ลักษณะเด่นของการเรียนรู้แบบนำตนเอง คือ เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับสภาพความแตกต่างของบุคคลว่ามี ศักยภาพสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เป็นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข และเป็น

กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต ดังนั้นรูปแบบการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเองจึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะคิด และนำองค์ความรู้ของผู้เรียนไปประกอบอาชีพเพื่อจะได้มีความเจริญก้าวหน้าสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ผู้สอนจะต้องตระหนักถึง คือความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียน ซึ่งมีงานวิจัยหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง แตกต่างกับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (นรินทร์บุญชู, 2532: จุฬารัตน์ วิทยุผล, 2539: สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ, 2540: จีระวัฒน์ ยุวอมรพิทักษ์, 2544: อิศรียา ทองงาม, 2545: นันทวัน ชุมตันติ, 2549: นัดดา อังสุไทย์, 2550: นัจญ์มีย์ สะอะ, 2551) นอกจากนี้ เมสซิโรว์ (Mezirow, 1981) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ว่าจะสัมฤทธิ์ผลเป็นอย่างดีเมื่อบุคคลมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ดังนั้นในการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองจึงจำเป็นต้องศึกษาและวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนด้วย ซึ่งการวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ได้ข้อมูลตรงกับความจริงของผู้เรียนต้องใช้แบบวัดที่มีคุณภาพและเป็นมาตรฐาน

การสร้างแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีชื่อเสียงในวงการศึกษาคือ

การสร้างแบบวัดที่ชื่อว่า Self – directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของ กุกลิเอลมีโน (จุฬารัตน์ วิทยุผล, 2539) โดยใช้เทคนิคเดลฟายกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 คน เป็นผู้วิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองได้ 8 ด้าน คือ 1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to Learning Opportunities) 2. การมีมโนทัศน์ของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self Concept as an Effective Learner) 3. การมีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ (Initiative and Independence in Learning) 4. การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของตนเอง (Acceptance of Responsibility for One's Own Learning) 5. ความรักในการเรียน (Love of Learning) 6. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 7. การมองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to the Future) 8. ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทักษะการแก้ปัญหา (Ability to Use Basic Study Skills and Problem-Solving Skills) มีจำนวน 58 ข้อ เครื่องมือนี้ได้นำมาใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย เนื่องจากองค์ประกอบในแบบวัดความพร้อมดังกล่าว มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการการเรียนการสอนแบบนำตนเอง จะมีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองความสามารถสร้างสรรค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การทำงานอย่างเป็นระบบ (อิสรียา ทองงาม, 2545) และผลสรุปจากผลงานวิจัยได้ระบุตัวบ่งชี้และองค์ประกอบการจัดการศึกษาของไทย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย องค์ประกอบ

ด้านตัวผู้เรียนได้แก่ เจตคติต่อการเรียนรู้ ทักษะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแบบวัด SDLRS ของ กุกลิเอลมิน (นิตยา สำเร็จผล, 2547) มีทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ระดับสูงได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง (นิตดา อังสุวัทย, 2550) แต่อย่างไรก็ตามยังมีส่วนที่ต้องการแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ใช้สำหรับบางสาขาวิชาชีพ เช่น การพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษาพยาบาล ของ ฟิชเชอร์ คิง และ ตากู (Fisher, King and Tague, 2001) ซึ่งพัฒนาจากแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง SDLR (Self-Directed Learning Readiness) ของกุกลิเอลมิน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 201 คน และใช้เทคนิคเดลฟาย ได้แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 42 ข้อ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียน จึงพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อนำไปใช้ในประโยชน์ในการเป็นข้อมูลสำหรับจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ
2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด

ความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้น โดยประเมินจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency Index: IOC) และค่าความเที่ยง (Reliability)

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 120 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random Samples)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง จำนวน 40 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษางานวิจัยเรื่อง Development of a Self-Directed Learning Readiness Scale for Nursing Education ของ ฟิชเชอร์ คิง และ ตากู (Fisher, King & Tague, 2001) ซึ่งเป็นการพัฒนาจากแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง SDLR (Self-Directed Learning Readiness) ของกุกลิเอลมิน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 201 คน และใช้เทคนิคเดลฟาย ได้แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง จำนวน 42 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาแปลเป็นภาษาไทย เหตุผลที่เลือกแบบวัดชุดนี้เนื่องจากเป็น

แบบสำรวจที่พัฒนาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัย

2. นำแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองชุดที่แปลเป็นภาษาไทยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา 1 คน ตรวจสอบความตรง (Validity) หรือความถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา

3. ปรับปรุงและแก้ไข ส่วนวนในการแปลตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ได้แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้น มีจำนวน 40 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 หมายถึง ระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ คุณลักษณะการจัดการตนเอง (ข้อ 1-13) คุณลักษณะความต้องการในการเรียนรู้ (ข้อ 14-25) คุณลักษณะในการควบคุมตนเอง (ข้อ 26-40)

4. นำแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองจากขั้นที่ 3 มาประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency Index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านภาษาไม่น้อยกว่า 5 ปี กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนรายข้อของผู้เชี่ยวชาญ คือ +1 หมายถึง ความตรงในการแปลเป็นภาษาไทยถูกต้องตามหลักวิชาการทั้งข้อ 0 หมายถึง ความตรงในการแปลเป็นภาษาไทยถูกต้องตามหลักวิชาการบางส่วนในข้อนั้น และ -1 หมายถึง ความตรงในการแปลเป็นภาษาไทยในข้อนั้นไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

5. แก้ไขแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) กับกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน

30 คน โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ค่าเฉลี่ย และ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ผลการศึกษา

1. แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้น มีจำนวน 40 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 หมายถึง ระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ คุณลักษณะการจัดการตนเอง (ข้อ 1-13) คุณลักษณะความต้องการในการเรียนรู้ (ข้อ 14-25) คุณลักษณะในการควบคุมตนเอง (ข้อ 26-40)

2. แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้น มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency Index: IOC) ตั้งแต่ +0.6 ถึง +1.0 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
รายชื่อ

รายละเอียดรายชื่อ	ที่ปรึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	IOC
1.ข้าพเจ้าจัดการเวลาได้ดี	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
2.ข้าพเจ้ามีวินัยในตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
3.ข้าพเจ้ามีระเบียบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
4.ข้าพเจ้ากำหนดกรอบเวลาอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
5.ข้าพเจ้ามีการจัดการที่ดี	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
6.ข้าพเจ้าทำตามระเบียบวิธี	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
7.ข้าพเจ้ามีวิธีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	0	+0.8
8.ข้าพเจ้าจัดเวลาเพื่อศึกษาหาความรู้โดยเฉพาะ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
9.ข้าพเจ้าวางแผนในการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
10.ข้าพเจ้าจัดลำดับความสำคัญของงาน	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
11.ข้าพเจ้าสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง	+1	+1	+1	+1	0	+0.8
12.ข้าพเจ้าชอบวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
13.ข้าพเจ้ามั่นใจว่าตนเองมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล	+1	+1	+1	+1	0	+0.8
14.ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
15.ข้าพเจ้าชอบเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
16.ข้าพเจ้ามีความจำเป็นในการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	0	+0.6
17.ข้าพเจ้าชอบความท้าทาย	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายละเอียดรายข้อ	ที่ปรึกษา	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 4	IOC
18.ข้าพเจ้าชอบศึกษาเล่าเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
19.ข้าพเจ้าประเมินความคิดใหม่ๆ อย่างมี วิจรรณญาณ	+1	+1	0	+1	+1	+0.8
20.ข้าพเจ้าชอบรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ ก่อนที่จะตัดสินใจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
21.ข้าพเจ้าชอบประเมินสิ่งที่ตนเองทำ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
22.ข้าพเจ้าเปิดรับความคิดใหม่ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
23.ข้าพเจ้าเรียนรู้จากความผิดพลาดของ ตนเอง	+1	+1	+1	0	+1	+0.8
24.ข้าพเจ้าจำเป็นต้องทราบเหตุผลในการ กระทำสิ่งต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
25.เมื่อเผชิญปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ข้าพเจ้าจะขอความช่วยเหลือ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
26.ข้าพเจ้าชอบกำหนดเป้าหมายของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
27.ข้าพเจ้าชอบตัดสินใจด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
28.ข้าพเจ้ารับผิดชอบต่อการตัดสินใจ/การ กระทำของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
29.ข้าพเจ้าควบคุมชีวิตของตนเองได้	+1	+1	0	+1	+1	+0.8
30.ข้าพเจ้ามีมาตรฐานส่วนตัวสูง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายละเอียดรายข้อ	ที่ปรึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	IOC
31.ข้าพเจ้ามีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
32.ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบ	+1	+1	0	+1	+1	+0.8
33.ข้าพเจ้ามีความคาดหวังส่วนตัวสูง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
34.ข้าพเจ้าสามารถเข้าถึงปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
35.ข้าพเจ้ารู้ข้อจำกัดของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
36.ข้าพเจ้าสามารถค้นหาข้อมูลมาใช้เองได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
37.ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในความสามารถ ของตนเองสูง	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0
38.ข้าพเจ้าชอบกำหนดเกณฑ์ประเมินผล การทำงานของตนเอง	+1	+1	+1	0	+1	+0.8
39.ข้าพเจ้ามีเหตุผล	+1	+1	0	0	+1	+0.6
40.ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1.0

3. แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่พัฒนาขึ้น มีค่าความเที่ยง (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.941 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองรายข้อ

รายละเอียดรายข้อ	Mean	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.ข้าพเจ้าจัดการเวลาได้ดี	3.37	.890	.499	.942
2.ข้าพเจ้ามีวินัยในตนเอง	3.33	.884	.523	.941
3.ข้าพเจ้ามีระเบียบ	3.27	.994	.318	.944
4.ข้าพเจ้ากำหนดกรอบเวลาอย่างเคร่งครัด	3.23	.817	.558	.941
5.ข้าพเจ้ามีการจัดการที่ดี	3.43	.774	.582	.941
6.ข้าพเจ้าทำตามระเบียบวิธี	3.70	.750	.418	.942
7.ข้าพเจ้ามีวิธีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	3.57	.679	.610	.941
8.ข้าพเจ้าจัดเวลาเพื่อศึกษาหาความรู้โดยเฉพาะ	3.20	.805	.562	.941
9.ข้าพเจ้าวางแผนในการแก้ปัญหา	3.60	.855	.505	.942
10.ข้าพเจ้าจัดลำดับความสำคัญของงาน	3.77	.985	.731	.940
11.ข้าพเจ้าสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อย่างแท้จริง	3.17	.950	.566	.941
12.ข้าพเจ้าชอบวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง	3.53	.937	.699	.940
13.ข้าพเจ้ามั่นใจว่าตนเองมีความสามารถในการ แสวงหาข้อมูล	3.43	.898	.456	.944

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายละเอียดรายข้อ	Mean	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
14.ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ	3.73	.944	.524	.941
15.ข้าพเจ้าชอบเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ	3.97	.850	.677	.940
16.ข้าพเจ้ามีความจำเป็นในการเรียนรู้	3.97	.964	.564	.941
17.ข้าพเจ้าชอบความท้าทาย	3.83	.874	.529	.941
18.ข้าพเจ้าชอบศึกษาเล่าเรียน	3.70	.915	.704	.940
19.ข้าพเจ้าประเมินความคิดใหม่ๆอย่างมีวิจารณญาณ	3.70	.750	.570	.941
20.ข้าพเจ้าชอบรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆก่อนที่จะตัดสินใจ	3.83	.791	.575	.941
21.ข้าพเจ้าชอบประเมินสิ่งที่ตนเองทำ	3.87	.860	.527	.941
22.ข้าพเจ้าเปิดรับความคิดใหม่ๆ	4.13	.900	.360	.943
23.ข้าพเจ้าเรียนรู้จากความผิดพลาดของตนเอง	4.17	.834	.474	.942
24.ข้าพเจ้าจำเป็นต้องทราบเหตุผลในการกระทำสิ่งต่างๆ	3.97	.890	.678	.940
25.เมื่อเผชิญปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ข้าพเจ้าจะขอความช่วยเหลือ	3.93	.980	.619	.941
26.ข้าพเจ้าชอบกำหนดเป้าหมายของตนเอง	4.00	.954	.711	.940
27.ข้าพเจ้าชอบตัดสินใจด้วยตนเอง	3.73	.868	.529	.941

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายละเอียดรายข้อ	Mean	SD	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
28.ข้าพเจ้ารับผิดชอบต่อการตัดสินใจ/ การกระทำของตนเอง	4.13	.776	.557	.941
29.ข้าพเจ้าควบคุมชีวิตของตนเองได้	3.87	.937	.517	.941
30.ข้าพเจ้ามีมาตรฐานส่วนตัวสูง	3.80	.961	.548	.941
31.ข้าพเจ้ามีเหตุผล	3.40	.963	.348	.943
32.ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบ	3.60	.814	.428	.942
33.ข้าพเจ้ามีความคาดหวังส่วนตัวสูง	3.83	.699	.638	.941
34.ข้าพเจ้าสามารถเข้าถึงปัญหา	3.70	.750	.382	.942
35.ข้าพเจ้ารู้ข้อจำกัดของตนเอง	3.70	.877	.693	.940
36.ข้าพเจ้าสามารถค้นหาข้อมูลมาใช้เองได้	3.80	.761	.695	.940
37.ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในความสามารถ ของตนเองสูง	3.77	.971	.490	.943
38.ข้าพเจ้าชอบกำหนดเกณฑ์ประเมินผลการ ทำงานของตนเอง	3.53	.730	.368	.942
39.ข้าพเจ้ามีเหตุผล	3.27	.980	.493	.942
40.ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบ	3.17	.913	.521	.941

การอภิปรายผล

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดที่ดี ต้องมีความตรง (Validity) คือ วัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งตรวจได้โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถามที่ปรากฏในเครื่องมือ แล้วนำมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruency Index: IOC) และมีความเที่ยง (Reliability) คือมีความคงเส้นคงวาในการวัด ตรวจสอบโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเช่นเดียวกับผู้เรียนที่จะต้องใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจริง ดังนั้นในการพัฒนาแบบวัดครั้งนี้ได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง ซึ่งอภิปรายผลการตรวจสอบคุณภาพได้ดังนี้

1. ความตรง (Validity) ของแบบวัดที่พัฒนาขึ้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ค่าความสอดคล้อง (Item Objective Congruency Index : IOC) หมายถึง ความสอดคล้องระหว่างความหมายเดิมของแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองกับความหมายจากการแปลเป็นภาษาไทย เกณฑ์การประเมิน คือ ข้อคำถามข้อใดที่มีความสอดคล้องระหว่างความหมายเดิมกับความหมายจากการแปลเป็นภาษาไทยจะมีค่า IOC เข้าใกล้ +1.00 ถ้าข้อคำถามใดมีค่า IOC ต่ำกว่า +0.5 ควรจะต้องแก้ไขการแปลความหมายภาษาไทยใหม่ให้สอดคล้องกับความหมายของแบบวัดที่เป็นต้นฉบับภาษาอังกฤษ (Rovinelli and Hambleton, 1977) ผลการประเมิน IOC ของแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีค่าอยู่ระหว่าง +0.6 ถึง +1.0 แสดงให้เห็นว่าแบบวัดนี้มีความสอดคล้องระหว่างความหมายเดิมกับความหมายจากการแปลเป็นภาษาไทย

2. ความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดที่พัฒนาขึ้น มีค่าความเที่ยงหาได้โดยใช้สูตร

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าความเที่ยงที่เข้าใกล้ 0 หมายถึง ผลการวัดมีความคลาดเคลื่อนมาก ค่าความเที่ยงที่เข้าใกล้ 1 หมายถึงผลการวัดมีความคลาดเคลื่อนน้อย โดยทั่วไปแล้วถ้าเป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นอย่างมีมาตรฐานควรมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงไม่น้อยกว่า 0.85 (เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2542) ผลการหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีค่าเท่ากับ 0.941 แสดงให้เห็นว่าแบบวัดชุดนี้มีความคงเส้นคงวาในการวัด

แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ผู้วิจัยพัฒนาผ่านกระบวนการพัฒนามีแบบแผน และมีค่าความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) อยู่ในเกณฑ์ของแบบวัดที่มีคุณภาพและเป็นมาตรฐาน สามารถนำแบบวัดนี้ไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น แพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ ฯลฯ จะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลจริงของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิระวัฒน์ ยวอมรพิทักษ์. (2544). *ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑารัตน์ วิบูลย์ผล. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลาด จันทรมบัติ. (2554). *ชุดวิชาการศึกษิตตามอัธยาศัย ในสาขาวิชาการศึกษิตนอกระบบ*. สืบค้น 26 กันยายน 2553, จาก <http://cyberclass.msu.ac.th/cyberclass/library/library.php?courseid=YDQ1PWJs&pid=9116&lang=en>
- นรินทร์ บุญชู. (2532). *ลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองของนักศึกษิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัจญ์มี สะอะ. (2551). *ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นัตดา อังสุไพบ. (2550). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตัวเองของนักศึกษิตระดับปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นันทวัน ชุมตันติ. (2553). *Self-directed learning readiness level of the first year students majoring in english*. สืบค้น 26 กันยายน 2553, จาก <http://www.human.nu.ac.th/jhnu/file/journal>
- นิตยา สำเร็จผล. (2547). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษิตเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. ใน การประชุมทางวิชาการการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้อ (น. 249-257)*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษิต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษิต กระทรวงการศึกษิต.
- บุญยั้ง ประทุม. (2555). *ทิศทางการศึกษิตของไทยในบริบทประชาคมอาเซียน*. สืบค้น 23 กรกฎาคม 2555, จาก <http://202.143.190.130/newweb/plan/?name=news&file=readnews&id=263>

- สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ. (2540). *ลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เยาวดี รังชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). *Measurement and achievement test construction* (8th ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิสริยา ทองงาม. (2545). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบนำตนเอง วิชาวิทยาศาสตร์ระดับปริญญาตรีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรรค์สร้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Guglielmino, L. M. (1977). *Development of the self-directed learning readiness scale* (Unpublished doctoral dissertation). Athens, GA: University of Georgia.
- Knowles, M. (1975). *Self-directed learning: A Guide for learner and teacher*. New York: Association Press.
- Mezirow, Jack. A. (1981). Critical theory of adult learning and education. *Adult Education Quarterly*, 32 (Fall), 3-24.
- Murray, F. Jennifer, K. Grace, T. (2001). Development of a self-directed learning readiness scale for nursing education. *Nurse Education Today*, 21(7), 516-525.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับและการเปิดรับสื่อ
ของผู้นับขี่รถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร

Factors on Drunk Driving Behaviour and Media Exposure
of Motorcyclist in Bangkok Metropolitan

อุษา บิ๊กกินส์*
Ousa Biggins*

*ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*Director of Master of Communication Arts, Faculty of Communication, Dhurakij Pundit University.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับและการเปิดรับสื่อของผู้ขับซิ่งจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 1,011 ชุด มีการสนทนากลุ่มผู้ขับซิ่งจักรยานยนต์ที่มีประสบการณ์เมาแล้วขับ ที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 36 คน และ การสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มวัยรุ่นชายที่ขับซิ่งจักรยานยนต์และมีประสบการณ์เมาแล้วขับ ที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 40 คนในจังหวัดกรุงเทพฯ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการขับซิ่งจักรยานยนต์ในขณะมีเมาและเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ขับซิ่งจักรยานยนต์ขณะมีเมา

ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับและการเปิดรับสื่อของผู้ขับซิ่งจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยเสี่ยง (Risk Factors) ที่มีผลต่อการเมาแล้วขับของผู้ขับซิ่งจักรยานยนต์ ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม พฤติกรรมเมาแล้วขับของเพื่อนสนิท

ส่วนพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ขับซิ่งจักรยานยนต์ขณะมีเมา พบว่าสื่อที่กลุ่มวัยรุ่นเปิดรับมากที่สุดคือสื่อโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต วัยรุ่นรับรู้สื่อสติกเกอร์ป้ายประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์และสื่อทางโทรทัศน์ ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ไม่ค่อยแพร่หลายเท่าที่ควร และไม่น่าสนใจสำหรับวัยรุ่น สติกเกอร์มีข้อดีที่ทำให้พบเห็นบ่อย ทำให้รู้สึกชินตาเมื่อเปิดรับสื่อแล้ววัยรุ่นจะให้ความสนใจกับสื่อที่มีลักษณะขบขันและน่าก๊วมากกว่าสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารทั่วไป นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นได้ให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ว่า สื่อรณรงค์ที่ด้นั้นควรเป็นสื่อวิทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว เน้นให้เห็นอุบัติเหตุที่น่ากลัว ดัดขวดเหล้าติดตามโต๊ะที่จะดื่ม ดัดตามร้านเหล้า และควรเน้นภาพที่น่ากลัวแล้วดัดข้างขวดเหมือนบุหรี

คำสำคัญ: ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ วัยรุ่น

Abstract

The research topic “Factors on Drunk Driving Behaviour and Media Exposure of Motorcyclist in Bangkok Metropolitan” was the mixed research methods including quantitative and qualitative research”. The researcher collected data with 1,011 questionnaires. I employed the focus group of drunk driving motorcyclists aged between 18-24 years old about 36 people and in-depth interview adolescents who had drunk driving experience aged between 18-24 years old about 40 people in Bangkok. The research had two objectives which were to explore factors on drunk driving adolescents and to study the behavior of media exposure of drunk driving motorcyclists.

The result of the study “Factors on Drunk Driving Behaviour and Media Exposure of Motorcyclist in Bangkok Metropolitan”, I found that risks factors on drunk driving motorcyclists including Demographic factor, psychological factor, behaviour factor, social and cultural factor and behaviour of drunk driving close friends.

For media exposure behaviour of drunk driving motorcyclists, I found that most of adolescents expose to television and internet. They perceived stickers, public relations billboard, posters and television. However, the printed media were not popular and interesting for adolescents. The stickers were shown often and made the people get used to. Adolescents attracted to funny and scared media rather than informative media. They also suggested on the campaign that good campaigns should be video moving pictures and focused on scary accident. They should be at the alcohol bottles and at the tables in restaurants, at the stores and should focus on scary pictures at the alcohol bottle as the cigarettes.

Keywords: Psychological Factor, Behaviour Factor, Social and Cultural Factor, Media Exposure Behaviour, Adolescent

บทนำ

จากรายงานขององค์การอนามัยโลก ระบุว่าในแต่ละปีคนทั่วโลกเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนประมาณ 1.3 ล้านคน ในจำนวนนี้ได้รับบาดเจ็บและพิการถึง 50 ล้านคน ทั้งนี้ ร้อยละ 90 ของอุบัติเหตุบนท้องถนนทั่วโลกเกิดในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำ-ปานกลางซึ่งมักจะเกิดกับ กลุ่มผู้ใช้รถจักรยานยนต์ คนเดินถนนและคนเดินทางด้วยรถโดยสารสาธารณะที่ไม่ปลอดภัย และประมาณการว่าอุบัติเหตุบนท้องถนนจะเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตอันดับต้นๆ ของคนทั่วโลก ในอีก 10 ปีข้างหน้า

ในประเทศไทย อุบัติเหตุทางท้องถนน เป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตของคนไทยในยุคปัจจุบัน ในแต่ละปี ประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนเฉลี่ยปีละ 12,000 คน หรือวันละ 33 คนและมีแนวโน้มจะเพิ่มเป็นสองเท่าในช่วงเทศกาลสงกรานต์และปีใหม่ โดยพบว่า 1 ใน 3 ของผู้เสียชีวิตเป็นกำลังหลักของครอบครัว และร้อยละ 30 ของผู้บาดเจ็บมีอายุต่ำกว่า 20 ปีและแต่ละปีมีผู้พิการรายใหม่กว่า 5,000 ราย

นอกจากนี้ยังพบว่า ร้อยละ 80 ของอุบัติเหตุที่เกิดบนท้องถนนเป็นรถจักรยานยนต์ ทำให้มีผู้บาดเจ็บรุนแรงและเสียชีวิตจาก รถจักรยานยนต์ถึง 8,000 คนต่อปี โดยแนวโน้มของอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในกลุ่มเยาวชนที่อายุน้อยกว่า 15 ปี เพิ่มสูงขึ้น ขณะที่การสวมหมวกนิรภัยของผู้ขับขี่ที่เข้ารับการรักษาลดลงร้อยละ 14 และเหลือเพียงร้อยละ 4.7 ในผู้ชนท้าย ด้านความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากรายงานของกระทรวงคมนาคม ล่าสุดระบุว่า ประเทศไทยมีมูลค่าความสูญเสียจากอุบัติเหตุบนท้องถนนอยู่ที่ 232,845 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) ทั้งที่ค่าเฉลี่ยทั่วไปไม่ควร

เกินร้อยละ 1-2 ของจีดีพี Blogger Aitiyaporn (3 มิถุนายน 2554)

ความสูญเสียจากอุบัติเหตุจราจรในประเทศไทย ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – พ.ศ.2551 คนไทยเสียชีวิต 138,158 คน บาดเจ็บ 9,135,787 คน รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะที่เกิดเหตุสูงสุด ร้อยละ 80 พุทธิกกรรมมาแล้วขับ ร้อยละ 50 ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจจากการวิจัยของ TDRI ปีละ 2 แสนล้านบาท ขณะที่รัฐเก็บภาษีได้ปีละ 90,281 แสนล้านบาท ปี 2551 มีผู้ถูกจับในคดีเมาแล้วขับ 58,907 คน ปี 2552 (ม.ค.-ก.ค.) มีผู้ถูกจับในคดีเมาแล้วขับ 87,628 ราย สาเหตุหลักของอุบัติเหตุและการเสียชีวิตส่วนใหญ่ยังเป็นพฤติกรรมเมาแล้วขับ ของผู้ขับขี่เองทั้งขับเร็ว เมาแล้วขับ และไม่สวมหมวกนิรภัย ขณะที่มาตรการบังคับใช้กฎหมายจราจรที่เข้มแข็งยังมีเฉพาะบางพื้นที่ทำให้ไม่สามารถลดพฤติกรรมของผู้ขับขี่ได้

เมาแล้วขับถือเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุทำให้เกิดการพิการและการเสียชีวิตจากเวทีการประชุมวิชาการสุราระดับชาติครั้งที่ 2 โดยความร่วมมือของ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) กรมสุขภาพจิต สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้มีการนำเสนอโครงการวิจัย เรื่องการศึกษาผลกระทบของเหยื่อจากการขับขี่ยวดยานขณะเมาสุราเพื่อหามาตรการป้องกันแก้ไข ปี 2549 โดยมี กรณีศึกษา ผู้พิการจากอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ 100 กรณี ซึ่งเป็นผู้พิการระดับต่างๆ อายุตั้งแต่ 12-70 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 35 ปี พบว่ากลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนชายได้รับอุบัติเหตุสูงถึงร้อยละ 63 วัยรุ่นชายเมาแล้วขับร้อยละ 54 ถูกคนเมาชนร้อยละ 24 และโดยสารในรถที่คนเมาขับร้อยละ 22 ฉะนั้นวัยรุ่นและเยาวชนชายจึงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงใน

การเกิดอุบัติเหตุสูงมาก

การป้องกันอุบัติเหตุ อันเกิดมาจากผู้ขับขี่ ต้มเครื่องต้มแอลกอฮอล์นั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือ วิธีการทำให้กลุ่มเยาวชนเหล่านั้น ลดหรือเลิกดื่มเครื่องดื่ม จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเยาวชนมีความคิด 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ต้องการดื่มไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม กับกลุ่มที่ต้องดื่มเครื่องดื่มประเภทนี้ ปัญหาอยู่ที่ เหตุผลส่วนใหญ่ที่ทำให้เกิดการดื่มสุรา คืองานเลี้ยงสังสรรค์ และการชักชวนของเพื่อน ขณะนี้สังคมมีการตื่นตัวมากขึ้นในการรณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับโทษ จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สังเกตได้จากทุกภาคที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่างช่วยกันหาวิธีเพื่อป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ไม่ให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และพยายามลดจำนวนนักดื่มรายเดิม เช่นการรณรงค์ในโครงการต่างๆ ที่ทาง สสส. ให้การสนับสนุน รวมทั้งการพยายามปรับพฤติกรรมของเยาวชนและวัยรุ่น (กรณีศึกษาผู้พิการจากอุบัติเหตุ, 30 มกราคม 2550)

เยาวชนมักจะเป็นเหยื่อของการเมาแล้วขับ ดังที่มีการวิจัยในโครงการเด็กไทยปลอดภัย (Safe Kids Thailand) พบว่า เด็กไทยอายุน้อยกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรปีละกว่า 900 คน วัยรุ่นอายุ 15 -19 ปี อีก 1,600 คน ในจำนวนนี้ยังพบเด็กที่ไม่เสียชีวิตแต่บาดเจ็บต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลอีก 25 เท่า สุรายังคงเป็นปัญหาหลักทั้งผู้ใหญ่และเด็ก จากข้อมูลของกองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุขเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กที่บาดเจ็บจากห้องฉุกเฉิน 21 แห่งทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2544 พบเด็กอายุน้อยกว่า 15 ปีที่ขับซิ่งรถจักรยานยนต์เองแล้วประสบอุบัติเหตุบาดเจ็บ มีจำนวน 1,421 คน ในจำนวนนี้พบว่า เป็นเด็กที่เมาสุราถึง 43 คน ที่สำคัญของกลุ่มนี้มีเด็กอายุเพียง 10 ปีเท่านั้น เด็กเป็นผู้โดยสารรถ

จักรยานยนต์แล้วต้องบาดเจ็บอีก 1,898 ราย ในจำนวนนี้ไม่รู้ว่ามีผู้ขับขี่เมาเท่าไร แต่ตัวเลขทั่วไปในผู้ขับซิ่งรถจักรยานยนต์ทุกกลุ่มอายุที่บาดเจ็บนั้น ประมาณร้อยละ 30 จะพบว่ามีการเมา ทำไมคนถึงเมาแล้วขับคนเราอาจมีเหตุผลมากมายที่เมาแล้วขับ ได้แก่

1. ไม่ได้ระวังว่าจะเมา
2. รู้สึกมั่นใจมากขึ้นหลังจากดื่มและคิดว่าสามารถขับรถได้ทั้งๆที่ขับไม่ได้
3. คนคิดหรือหวังว่าจะไม่ถูกจับ
4. หลังจากดื่มมากเกินไปเขาไม่สามารถจะทำการตัดสินใจได้อย่างปลอดภัยและรับผิดชอบ หรือแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้

การรณรงค์เมาไม่ขับ เริ่มในปี พ.ศ. 2539 โดยชมรมเมาไม่ขับ โดยเกิดจากความร่วมมือร่วมใจจากภาคประชาชน แกนนำคือนายดำรง พุฒตาล และ นายแพทย์แท้จริง ศิริพานิช ปัจจุบันได้จดทะเบียนเป็น มูลนิธิเมาไม่ขับ ปี 2540 เริ่มมีการบังคับใช้กฎหมายในการตรวจจับผู้เมาแล้วขับครั้งแรกในประเทศไทยท่ามกลางปัญหามากมายโดยเฉพาะการต่อต้านจากกลุ่มผู้ค้า และสถานประกอบการ

ต่อมาปี 2544 ก่อตั้งเครือข่ายเหยื่อเมาแล้วขับ ปี 2546 มูลนิธิเมาไม่ขับได้ร่วมประชุมกับศาลแขวงพระนครเหนือ จัดโครงการนำร่องเมาไม่ขับกลับบ้านปลอดภัย โดยใช้มาตรการคุมประพฤติเข้ามาเป็นเงื่อนไขกับผู้ที่ถูกพิพากษาในคดีเมาแล้วขับ

• ปี 2549 มีการผลักดันให้ออกกฎหมายห้ามสถานบริการน้ำมันจำหน่ายสุราเพราะจากผลสำรวจพบว่าลูกค้าร้อยละ 99.90 เป็นผู้ใช้รถ และกว่าร้อยละ 60 มีพฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดื่มระหว่างเดินทาง ทั้งผู้ขับขี่ และผู้ร่วมทางโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดยาว

• ปี 2549 ผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายกำหนดให้รถสาธารณะมีแอลกอฮอล์เป็นศูนย์

• ปี 2550 มีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบก เพิ่มโทษผู้ที่เมาแล้วขับจากจำคุกไม่เกิน 3 เดือน ปรับ 2,000-10,000 บาท เป็นจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับ 5,000-20,000 บาท พักใช้ใบอนุญาตขับขี่เป็นเวลา 6 เดือน

• ปี 2551 กระทรวงยุติธรรมเสนอแก้ไขร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบก กรณีผู้ขับขี่ยานพาหนะปฏิเสธการตรวจวัดแอลกอฮอล์โดยไม่มีเหตุอันควรให้สันนิษฐานว่าเมาสุราหรือเมาอย่างอื่น อยู่ในระหว่างรอการตรวจชำระของสภา

จากสถิติการตรวจจับผู้ขับขี่ที่ดื่มสุราในพื้นที่กรุงเทพฯ ปี 2550 ตั้งแต่เดือน ม.ค.-ธ.ค. พบว่า มีการเรียกตรวจวัดทั้งหมด 117,581 ราย พบมีแอลกอฮอล์ 23,282 ราย และมีแอลกอฮอล์เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ต้องส่งดำเนินคดีทั้งหมด 15,811 ราย เป็นชาย 15,668 ราย หญิง 143 ราย และแบ่งตามประเภทรถเป็นผู้ขับขี่รถยนต์ 7,642 ราย รถจักรยานยนต์ 7,953 ราย และรถบรรทุก 217 ราย จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีคนเมาถึงขั้นเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ (แอลกอฮอล์เกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์) ที่ถูกจับกุมเฉลี่ย 1,317 รายต่อเดือน และมีคนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วยังขับรถ ที่ตรวจพบเฉลี่ยเกือบ 2,000 รายต่อเดือน และยังมีผู้ขับขี่ขึ้นนอกจากนี้ที่เมาสุราแต่ไม่ได้ผ่านในเส้นทางที่ตำรวจตั้งด่านอีก ซึ่งทำให้ผู้ที่ใช้รถใช้ถนนร่วมกันเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ทุกเมื่อ ในขณะที่สถิติการแจ้งอุบัติเหตุทั้งปี 46,899 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ 671 ราย บาดเจ็บสาหัส 1,742 ราย บาดเจ็บเล็กน้อย 18,855 ราย และคิดเป็นมูลค่าความเสียหายถึง 369.83 ล้านบาท ซึ่งเป็นเพียงความสูญเสียของกรุงเทพฯ จังหวัดเดียวในปีเดียวเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าปัญหาอุบัติเหตุเมาแล้วขับก็ไม่ได้ลดลงเท่าที่ควร ABAC โพลล์ได้ทำการสำรวจว่า ทำไมปัญหาอุบัติเหตุจราจรเมาแล้วขับไม่ลดลงพบว่าสาเหตุหลักเป็นเพราะ

- 1.ตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เติบโตมากขึ้น
- 2.มีการบังคับใช้กฎหมายไม่ต่อเนื่องทำ

เฉพาะในช่วงเทศกาล

3.คนไทยยังมีความเชื่อว่าการเมาแล้วขับไม่ใช่เรื่องอันตรายอะไร

4.เมาแล้วยังขับได้

5.บทลงโทษไม่รุนแรง

วิธีการแก้ปัญหาเมาแล้วขับลดน้อยลงจากผลสำรวจพบว่า

1. ร้อยละ 95 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ลงโทษผู้ที่เมาแล้วขับในสถานหนักเหมือนในต่างประเทศ เช่น จำคุก หรือกักขัง
2. ร้อยละ 3 ให้เพิ่มค่าปรับให้สูงขึ้น
3. ร้อยละ 2 ให้ยึดรถ

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนนซึ่งเกิดจากการเมาแล้วขับ จึงได้ผลักดันแผนแม่บทศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนและมีการบังคับใช้กฎหมายจราจรที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบรถโดยสารสาธารณะให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย พร้อมทั้งมีระบบการเฝ้าระวังผู้ประสบเหตุด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ประกาศวาระแห่งชาติ “ทศวรรษแห่งการสร้างความปลอดภัยทางถนน” ซึ่งเป็นการดำเนินการตาม “ปฏิญญาอมสโก” ที่ประกาศให้ปี พ.ศ. 2554-2563 เป็น “ทศวรรษแห่งความปลอดภัยทางถนน” และทุกประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติจะต้องร่วมมือกันลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุบนถนนให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 50 ดังนั้นกระทรวงคมนาคม จึงได้กำหนด

แผนงานด้านความปลอดภัยทางถนนขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะเร่งด่วน ระยะกลางและระยะยาว ดังนี้

ระยะเร่งด่วน มุ่งเน้นการขนส่งสาธารณะ โดยเฉพาะบริษัทขนส่ง จำกัด มีมาตรการกำหนดให้ผู้ขับขี่ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายเป็นศูนย์

ระยะกลาง มีเป้าหมายขยายผลไปยังรถร่วมเอกชน โดยผู้ขับขี่รถเอกชนจะต้องมีระดับแอลกอฮอล์เป็นศูนย์เช่นกัน ส่วนกรรมการขนส่งทางบกจะควบคุมรถขนาดใหญ่ได้แก่ รถบรรทุก และรถโดยสารสาธารณะ รวมถึงมีการนำผู้ขับขี่ไปอบรมและฝึกสอนวิธีการควบคุมยานพาหนะที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยให้มากขึ้น นอกจากนี้ มีการใช้งบประมาณปรับปรุงจุดตัดรถไฟกับถนนกว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศ

ระยะยาว จะร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำหลักสูตรความปลอดภัยทางถนนที่จะไปสอนนักเรียนในโรงเรียนทุกระดับ โดยมีกรรมการขนส่งทางบกเป็นหน่วยงานหลักที่จะไปอบรมครูอาจารย์ อีกทั้งยังร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) 8,000 แห่งทั่วประเทศ กระจายองค์ความรู้ด้วยวิศวกรรมการทางวิศวกรรมจราจร และวิศวกรรมยานยนต์ไปสู่ชาวบ้านในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาเมาแล้วขับของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ยังคงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของหน่วยงานหลายๆ ฝ่าย และต้องเป็นการแก้ปัญหาให้ตรงจุด การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับและการเปิดรับสื่อของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร” จึงมีเป้าหมายเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์เมาแล้วขับของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ และ ค้นหาปัจจัยที่ทำให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในขณะมีเมามา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็น

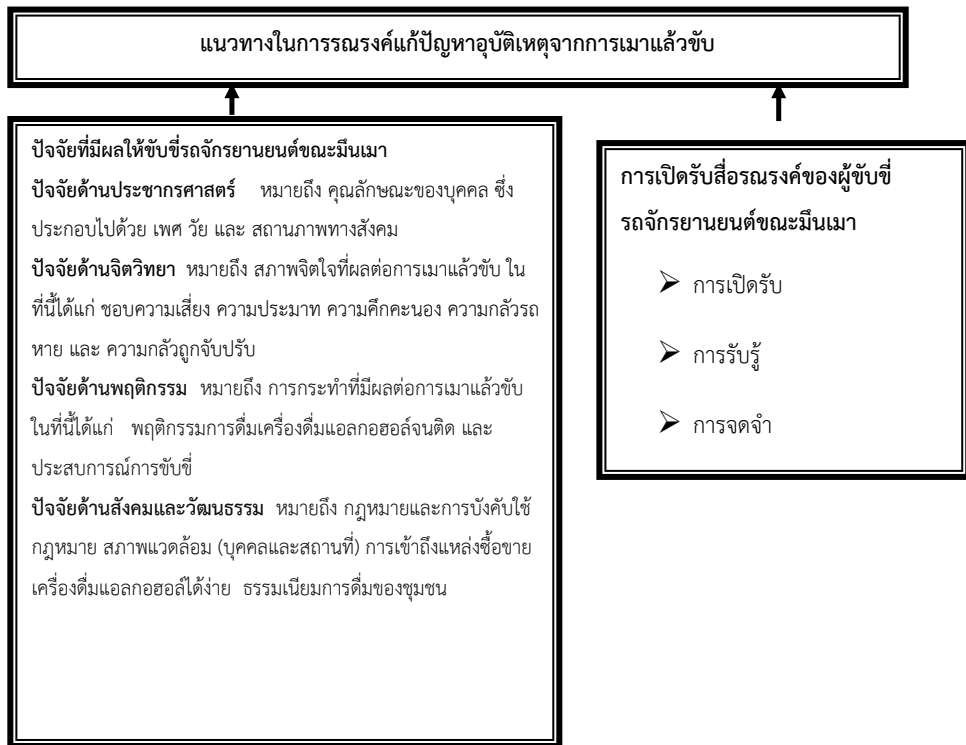
ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อวางแผนการณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุอันเกิดจากการเมาแล้วขับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามกลุ่มเป้าหมาย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ

1. เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการขับซึ่รถจักรยานยนต์ในขณะมีเมามา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรม的开รับสื่อของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมามา

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับและการเปิดรับสื่อของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร” เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีหลักๆ ดังนี้ แนวคิดพฤติกรรมศาสตร์ที่มึ่เครื่องมึ่แอลกอฮอล์ของไวยรึ่น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง ทฤษฎีหรือโมเดลที่ใ้ใช้รับพฤติกรรมระดับบุคคล แนวคิดพฤติกรรม的开รับสื่อ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ ทฤษฎีบุคลิกภาพหรือทฤษฎีจิตสังคม

กรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกได้เป็น 2 วิธีได้แก่

1. การศึกษาเอกสาร (Document Analysis) ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับ สาเหตุ ปัญหา และแนวทางการรณรงค์เพื่อแก้ไขปัญหา การขับซึ่รถจักรยานยนต์ในขณะมีนเมาเพื่อนำเสนอเชิงนโยบาย ซึ่งนำเสนอผลในหนังสือ “แนวทางการออกแบบสารและสื่อเพื่อรณรงค์แก้ปัญหาอุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับ”

2. สทนากลุ่ม (Focus Group) โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก จำนวน 36 คนโดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้ขับซึ่รถจักรยานยนต์ส่วนตัว 12 คน

กลุ่มผู้ขับซึ่รถจักรยานยนต์รับจ้าง 12 คน

กลุ่มนักศึกษาอาชีวะ จำนวน 12 คน

เพื่อให้ได้ข้อมูลพฤติกรรม การเมาและขับ และสาเหตุของการเมาแล้วขับ พฤติกรรม การเปิดรับสาร ช่องทางการเปิดรับ และการตีความสารในสื่อรณรงค์เมาไม่ขับ

3. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มวัยรุ่นชาย อายุ 18-24 ปี จำนวน 40 คน

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือวัยรุ่นชายที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 542,000 คนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) แบ่งกลุ่มเขตการปกครองทั้งหมดออกเป็น 50 เขต โดยทำการคำนวณหาขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่าง(Population) โดยวิธีการเปรียบเทียบจากตารางสูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2553) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 99% และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 3% จะได้ขนาดตัวอย่าง 1,044 ตัวอย่าง

หลังจากการที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนแล้ว จะทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ซึ่งใช้ค่าทางสถิติ โดยพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลดังต่อไปนี้คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลในการขับชื้อรถจักรยานยนต์ขณะมีเมามาของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ใช้สถิติร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมมาแล้วขับและการเปิดรับสื่อของผู้ขับชื้อรถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 1,011 ชุด มีการสนทนากลุ่มผู้ขับชื้อรถจักรยานยนต์ที่มีประสบการณ์เมมาแล้วขับ จำนวน 36 คน และ การสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มวัยรุ่นชายที่ขับชื้อรถจักรยานยนต์และมีประสบการณ์เมมาแล้วขับ อายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 40 คนในจังหวัดกรุงเทพฯ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการขับชื้อรถจักรยานยนต์ในขณะที่มีเมมา และ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ขับชื้อรถจักรยานยนต์ขณะมีเมมา

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการขับชื้อรถจักรยานยนต์ในขณะที่มีเมมา

1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุตั้งแต่ 18-24 ปี โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 24 ปี มีระดับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท อาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีสถานภาพโสด

1.2 พฤติกรรมสุขภาพ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเพราะงานเลี้ยงสังสรรค์ ดื่มมานานเป็นระยะเวลา 3-4 ปี ใน 1 สัปดาห์ดื่มอย่างน้อย 1 วัน ส่วนใหญ่เมามาก เหตุผลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเลี้ยงฉลอง

ส่วนข้อมูลจากการสนทนากลุ่มพบว่า กลุ่มวัยรุ่นมักจะดื่มตามโอกาส ตามร้านเหล้าและบ้านเพื่อน ส่วนใหญ่ดื่มกับเพื่อน ส่วนญาติจะดื่มเวลาว่าง

1.3 พฤติกรรมในการขับชื้อรถจักรยานยนต์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้เวลาการขับชื้อรถจักรยานยนต์น้อยกว่า 2 ชั่วโมง ต่อวัน มีความชำนาญในการขับชื้อมากและสวมหมวกกันน็อกบางครั้ง

1.4 พฤติกรรมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการขับชื้อรถจักรยานยนต์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดื่มในช่วงกลางคืนมากที่สุด ซึ่งตรงกับการสนทนากลุ่มผู้ขับชื้อรถจักรยานยนต์ที่ดื่มในช่วงเย็นถึงกลางคืน ดื่มในปริมาณ 1-2 แก้ว มีเพื่อนร่วมดื่มเป็นประจำ ในเดือนที่แล้วไม่เคยเมมาแล้วขับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่บอกว่าเหตุผลของการเมมาแล้วขับ

เพราะคิดว่าไม่เกิดอุบัติเหตุ และก่อนขับขี่รถไปยังสถานที่ที่יעודคิดว่าจะไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อไปดื่มนอกบ้านมีแผนการเดินทางไปและกลับโดยใช้รถแท็กซี่

จากการสนทนากลุ่มพบว่าส่วนใหญ่ดื่มแล้วขับรถกลับ และรู้สึกว้าวุ่นบ้าง บางคนก็เดินและนั่งแท็กซี่กลับ มักจะไม่ให้คนที่บ้านมารับ เพราะกลัวว่าเขาจะรู้ว่าเมา

1.5 ปัจจัยที่มีผลในการการขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมามาของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร รวมทั้ง 5 ด้านได้ผลวิจัย ดังต่อไปนี้

- 1.00 – 1.50 = ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
- 1.51 – 2.50 = ระดับความคิดเห็นน้อย
- 2.51 – 3.50 = ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 3.51 – 4.50 = ระดับความคิดเห็นมาก
- 4.51 – 5.00 = ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลในการการขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมามาของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร รวมทั้ง 5 ด้าน

ปัจจัยที่มีผลในการการขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมามา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	2.94	0.94	ปานกลาง	1
ด้านจิตวิทยา	3.03	0.79	ปานกลาง	3
ด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม	2.71	1.07	ปานกลาง	4
ด้านประสบการณ์การขับขี่	2.68	1.19	ปานกลาง	2
ด้านอื่นๆ	3.03	1.14	ปานกลาง	5
ภาพรวม	2.88	1.03	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการการขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมามาของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$) เมื่อพิจารณาภาพรวมรายด้านได้ ดังนี้

1. ภาพรวมด้านสังคมและวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.94$)

2. ภาพรวมด้านจิตวิทยาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$)

3. ภาพรวมด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.71$)

4. ภาพรวมด้านประสบการณ์การขับขี่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.68$)

5. ภาพรวมด้านอื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$)

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

ด้านสังคมและวัฒนธรรม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1.บ้านที่อยู่ก็มีแต่คนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ	2.67	1.38	ปานกลาง	3
2.คนรอบข้างเห็นว่าเมาแล้วขับเป็นเรื่องธรรมดา	3.03	0.79	ปานกลาง	2
3.เพื่อนๆ ที่เป็นวัยเดียวกันก็ขับซี้รถจักรยานยนต์ขณะมีเมามากทั้งนั้น	3.51	0.84	มาก	1
ภาพรวมด้านสังคมและวัฒนธรรม	2.94	0.94	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการการขับซี้รถจักรยานยนต์ขณะมีเมามากของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครในภาพรวมด้านสังคมและวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.94$) เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้

1. เพื่อนๆ ที่เป็นวัยเดียวกันก็ขับซี้รถจักรยานยนต์ขณะมีเมามากทั้งนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$)
2. คนรอบข้างเห็นว่าเมาแล้วขับเป็นเรื่องธรรมดา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.71$)
3. บ้านที่อยู่ก็มีแต่คนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.67$)

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านจิตวิทยา

ด้านจิตวิทยา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1.หากเกิดอุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับถือเป็นเรื่องโชคร้าย	2.39	1.24	น้อย	5
2.คิดว่าไม่มีทางเกิดเรื่องร้ายแรงจากการเมาแล้วขับ	3.56	0.80	มาก	1
3.ไม่รู้สึกลืดยาขับซี้รถขณะมีเมามาก	3.55	0.81	มาก	2
4.ไม่กลัวขับรถชนคนอื่นขณะมีเมามาก	2.87	1.24	ปานกลาง	3
5.การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้กล้าขับซี้รถขณะเมา	2.82	1.25	ปานกลาง	4
ด้านจิตวิทยา	3.03	0.79	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการการขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีน้ำมันเผาของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครในภาพรวมด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้

1. คิดว่าไม่มีทางเกิดเรื่องร้ายแรงจากการเมาแล้วขับอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$)
2. ไม่รู้สึกผิดถ้าขับขี่รถขณะมีน้ำมันเผาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$)
3. ไม่กลัวขับรถชนคนอื่นขณะมีน้ำมันเผาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$)

ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม

ด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1.ชอบขับเร็ว และเสียงมันสนุกดี	2.70	1.31	ปานกลาง	2
2.ไม่กลัวถูกจับ/ปรับเพราะเมาแล้วขับ	2.78	1.21	ปานกลาง	1
3.ชอบฝ่าฝืนกฎจราจรอยู่แล้ว	2.67	1.23	ปานกลาง	3
ภาพรวมด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม	2.71	1.07	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการการขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีน้ำมันเผาของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครในภาพรวมด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.71$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้

1. ไม่กลัวถูกจับ/ปรับเพราะเมาแล้วขับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.78$)
2. ชอบขับเร็ว และเสียงมันสนุกดีอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.70$)
3. ชอบฝ่าฝืนกฎจราจรอยู่แล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.67$)

จากการสนทนากลุ่มผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์เกี่ยวกับ กฎหมายและการบังคับใช้พบว่าส่วนใหญ่แล้วกลัวตำรวจ กลัวติดคุก แต่ก็มียุทธวิธีเลี่ยงด่าน โดยกลับรถ ซอกแซกออกไปทาง

อื่น จ่ายสินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีคนหนึ่งกล่าวว่า “เมาแล้วขับยันไปเขาก็ปล่อย”

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านประสบการณ์การขับขี่

ด้านประสบการณ์การขับขี่	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1.มีความชำนาญในการขี่รถ ไม่กลัวอุบัติเหตุถ้าเมาแล้วขับ	2.72	1.24	ปานกลาง	1
2.เมาแล้วขับมาแล้วหลายครั้งก็ไม่เห็นเคยมีอุบัติเหตุ	2.63	1.27	ปานกลาง	2
รวมด้านประสบการณ์การขับขี่	2.68	1.19	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการการขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมาของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครในภาพรวมด้านประสบการณ์การขับขี่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.68$) เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้

1. มีความชำนาญในการขี่รถ ไม่กลัวอุบัติเหตุถ้าเมาแล้วขับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$)

2. เมาแล้วขับมาแล้วหลายครั้งก็ไม่เห็นเคยมีอุบัติเหตุอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.63$)

การสนทนากลุ่มผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์เกี่ยวกับประสบการณ์การขับขี่ พบว่า กลุ่มผู้ขับขี่เคยมีประสบการณ์พบอุบัติเหตุด้วยตนเองและเห็นคนใกล้ชิดประสบอุบัติเหตุซึ่งจะได้เรียนรู้จากอุบัติเหตุและกลัวในช่วงแรกๆ แต่พอเวลาเมาก็ลืม

ตารางที่ 6 แสดงค่าระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านอื่นๆ

ด้านอื่นๆ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1.ถ้าถูกจับเพราะเมาแล้วขับก็เอาตัวรอดได้	3.52	0.82	มาก	1
2.การรณรงค์เมาแล้วขับทางสื่อ ไม่ได้ทำให้กลัวหรือระวังเวลาขับขี่รถ	2.55	1.23	ปานกลาง	2
รวมด้านอื่นๆ	3.03	1.14	ปานกลาง	

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความ คิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการการ ขับขี่ รถจักรยานยนต์ขณะมีเมาของวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานครในภาพรวมด้านอื่นๆ อยู่ในระดับ ปานกลาง($\bar{X} = 3.03$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียง จากมากไปน้อย ดังนี้

1. ถ้าถูกจับเพราะเมาแล้วขับก็เอาตัวรอด ได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$)
2. การรณรงค์เมาแล้วขับทางสื่อ ไม่ได้ ทำให้กลัวหรือระวังเวลาขับขี่รถอยู่ในระดับปาน กลาง ($\bar{X} = 2.55$)

เมื่อเปรียบเทียบกับผลของการสนทนา กลุ่มเกี่ยวกับเหตุผลของการเมาแล้วขับของผู้ขับขี่ รถจักรยานยนต์ พบว่า ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่ที่เมาแล้ว ขับเพราะก่อนเดินทางไปคิดว่าจะขับรถกลับได้ จึงไม่ได้มีการวางแผนที่จะมีคนอื่นพากลับบ้าน (designated drivers) ส่วนใหญ่เพื่อนที่ไปด้วย ก็จะเมาด้วยกัน เหตุผลที่ไม่ทิ้งรถ ก็เพราะกลัวรถ หาย คึกคะนอง ไม่ไว้ใจแท็กซี่และไม่มีเงินนั่ง

ดังนั้นจึงพยายามขับรถกลับเอง บางครั้ง เกิดอุบัติเหตุเพราะการขับขี่รถขณะมีเมานั้นผู้ ขับขี่จะรู้สึกว่าการขี่ช้าลง ตาเลี้ยวแสงไฟ มองไม่ชัด

สำหรับผลของการสนทนาดังกล่าวเกี่ยวกับ เหตุผลของการเมาแล้วขับของผู้ขับขี่รถ จักรยานยนต์พบว่า ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่ที่เมาแล้ว ขับเพราะก่อนเดินทางไปคิดว่าจะขับรถกลับได้ จึงไม่ได้มีการวางแผนที่จะมีคนอื่นพากลับบ้าน (designated drivers) ส่วนใหญ่เพื่อนที่ไปด้วย ก็จะเมาด้วยกัน เหตุผลที่ไม่ทิ้งรถก็เพราะกลัว รถหาย คึกคะนอง ไม่ไว้ใจแท็กซี่และไม่มีเงินนั่ง ดังนั้นจึงพยายามขับรถกลับเอง บางครั้งเกิด อุบัติเหตุเพราะการขับขี่รถขณะมีเมานั้น ผู้ขับขี่ จะรู้สึกว่าการขี่ช้าลง ตาเลี้ยวแสงไฟ มองไม่ชัด

จากการสัมภาษณ์เจาะลึก พบว่าปัจจัยที่ ทำให้กลุ่มวัยรุ่นชายที่ขับขี่รถจักรยานยนต์เมาแล้ว ขับ มีดังต่อไปนี้คือ

- ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ (เพศ วัย สถานภาพทางสังคม)
- ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (สถานที่พักอาศัยและที่ทำงาน นโยบาย ภาครัฐ สภาพแวดล้อมทางสังคม การหาเหล้าเปียร์ดื่มได้ง่าย)
- ปัจจัยด้านจิตวิทยา(ชอบความเสี่ยง ความประมาท ความรู้สึกผิด-ถูก กลัว ถูกจับปรับเป็นภัยต่อตนเองและผู้อื่น ทางเลือกของแต่ละคน)
- ปัจจัยด้านพฤติกรรม (พฤติกรรม การดื่มจนติด ประสบการณ์ส่วนตัว พฤติกรรมต่อต้านสังคม)

หากสรุปโดยภาพรวมจะพบว่าปัจจัยเสี่ยง (Risk Factors) ที่มีผลต่อการเมาแล้วขับของผู้ขับขี่ รถจักรยานยนต์ ได้แก่

ปัจจัยนำ

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีความเสี่ยงในการเมาแล้วขับมักจะเป็นกลุ่ม วัยรุ่นชายอายุ 15 – 25 ปี ที่พักอาศัยอยู่หอพักกับ เพื่อนเพราะจะมีเวลาสังสรรค์ค่อนข้างมาก และไม่ได้ อยู่ในความดูแลของครอบครัว

ปัจจัยด้านจิตวิทยา จากผลการวิจัย พบว่ากลุ่ม วัยรุ่นมักชอบความท้าทาย ความเสี่ยงซึ่งเป็นปัจจัย หนึ่งที่ทำให้เมาแล้วขับ การดื่มเหล้าจะทำให้เกิด ความคึกคะนอง แล้วมีโอกาสที่จะขับเร็วได้

โดยเฉพาะขณะมีนเมาคนเมาจะคิดว่ายังขับรถกลับได้ ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยเกิดความประมาท ดังนั้นความประมาทจึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการเมาแล้วขับ ความกลัวรถหายและรักรถทำให้กลุ่มวัยรุ่นขับซิ่งรถกลับขณะมีนเมา กลุ่มวัยรุ่นที่ขับซิ่งรถจักรยานยนต์ เข้าใจและกลัวกระทำผิดกฎหมาย แต่ยังคงคิดว่าการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ไม่เข้มงวดเท่าที่ควรยังมีวิธีการหลบเลี่ยงกฎหมายจึงยังเมาแล้วขับอยู่

ปัจจัยด้านพฤติกรรม จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมการดื่มจนติดมักจะเมาแล้วขับ แต่เวลาขับซิ่งจะน้อยลง ดังนั้นก็เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ วัยรุ่นส่วนใหญ่ที่เมาแล้วขับไม่ได้มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม แต่ก็ไม่รู้สึกผิดที่เมาแล้วขับ ประสพการณ์อุบัติเหตุไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเมาแล้วขับ เพราะ คนที่เคยประสบอุบัติเหตุหรือเห็นคนใกล้ชิดประสบอุบัติเหตุจะกลัวไม่อยากให้เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อเมาแล้วก็ลืม

อย่างไรก็ตามการที่วัยรุ่นบางคนคิดว่าตนเองเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในการขับขึ้นาจะเป็นปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นประมาทเมาแล้วขับได้

ปัจจัยเอื้อ

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวัยรุ่นกลัวความรุนแรงของบทลงโทษ แต่บางคนก็ไม่กลัวทำความผิด(เมาแล้วขับ) เพราะเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายทำให้สามารถหลบเลี่ยงได้

สภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเมาแล้วขับ โดยเฉพาะเพื่อนมีอิทธิพลในการชวนดื่มและชวนเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้นถ้าในละแวกบ้านมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะยิ่ง

สะดวกในการดื่ม

ปัจจุบันการหาซื้อได้ง่าย มีทุกที่ โดยเฉพาะในร้านสะดวกซื้อ ไม่มีการจำกัดอายุผู้ซื้อเพื่อนๆ ช่วยกันซื้อแล้วมาดื่มด้วยกัน ในร้านอาหารก็มีพนักงาน “เชียร์เบียร์” คอยให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งหมดนี้ก็เป็นแรงจูงใจที่สำคัญให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างแพร่หลาย และมีผลสืบเนื่องให้เมาแล้วขับได้

ธรรมเนียมการดื่มของชุมชนก็ถือว่ามีอิทธิพลต่อการเมาแล้วขับของกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในชุมชน หรือครอบครัวที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ ก็จะดื่มเฉพาะในช่วงเทศกาล ส่วนผู้ที่อยู่ในชุมชนที่มีนักดื่มก็จะมีการจัดกลุ่มสังสรรค์กันทุกวันช่วงเย็น หรือหลังเลิกงาน ส่วนสถานที่ที่จะขึ้นอยู่กับเงินที่มี ถ้ามีเงินจะดื่มในร้านอาหาร ถ้าไม่มีเงินก็จะซื้อเครื่องดื่มมาดื่มที่หอ หรือ ซื้อเหล้าขวดที่ขายตามร้านค้า เด็กวัยรุ่นที่พอกอยู่กับพ่อแม่ และ อยู่ในหมู่บ้าน จะดื่มน้อยกว่ากลุ่มเด็กวัยรุ่นที่พอกอยู่กับลำพัง

ปัจจัยเสริม

พฤติกรรมเมาแล้วขับของเพื่อนสนิท (ถูกชักชวนจากเพื่อนและขาดแรงต้าน)เวลาไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเพื่อนไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนเวลาชวนดื่ม และมักจะคิดว่าขับซิ่งรถกลับเองได้ ไม่ฟังใครให้พากลับ ขับมาเองก็ขับกลับเอง เพราะเพื่อนก็เมาแล้วขับกันทั้งนั้น จึงถือว่าพฤติกรรมเมาแล้วขับของเพื่อนสนิทก็ช่วยเสริมให้วัยรุ่นทำตามและเมาแล้วขับเช่นกัน

1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลจากการเมาแล้วขับซิ่งรถจักรยานยนต์ จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การเมาแล้วขับทำให้เกิดผลเสียทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ทำให้สูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ไม่ดีต่อสุขภาพ พ่อแม่

เสียใจ และเสี่ยงต่อการถูกจับและปรับอีกด้วย

1.6 ข้อเสนอแนะทั่วไป จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มวัยรุ่นมีข้อเสนอแนะ 3 ด้านคือด้านกฎหมายและการบังคับใช้ ด้านการรณรงค์ และด้านพฤติกรรมผู้ขับขี่

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมา

ผลการสนทนากลุ่มวัยรุ่นที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมา พบว่า สื่อที่กลุ่มวัยรุ่นเปิดรับมากที่สุดคือสื่อโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต วัยรุ่นรับรู้สื่อสติกเกอร์ ป้ายประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์และสื่อทางโทรทัศน์ ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ไม่ค่อยแพร่หลายเท่าที่ควร และไม่น่าสนใจสำหรับวัยรุ่น สติกเกอร์มีข้อดีที่ทำให้พบเห็นบ่อย ทำให้รู้สึกชินตา เมื่อเปิดรับสื่อแล้ววัยรุ่นจะให้ความสนใจกับสื่อที่มีลักษณะซับซ้อนและน่ากลัวมากกว่าสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารทั่วไป

นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นได้ให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ว่า สื่อรณรงค์ที่ดีนั้นควรเป็นสื่อวิทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว เน้นให้เห็นอุบัติเหตุที่น่ากลัว ติดขวดเหล้า ติดตามโต๊ะที่จะดื่ม ติดตามร้านเหล้า และ ควรเน้นภาพที่น่ากลัวแล้วติดข้างขวดเหมือนบุหรี่

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการขับขี่รถจักรยานยนต์ในขณะมีเมา จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลักดังต่อไปนี้คือ

1.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จากผลการวิจัยที่ศึกษา พบว่ากลุ่มวัยรุ่นชายจะมีอายุระหว่าง 15-25 ปี จะมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าเยาวชนกลุ่มอายุ 15-24 ปี เป็นกลุ่มที่ดื่มสุราและเครื่องดื่ม

มีเมาร้อยละ 23.5 โดยชายมีอัตราการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมีเมาสูงกว่าหญิง

สาเหตุที่กลุ่มวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เนื่องจาก

- เพื่อนชักชวนให้ดื่ม การเข้ากลุ่มเพื่อน และต้องการเป็นที่ยอมรับ

- เพื่อความสนุกสนาน

- ถูกท้าทาย “ไม่ดื่มไม่ใช่ชาย”

- ดื่มตามเทศกาล ดื่มเพื่อความสนุกสนาน

- ดื่มเพื่อคลายความทุกข์

เป็นที่น่าสังเกตว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นจะถูกชักนำโดยเพื่อน และเพื่อนถือว่าเป็นกลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญมากในวัยนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายใจ ชื่นคา (2542) เรื่องพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในสังคมไทย ได้พูดถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนวัยรุ่น โดยอิทธิพลของเพื่อนสนิทที่คบหาสมาคมด้วย เป็นปัจจัยที่สำคัญ

1.2 ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญให้กลุ่มวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขับขี่รถจักรยานยนต์ การเรียนรู้พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากการหล่อหลอมทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ Vold & Bernard (1986) ที่สรุปพูดถึงสังคมไร้ระเบียบ และสภาพความเป็นอยู่ของอาชญากรในแหล่งเสื่อมโทรมว่า เด็กและเยาวชนในชุมชนเหล่านี้จะเริ่มเรียนรู้พฤติกรรมผิดกฎหมายตั้งแต่เยาว์วัย บางครั้งการควบคุมสังคมโดยกลไกของรัฐไม่สามารถยับยั้งกระบวนการเรียนรู้ หรือการถ่ายทอดพฤติกรรมผิดกฎหมายเหล่านี้ได้ การเมาแล้วขับก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไร้ระเบียบที่สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญมาก

จะเห็นได้ว่ากลุ่มวัยรุ่นที่เมาแล้วขับ ได้

เรียนรู้พฤติกรรมจากกลุ่มเพื่อนและคนรอบข้าง ว่าการหลบเลี่ยงด้านตรงเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้น บางครั้งการควบคุมของรัฐก็อาจจะได้ผลและไม่ทั่วถึงสำหรับคนกลุ่มนี้

1.3 ปัจจัยด้านจิตวิทยา จากการศึกษาพัฒนาการของวัยรุ่นตามทฤษฎีบุคลิกภาพของ Erikson หรือทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory of Personality) (Erik) ระบุว่าช่วงวัยรุ่นเป็นขั้นพัฒนาการ ความรู้สึกในความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ต้องการเป็นคนเท่ เก่ง และเด่นในสายตาเพื่อน ดังนั้น การเมาแล้วขับ จึงเป็นความท้าทายของวัยรุ่น

1.4 ปัจจัยด้านพฤติกรรม จากการศึกษาพบว่า ด้านประสบการณ์การขับขี่ วัยรุ่นได้เรียนรู้อุบัติเหตุการขับขี่บนท้องถนนของตนเอง และเพื่อน ทำให้วัยรุ่นบางคน กลัวและระมัดระวังมากขึ้นในการขับขี่ ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ แบนดูรา (Bandura, 2004) ที่เน้นความสำคัญของการสังเกตและเอาอย่าง แบนดูรากล่าวว่า “ถ้าหากว่าคนเราจะเรียนรู้จากผลการกระทำของตนเองอย่างเดียว การเรียนรู้อาจเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความมานะบากบั่นเป็นอย่างมาก โดยที่ยังไม่ต้องไปพูดถึงเรื่องความเสี่ยงในการเรียนรู้อย่างดีที่เราเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ โดยการสังเกตผ่านตัวอย่าง จากการสังเกตคนอื่น ทำให้เราเกิดความคิดว่าจะแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ อย่างไร และในโอกาสอื่นๆ ต่อมา เราก็ใช้ข้อมูลที่ได้เรียนรู้พวกนี้มาเป็นไกด์ในการแสดงพฤติกรรม”

อย่างไรก็ตามในกรณีของเมาแล้วขับ แม้ว่าวัยรุ่นจะมีประสบการณ์อุบัติเหตุมาบ้างและได้เรียนรู้ถึงผลลบของอุบัติเหตุ แต่ก็ยอมรับว่าเมื่อเมาก็ลืมความกลัวทั้งหมด

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า จาก ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned)

(Ajzen, 1991) ได้อธิบายว่า บุคคลมีเจตนาจะกระทำพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง มาจากปัจจัย 2 ปัจจัยคือ

- เจตคติต่อพฤติกรรมนั้น ถูกกำหนดโดยความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบและการประเมินคุณค่าของผลกระทบนั้น

- อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงต่อการทำพฤติกรรม (Subjective norms) อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงถูกกำหนดโดยความเชื่อว่าคุณค่าหรือกลุ่มที่สำคัญสำหรับเขาคิดว่าเขาควรทำหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่ามีมากน้อยแค่ไหน

จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมเมาแล้วขับตามเพื่อนสนิท ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเพื่อนคือกลุ่มอ้างอิงที่สำคัญของวัยรุ่น ดังนั้นจึงเป็นแรงจูงใจที่สำคัญให้เกิดการคล้อยตามและปฏิบัติตามได้

2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมา จากผลการสนทนากลุ่มวัยรุ่นที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมาพบว่า สื่อที่กลุ่มวัยรุ่นเปิดรับมากที่สุดคือสื่อโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิธาภัชร เกรียงษ์ (2548) ศึกษาการเปิดรับข่าวสารความรู้ พฤติกรรมและความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักศึกษา กศ.ป.ป. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลกที่พบว่านักศึกษาเปิดรับข่าวสารโรคเอดส์จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเปิดรับสื่อ ซึ่งมี 4 ขั้นตอนคือการเลือกเปิดรับ การเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้ การเลือกตีความ และการเลือกจดจำ โดยการเลือกจดจำนั้นมนุษย์จะเลือกจดจำข่าวสารที่จะช่วยเสริมย้ำสนับสนุนความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ทศนคติ และค่านิยม ของแต่ละคนที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็ง

หรือชัดเจนยิ่งขึ้น (คีตวัชร เกรียงษ์, 2548)

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่ากลุ่มวัยรุ่นเลือกจดจำสื่อรณรงค์ที่น่ากลัว และกระทบจิตใจ ซึ่งอาจสอดคล้องกับความคิด ความเชื่อของวัยรุ่นที่ว่าเมาแล้วขับทำให้เกิดผลเสีย ดังนั้นสื่อที่น่ากลัวเกี่ยวกับเมาแล้วขับซึ่งแสดงให้เห็นผลเสียจึงกระทบอารมณ์วัยรุ่นได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับกฎหมาย แต่ยังมีวิธีการหลีกเลี่ยงด้านตรวจ และคิดว่าสามารถหาทางออกได้หากถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับ ดังนั้นการวางแผนการทำงานจึงควรให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายและการอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจ พร้อมทั้ง มีอุปกรณ์ในการตรวจจับ และไม่ควรเน้นตั้งด่านเฉพาะช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น

2. จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับสื่อโทรทัศน์ และ ภาพที่น่ากลัวมากกว่าสื่อประเภทขบขัน และไม่สนใจสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับการรณรงค์ทางสื่อโทรทัศน์ และเน้นการใช้เนื้อหา (message content) เพื่อทำให้ผู้ขับซึ่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมมา รู้ถึงผลจากการเมาแล้วขับว่าทำให้พิการและอาจถึงแก่ชีวิตได้ โดยเน้นที่ ผลช็อก (shock effect) ซึ่งการใช้สื่อประเภทนี้ก็มีข้อควรระวังคือไม่ควรเป็นภาพที่น่ากลัวจนเกินไป จนผู้รับสารรู้สึกต่อต้าน ควรเป็นภาพที่ให้ผู้รับสารได้คิดถึงผล และกระตุ้นให้เกิดความกลัวและไม่กล้ากระทำผิด และควรเพิ่มสื่อออนไลน์ โดยมีเว็บไซต์ที่ให้ความรู้ต่างๆ เรื่องเมาไม่ขับมากขึ้น ประกอบไปด้วย กลุ่ม องค์กร และมูลนิธิที่หลากหลาย โดยมีการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

3. การวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจะกลัวผู้ปกครองเสียใจเวลาเมาแล้วขับ ดังนั้น จึงน่าจะมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายพ่อแม่เหยื่อ เพื่อรณรงค์ด้านเมาไม่ขับเหมือนกับ Mothers against Drunk Driving (MADD) (www.madd.org) และให้เครือข่ายครอบครัวมาเป็นภาคีร่วม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้เน้นที่การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ขับซึ่รถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ข้อมูลภาพรวมว่าเหตุใดวัยรุ่นจึงขับซึ่รถจักรยานยนต์ในขณะที่มีเมมาและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ขับซึ่รถจักรยานยนต์ขณะมีเมมา เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้เข้าใจประกอบการวิเคราะห์สถานการณ์ (situation analysis) ก่อนจะวางแผนการดำเนินงานรณรงค์ต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยประเมินผลการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามาไม่ขับของกลุ่มวัยรุ่น แบบแผนที่ผลลัพธ์ (outcome mapping) อีกทั้งควรนำผลมาปรับปรุงการทำงานและหาภาคีเครือข่ายที่สามารถร่วมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ส่วนการพัฒนาด้านสื่อรณรงค์ให้มีประสิทธิภาพนั้นควรทำการสนทนากลุ่มโดยเลือกกลุ่มเสี่ยงที่มักจะมีพฤติกรรมเมาแล้วขับมาร่วมสนทนอย่างกว้างขวาง และศึกษาเจาะลึกถึงข้อดี ข้อเสียของสื่อรณรงค์แต่ละประเภท เพื่อนำไปสู่การออกแบบสื่ออย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2553). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์* (พิมพ์ครั้งที่ 21).

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี. (ม.ป.ป.). *รายงานผลการสำรวจเด็กและเยาวชน ปี 2551*.

สืบค้น 15 สิงหาคม 2554.

Bandura, A. (1969). *Principles of behavior modification*. NY: Holt, Rinehart & Winston.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Bandura, A. (2004). *Self-efficacy*. From [http:// www.emory.edu /](http://www.emory.edu/)

Vold, GB, & Bernard, TJ. (1986). *Theoretical Criminology* (3rd ed.).

New York: Oxford University Press.

กลยุทธ์การพัฒนารูปแบบธุรกิจแฟรนไชส์ การบริการ
ฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย

The Strategy of Franchise Business Model Development
for English Training Service Business in Thailand

อิทธิกร วัฒนะ*

Ittikorn Wattana*

*สำนักศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาการจัดการธุรกิจบริหารระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

*President of Human Resource Development Institute of Thailand D.Sc. International Service Business Management
North Eastern University (N.E.U.).

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนารูปแบบธุรกิจแฟรนไชส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ สำนวจความคาดหวังของผู้ใช้ บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษและความต้องการทางด้านระบบและมาตรฐานการดำเนินการ ธุรกิจแบบแฟรนไชส์ของผู้ใช้บริการและเจ้าของธุรกิจฝึกอบรมภาษาอังกฤษ เพื่อวิเคราะห์ กระบวนการให้บริการ ปัจจัยความสำเร็จ รวมไปถึงปัญหา อุปสรรค และโอกาสในการสร้าง ศักยภาพและมาตรฐานการให้บริการธุรกิจฝึกอบรมภาษาอังกฤษในรูปแบบแฟรนไชส์ใน ประเทศไทย และเพื่อออกแบบกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจแฟรนไชส์ (Franchise Business Model) ในการบริหารจัดการธุรกิจการให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย ที่เป็นที่ต้องการของผู้ซื้อหรือผู้รับสิทธิ (Franchisee) และผู้ใช้บริการฝึกอบรมภาษา อังกฤษ (Customer) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method Research) โดยการสำรวจความคาดหวัง ความต้องการของผู้ใช้บริการฝึกอบรม ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Survey method) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ใน การวิจัยในครั้งนี้ จากผู้ใช้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะ เจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 400 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เป็นผู้ใช้บริการ หรือผู้สนใจจะใช้บริการ หรือผู้ที่เคยใช้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ในประเทศไทย สามารถสื่อสารภาษาไทยได้และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-30 ปี (ร้อยละ 22.75) และ 36-45 ปี (ร้อยละ 20.25) สถานภาพโสด การศึกษาระดับ ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ มีรายได้ครอบคลุมระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 27.50) และ 40,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน (ร้อยละ 25.25) ความคาดหวังและความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อธุรกิจฝึกอบรม ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน จากมากไปหาน้อยใน 3 อันดับแรก คือ ผู้สอนมีทักษะในการสอน ผู้สอนเอาใจใส่ และ ช่วยพัฒนาการเรียนอย่างใกล้ชิด และการเดินทางไปเรียนสะดวก ความคาดหวังและความ ต้องการในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ พนักงานอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับการให้ บริการได้อย่างชัดเจนเสมอ พนักงานมีอัธยาศัยไมตรีและพนักงานให้บริการดี

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการการฝึกอบรมภาษาอังกฤษมี 12 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของศูนย์ฝึกอบรมภาษาอังกฤษ การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย ปัจจัยด้านบุคคล การลดราคาค่าลงทะเบียนเรียน กระบวนการให้บริการ หลักสูตรการเรียน การสอนเป็นหลักสูตรที่ได้ผล นำไปใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวันหรือในธุรกิจ หลักสูตร

การเรียนการสอนที่มีชื่อเสียง ราคาค่าลงทะเบียนเรียน ทำเลที่ตั้งสะดวกในการเดินทาง ทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้รถไฟฟ้า ลักษณะอาคารสถานที่ และเป็นหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในวัยเรียน

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษของผู้ใช้บริการจากการวิจัยเชิงปริมาณ และความคาดหวังและความต้องการทางด้านระบบและมาตรฐานการดำเนินการธุรกิจแบบแฟรนไชส์ของเจ้าของธุรกิจแฟรนไชส์การให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ผู้สนใจเป็นผู้ซื้อสิทธิ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจแฟรนไชส์จากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับ ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าประเด็นสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดในธุรกิจแฟรนไชส์การให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย ได้แก่ หลักสูตรการสอนให้เรียนรู้ได้ง่าย (Easy: E) การใช้วิธีการสอนที่สนุก (Enjoyment: E) ปรับการเรียนการสอนให้เหมาะกับธรรมชาติของคนไทย (Natural Teaching Style: N) หลักสูตรตอบสนองความต้องการของลูกค้า (Need: N) ทำเลที่ตั้งดี (Good Location: GL) การตกแต่งดูดี (Good looking Training Center: GL) มีนวัตกรรม (Innovation: I) การประชาสัมพันธ์สร้างภาพพจน์ที่ดี (Image: I) ความมีระบบ (Systematic Style: S) ความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน (Simplicity: S) การมีความสุขในการเรียนและการทำงาน (Happiness: H) และความซื่อสัตย์ (Honesty: H)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ออกแบบกลยุทธ์การพัฒนารูปแบบธุรกิจแฟรนไชส์การให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย คือ (ENGLISH)²

คำสำคัญ: กลยุทธ์ ธุรกิจแฟรนไชส์ การฝึกอบรมภาษาอังกฤษ

Abstract

The study on the strategy of franchise business model development for English training service business in Thailand consists of three objectives. The first objective is to survey the expectations and needs of the customers and franchisees towards the service system and standard of English training system in Thailand. Secondly, the researcher would like to analyze the service system, key success factors, problems, opportunities, potentials and standards of English training franchising system in Thailand. The last objective is to use research findings in proposing a franchise business model development for English training service business in Thailand.

The researcher found that most of the students were single female aged 26-30 years old (22.75%) and aged 36-45 years old (20.25%). Their education on average was a bachelor degree. The majority of them are government officers with family income between 10,001–20,000 Bath per month (27.50%) and 40,000 Bath up (25.25%). The results showed that the top three expectations and needs for English training systems were, firstly, the physical facilities of the center, the teachers and administrative staff who should be well dressed or dressed in uniforms. Secondly, the teachers had good teaching skills, paid attention to the students' interests and helped the students to develop their learning skills by observing them closely. Thirdly, the training center should be located near mass public transportation. The students also expected the well trained teachers to communicate successfully with the students about what the courses were set out to accomplish. They must also be very well versed in how the system works so they can impart that knowledge successfully to the clients. Staff needed to have an outgoing personality and be service minded.

According to the research results, there were 12 factors effecting the decisions to learn English. These included physical facilities, advertising and promotion, staff at the centers, discount of the tuition fees, service system, effective curriculum, branding, tuition fees, locations, channels of training, easy transportation to the centers and the rate of success in increasing the scores in studying English at educational institutions.

Based on the focus group research conducted with the owners of the English training centers. The researcher found that the factors effecting the strategy of franchise business model were that the curriculum must be easy to study and remember, the students enjoy learning, the program must be tailored to suit Thai personalities and the needs and nature of Thai people, the center is in a good location and attractively presented, innovative, has a good image, simple, systematic and a pleasant and trustworthy environment for learning.

Finally, the researcher concluded that The (ENGLISH)² Model was developed and proposed to be the strategy of franchise business model development for English training service business in Thailand.

E^2 = (Easy, Enjoyment)

N^2 = (Natural Teaching Style, Need)

$(GL)^2$ = (Good Location, Good Looking Training Center)

I^2 = (Image, Innovation)

S^2 = (Simplicity, Systematic Style)

H^2 = (Happiness, Honesty)

Keywords: Strategy, Franchise Business, English Training Service.

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีความสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันมากขึ้นเต็มไปด้วยการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ มีการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจเช่นสหภาพยุโรป (European Union) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN ECONOMIC COMMUNITY; AEC) เป็นต้น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีการยกเว้นภาษีการค้าระหว่างกันประมาณ 80 รายการ ในปี 2553 และมีข้อตกลงจะยกเว้นภาษีในประชาคมอาเซียนทุกรายการในปี 2558 ไม่เพียงแต่การยกเว้นภาษีสินค้าเท่านั้น ภาวะการจ้างงานและตลาดแรงงานก็จะรวมเป็นตลาดเดียวกันทั้งภูมิภาคอาเซียน ประเทศที่มีบุคลากรที่มีผลิตภาพสูงกว่าก็จะได้เปรียบในการแข่งขัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2548)

แนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่มีการใช้เทคโนโลยีและใช้ความรู้เป็นฐานในการพัฒนาการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์และความร่วมมือ และถ้าต้องใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เรามีความจำเป็นต้องรู้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางของคอมพิวเตอร์ “you can’t have a modern economy without computers and corporations, and if you are going to program computers, you need to know English, The language of computing.” (George Friedman; The next 100 years: A Forecast for The 21st century, 2009, page 64) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของคุณบัณฑิต ลำชา ประธานเจ้าหน้าที่บริหารธนาคารกสิกรไทยที่กล่าวไว้ว่าถ้าคนไทยไม่รู้ภาษาต่างประเทศจะทำให้เสียเปรียบ เพราะภาษาเป็นพื้นฐานให้คนรุ่นต่อไปให้มีขีดความสามารถในการ

แข่งขัน โดยเฉพาะความรู้ที่มากกว่า 80% ถูกบันทึกไว้เป็นภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยสำคัญในการติดต่อสื่อสารและเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจทางวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจและทางการเมืองระหว่างประเทศ ภาษาอังกฤษให้กำไรสูงสุดแก่บุคคลและแก่สังคมทั้งกำไรทางโภชนาการ ทางวัฒนธรรม ทางวิชาความรู้และทางอำนาจในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2548) สอดคล้องกับการศึกษาของกลุ่มนักธุรกิจและนักวิชาการได้ร่วมกันศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอีก 5 ปีข้างหน้า หลังจากประเทศไทยเข้าสู่กรอบการค้าภายใต้แผนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ว่าถ้าธุรกิจไทยไม่สามารถปรับตัวเสียตั้งแต่วันนี้อาจเกิดการเปลี่ยนมือจากธุรกิจไทยไปอยู่ในมือต่างชาติ (หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 14 พ.ค. 2553)

ความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะภาษาโลกได้ปรากฏเด่นชัดขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เนื่องจากอิทธิพลทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสื่อสาร ซึ่งดำเนินต่อเนื่องมานานกว่า 200 ปี จากข้อมูลใน The Cambridge Encyclopedia of Language (Crystal David, 2010) ประมาณว่า มีประชากรที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ประมาณ 300 ล้านคน มีผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองอีกถึง 300 ล้านคน และประชากรประมาณ 100 ล้านคนที่ใช้ภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาต่างประเทศได้อย่างคล่องแคล่ว หากเรานับรวมไปถึงผู้ที่มีความคล่องแคล่วต่ำลงไป

ผลการสำรวจขององค์การ UNESCO และองค์การระดับโลกอื่นๆ ยังได้เน้นให้เห็นชัดยิ่งขึ้นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษได้ถูกใช้เป็นภาษาทางการและ

กึ่งทางการในประเทศกว่า 60 ประเทศทั่วโลก และมีความสำคัญในประเทศอื่น ๆ อีก 20 ประเทศ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญและมีการใช้การสื่อสารอยู่ในทวีปทั้ง 6 ทวีป และถูกใช้เป็นภาษาหลักในหนังสือ, หนังสือพิมพ์, สนามบิน, ธุรกิจระดับสากล, การประชุมระดับสากล, วิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, การแพทย์, การทูต, การกีฬา, และสื่ออื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก

จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD) ให้ข้อมูลว่า จำนวนผู้พูดภาษาต่างๆ ทั่วโลกของ Ethnologue 16th edition ในปี 2009 แสดงให้เห็นว่า ภาษาที่มีผู้พูดมากที่สุดในโลก 3 ลำดับแรกคือ ภาษาจีนกลาง ภาษาอังกฤษ และสเปน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลตัวเลขของ UNESCO นอกจากนี้กฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ก็ได้บัญญัติไว้ว่า The Working Language of ASEAN shall be English หมายถึง ภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาที่ใช้ในระหว่างการประชุม การตอบโต้ทางจดหมาย การทำรายงาน การประชุม ผลการพิจารณาและมติที่ประชุม ตลอดจนทำคำแถลงการณ์ และปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ของอาเซียน (จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย, 2554) ดังนั้น ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาบังคับอันดับแรกที่ประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนต้องฝึกฝน พัฒนาขีดความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษ จุดอ่อนของไทยคือ การที่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในเวทีต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษทางธุรกิจ การค้า การบริการ การท่องเที่ยว การแพทย์ ส่วนความจำเป็นที่จะต้องเรียนภาษาอาเซียนนั้น ควรจะให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอังกฤษก่อน

พิสิทธิ์ พิพัฒน์โมกุล (2555) กล่าวว่า สิ่งที่จะเกิดในอีก 3 ปีข้างหน้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการ ก็คือเกิดการใช้ภาษาอังกฤษอย่างกว้าง

ขวางขึ้นในธุรกิจบริการ เพราะแต่ละประเทศในอาเซียนที่ดำเนินเศรษฐกิจเป็นหนึ่งเดียวกันจะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในวงกว้างกว่าเดิมมากขึ้น กลยุทธ์ที่ธุรกิจบริการต้องเตรียมความพร้อมคือการเตรียมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจให้แก่บุคลากรทุกคนในองค์กร โดยเฉพาะบุคลากรที่ต้องพบลูกค้า ขายสินค้าและบริการให้ลูกค้า

วีระพงษ์ ปัญญาธนาคุณ (2555) กล่าวในประชาคมอาเซียนกับแนวโน้มด้านภาษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศพบว่าแต่ละชาติในอาเซียนใช้ภาษาในท้องถิ่นแตกต่างกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาษาสำคัญที่ใช้ในแต่ละชาติอาเซียน

ที่	ประเทศ	ภาษาสำคัญที่ใช้
1	กัมพูชา	เขมร ฝรั่งเศส อังกฤษ
2	ไทย	ไทย และอังกฤษ (ภาษาที่สองของชนชั้นนำ)
3	บรูไน	มาเลย์ อังกฤษ จีน
4	พม่า	พม่า อังกฤษ และภาษาชนกลุ่มน้อย
5	ฟิลิปปินส์	ฟิลิปปินโน โดยเฉพาะตากาล็อก และอังกฤษ
6	มาเลเซีย	มาลายู อังกฤษ จีนกลุ่มต่าง ๆ (กวางตุ้ง แมนดาริน ฮกเกี้ยน ไห่หนาน) ทมิฬ
7	ลาว	ลาว ฝรั่งเศส อังกฤษ และภาษาชนกลุ่มน้อย
8	เวียดนาม	เวียดนาม อังกฤษ ฝรั่งเศส จีน เขมร
9	สิงคโปร์	จีนกลาง อังกฤษ มาเลย์ ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง แต้ว จั๋ว ทมิฬ
10	อินโดนีเซีย	อินโดนีเซีย อังกฤษ ดัตช์ ชวา

ที่มา: <http://www.deepsouthwatch.org/node/2780> สืบค้นวันที่ 12 มีนาคม 2555

จะเห็นได้ว่าชาติส่วนใหญ่ในอาเซียน มีภาษาประจำชาติเป็นของตัวเอง ทำให้ภาษาอังกฤษถูกนำมาใช้ในฐานะภาษากลางของอาเซียน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง ยังจะทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาสำคัญของประชากรทุกคนในอาเซียนยิ่งขึ้น หากพิจารณาจำนวนและสัดส่วนของผู้ใช้ภาษาอังกฤษในแต่ละประเทศจะพบว่า ประชาชนที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในกลุ่มอาเซียน มีสัดส่วนไม่มากนัก ยกเว้น สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ สำหรับประเทศไทยมีสัดส่วนประชากรใช้ภาษาอังกฤษได้ต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ทั้งที่ผลการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนเมื่อ 24 ตุลาคม 2552 ได้ให้การรับรองปฏิญญาชะอำ หัวหิน ว่าด้วยการสร้างเสริมความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ริเริ่มดำเนิน โครงการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) และกิจกรรม โครงการพัฒนาประชาคมสู่อาเซียน (Spirit of ASEAN) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและสัดส่วนผู้ใช้ภาษาอังกฤษในชาติอาเซียนบางประเทศ

ที่	ประเทศ	จำนวนประชากร ทั้งประเทศ (ล้านคน)	ผู้ใช้ภาษาอังกฤษ (ล้านคน)	สัดส่วน (%)
1	ไทย	63.03	6.54	10.00
2	บรูไน	0.38	0.14	37.73
3	ฟิลิปปินส์	97.00	49.80	55.46
4	มาเลเซีย	27.17	7.40	27.24
5	สิงคโปร์	4.58	3.25	70.96

ที่มา: <http://www.deepsouthwatch.org/node/2780> สืบค้นวันที่ 12 มีนาคม 2555

สมเกียรติ อ่อนวิมล (2555) กล่าวว่า ประชาชนพลเมือง 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้นนอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติแต่ละชุมชน ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละคน ทุกคนต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ทั้งสิ้น ตั้งแต่นายกรัฐมนตรี จนถึงเกษตรกรชาวไร่ชาวนา ชาวบ้านทั่วไป นักเรียนนักศึกษา เด็กและเยาวชน ถึงเวลาแล้วที่ชาวไทยจะต้องพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์ในประชาคมอาเซียน ตั้งแต่นั้นนี้เป็นต้นไป มีการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางเศรษฐกิจ คือความสามารถในการสร้างรายได้ของคนไทย โดยเปรียบเทียบรายได้ตลอดชีวิต (Working Life) จากการทำงานของคนไทยหลังจากจบปริญญาตรี จนเกษียณของกลุ่มที่ใช้ภาษาอังกฤษควบคู่กับภาษาไทย กับกลุ่มที่ทำงานโดยใช้ภาษาไทยอย่างเดียว ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ด้วยมีรายได้มากกว่ากลุ่มที่ใช้ภาษาไทยอย่าง

เดียวถึง 15 ล้านบาท ต่อคน จากผลการศึกษาดังกล่าวถ้าเอามาคูณกับจำนวนคนไทยในวัยทำงานประมาณ 40 ล้านคน ก็จะทำให้ความสามารถในการทำงานรายได้เพิ่มขึ้นถึง 600 ล้านบาท หรือ 300 เท่าของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (GDP) ของประเทศไทยในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมคนในชาติให้สามารถติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้ด้วยภาษาหลักของโลกคือภาษาอังกฤษ จึงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในโลกยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีการร่วมมือสื่อสารกันมากขึ้น ภูมิภาคต่างๆ ของโลกมีการรวมตัวและขยายตลาดไปยังต่างประเทศมากขึ้น ความจำเป็นและความสำคัญของภาษาอังกฤษ นับวันจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ในประเทศไทยนอกจากมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันศึกษาในระบบแล้ว ยังมีการเรียนการสอนโดยสถาบันที่เปิดดำเนินการในรูปแบบธุรกิจบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ซึ่งมีการให้บริการอยู่มากมาย ทั้งที่มาจากต่างประเทศและของไทยเอง

ธุรกิจการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเป็นธุรกิจที่สนับสนุนให้ประเทศไทยสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งธุรกิจดังกล่าวมีหลายรูปแบบ เช่น ธุรกิจแบบส่วนตัว (Independent) หมายถึง การทำธุรกรรม หรือกิจกรรมใดๆ ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้เป็นเจ้าของกิจการ เป็นคนกำหนด ด้วยตนเอง รวมถึงการกำหนด การทำงานเองโดยใช้ความสามารถ ทั้งเชิงการขาย การต่อรอง บัญชี การเงิน ในการดำเนินการธุรกิจของตนเองให้ประสบความสำเร็จ และธุรกิจแบบแฟรนไชส์ (Franchises) เป็นธุรกิจที่มีการทำข้อตกลงระหว่างเจ้าของธุรกิจ อนุญาตให้ผู้ซื้อได้รับสิทธิ ดำเนินธุรกิจและบริการภายใต้ชื่อการค้าของตนและปฏิบัติการทำธุรกิจของเจ้าของสิทธิตามสัญญาที่ตกลงกันได้ ในระบบของแฟรนไชส์จะประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ (พีระพงษ์ กิติเวชโกคาวัฒน์, 2546) คือ

1. ผู้ซื้อและผู้ขายแฟรนไชส์ โดยที่ระบบธุรกิจจะมีการทำงานที่เป็นกลุ่ม มาตรฐานเดียวกัน วิธีการบริการ หรือสินค้าจะเป็นเครื่องมือ หรือหลักสูตรที่เฉพาะที่คิดค้นขึ้น

2. การถ่ายทอดระบบธุรกิจ เทคโนโลยี การสอนงานและช่วยเหลือในการดำเนินงาน การใช้เครื่องหมายการค้าและวิธีนำเสนอสินค้าต่างเป็นแบบเดียวกัน

3. การจ่ายค่าตอบแทนการบริหารงานอย่างน้อย 2 อย่าง คือ ค่าแรกเข้าในการใช้เครื่องหมายการค้า (Franchise Fee) ที่มีการจัดเก็บในครั้งแรก และค่าตอบแทนผลการดำเนินการ (Royalty Fee) ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายต่อเนื่อง ในการดำเนินธุรกิจนั้น ธุรกิจแต่ละรายดำเนินการได้ ตีมากแค่ไหนขึ้นอยู่กับการจัดการขององค์กร ซึ่งในระบบแฟรนไชส์จะช่วยให้การขยายงานระบบสาขาทำได้มากขึ้น

ปัจจุบันมีรูปแบบธุรกิจแบบแฟรนไชส์เป็นจำนวนมาก ซึ่งธุรกิจแฟรนไชส์การฝึกอบรมภาษาอังกฤษที่มีอยู่ในประเทศไทย มีทั้งที่เป็นแฟรนไชส์ของไทยและที่มาจากต่างประเทศ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า ธุรกิจแฟรนไชส์ที่ให้บริการด้านการศึกษา ในรูปแบบการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมากกว่า 20 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแฟรนไชส์ที่มีหลายสาขา ทั้งที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และในต่างจังหวัดอีกเป็นจำนวนมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาารูปแบบธุรกิจแฟรนไชส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย (The Strategy of Franchise Business Model development for English Training Service Business in Thailand) เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของผู้ใช้บริการภาษาอังกฤษและความต้องการด้านระบบการบริหารและดำเนินการของเจ้าของธุรกิจฝึกอบรมภาษาอังกฤษแบบแฟรนไชส์ เพื่อสร้างรูปแบบของธุรกิจแฟรนไชส์ในการฝึกอบรมภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดในประเทศไทย และพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สำรวจสถานะปัจจุบันของการให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษด้านระบบ มาตรฐาน การดำเนินธุรกิจ ของศูนย์ฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย

2. สำรวจความคาดหวัง และความ ต้องการทางด้านระบบ และมาตรฐานการดำเนินการธุรกิจแบบแฟรนไชส์ ของผู้ใช้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย

3. วิเคราะห์กระบวนการให้บริการ ปัจจัยความสำเร็จ รวมไปถึงปัญหา อุปสรรค และโอกาสในการสร้างศักยภาพ และมาตรฐานการให้บริการธุรกิจฝึกอบรมภาษาอังกฤษในรูปแบบแฟรนไชส์ในประเทศไทย

4. ออกแบบกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจแฟรนไชส์ (Franchise Business Model) ในการบริหารจัดการธุรกิจการให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่เป็นที่ต้องการของผู้ซื้อหรือผู้รับสิทธิ์ (Franchisee) และผู้ใช้บริการการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ (Customer)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การฝึกอบรม คือ กระบวนการในการพัฒนาบุคคลอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ และมีทัศนคติที่ถูกต้องถึงขั้นนำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธุรกิจบริการ (Service Business) หมายถึง ธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการลูกค้า เช่น ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ร้านค้า ศูนย์การค้า ธุรกิจการบิน ธุรกิจการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ หมายถึง การตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและเป็นการตัดสินใจบนฐานของสมมติฐานการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคต กลยุทธ์การพัฒนารูปแบบหมายถึงการสร้างวิธีการขึ้นมาใหม่ที่ไม่เคยมีใครเคยใช้มาก่อน

การจัดการเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน และการควบคุมการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจว่าองค์กรจะสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและ

เหมาะกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

Franchise (แฟรนไชส์) คือ ข้อตกลงระหว่างเจ้าของธุรกิจ อนุญาตให้ผู้ขอรับสิทธิดำเนินธุรกิจและบริการภายใต้ชื่อการค้าของตน และปฏิบัติการทำธุรกิจของเจ้าของสิทธิตามสัญญาที่ตกลงกันได้

Franchisor (แฟรนไชส์ซอร์) คือ เจ้าของธุรกิจซึ่งอนุญาตให้ผู้อื่นได้ใช้สิทธิในการดำเนินธุรกิจภายใต้ชื่อของตน ซึ่งก็คือผู้ขายแฟรนไชส์นั่นเอง ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้เรียกว่า ผู้ขายหรือผู้ให้สิทธิ์

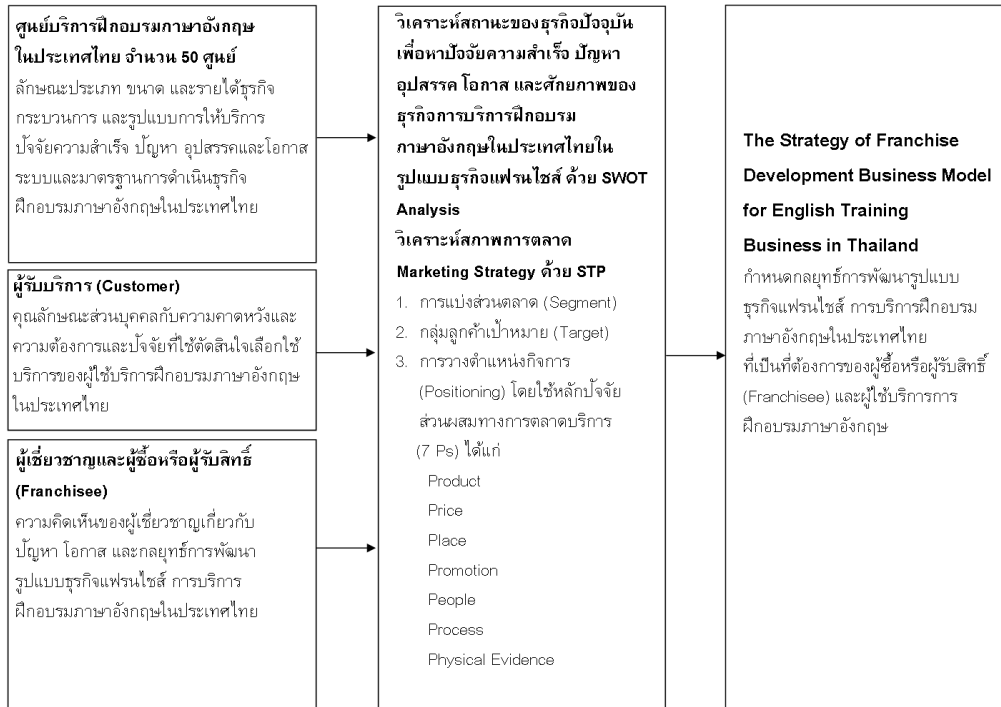
Franchisee (แฟรนไชส์ซี) คือ ผู้ซื้อแฟรนไชส์หรือ ผู้ขอรับสิทธิ์ธุรกิจจากเจ้าของธุรกิจที่มีความประสงค์ให้ผู้อื่นมาดำเนินการภายใต้ชื่อของตนเอง ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้เรียกว่า ผู้ซื้อหรือผู้รับสิทธิ์

Royalty Fee (รอยัลตี้ฟี) เป็นค่าธรรมเนียมที่ผู้ขายแฟรนไชส์เรียกเก็บจากผู้ซื้อแฟรนไชส์ซึ่งโดยมากมักจะคิดเป็นสัดส่วน จากผลการประกอบการของผู้ซื้อแฟรนไชส์ อาทิเช่น เปอร์เซ็นต์ต่อเดือน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาารูปแบบธุรกิจแฟรนไชส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย ใช้วิธีการสำรวจและการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งกลุ่มเป้าหมายคือ ศูนย์ฝึกอบรมและเจ้าของธุรกิจการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย ผู้ประกอบการธุรกิจแฟรนไชส์การฝึกอบรมภาษาอังกฤษ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านธุรกิจแฟรนไชส์ และผู้ใช้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย กลยุทธ์การพัฒนา รูปแบบธุรกิจแฟรนไชส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย ในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุระหว่าง 26-30 ปี (ร้อยละ 22.75) และ 36-45 ปี (ร้อยละ 20.25) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ มีรายได้ครอบครัวระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน(ร้อยละ 27.50) และ 40,000 บาทขึ้นไป(ร้อยละ 25.25)

2. ความคาดหวังและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อธุรกิจฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคาดหวังและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อธุรกิจฝึกอบรมภาษาอังกฤษ

ความคาดหวังและความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคาดหวัง
1. เป็นหลักสูตรช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในวัยเรียน	3.86	0.91	มาก
2. เป็นหลักสูตรที่มีหลายระดับ	4.00	0.70	มาก
3. เป็นหลักสูตรต่อเนื่องตามระดับความสามารถ	4.11	0.74	มาก
4. เป็นหลักสูตรแปลกใหม่ที่น่าสนใจ และน่าเชื่อถือ	3.98	0.75	มาก
5. เป็นหลักสูตรที่ได้รับการรับรองโดย กระทรวงศึกษาธิการ	3.83	0.94	มาก
6. เป็นหลักสูตรที่ได้ผลนำไปใช้งานได้จริงใน ชีวิตประจำวันหรือในธุรกิจ	4.38	0.72	มากที่สุด
7. เป็นหลักสูตรที่ฝึกฝนด้วยวิธีการสนทนา	4.13	0.78	มาก
8. เป็นหลักสูตรที่มีตราหรือยี่ห้อที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.50	0.90	มาก
9. เป็นหลักสูตรของสถาบันการสอนที่มีชื่อเสียง	3.55	0.88	มาก
10. ค่าลงทะเบียนเรียนเหมาะสม หรือสมเหตุสมผล	4.12	0.94	มาก
11. มีการลดค่าลงทะเบียนเรียน	3.79	1.04	มาก
12. ค่าลงทะเบียนเรียนมีการแบ่งชำระเป็นงวด ๆ ได้	3.73	1.08	มาก
13. ลดค่าลงทะเบียนเรียนให้เมื่อเรียนต่อเนื่อง	3.86	1.05	มาก
14. ค่าลงทะเบียนเรียนต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน	3.65	1.17	มาก
15. ค่าลงทะเบียนเรียน 1,000 - 1,999 บาทต่อเดือน	3.45	1.01	มาก
16. ค่าลงทะเบียนเรียน 2,000 - 2,999 บาทต่อเดือน	3.13	0.95	ปานกลาง
17. ค่าลงทะเบียนเรียน 3,000 - 3,999 บาทต่อเดือน	2.75	1.00	ปานกลาง
18. เหม่าจ่ายครั้งเดียว และสามารถเรียนต่อเนื่องได้ ตามความพอใจ	3.36	1.19	ปานกลาง
19. การเดินทางไปเรียนสะดวก	4.40	0.80	มากที่สุด
20. สถานที่เรียนอยู่ใกล้ที่ทำงาน (ของผู้เรียน หรือผู้ปกครอง)	4.11	0.92	มาก
21. สถานที่เรียนอยู่ใกล้โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย	3.78	1.00	มาก
22. ผู้สอนสามารถไปสอนที่บ้าน หรือที่ทำงาน	3.55	1.12	มาก
23. สถานที่เรียนอยู่ในศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า	3.40	1.03	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความคาดหวังและความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคาดหวัง
24. สถานที่เรียนอยู่ใกล้สถานีรถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน	3.50	1.06	มาก
25. สถานที่เรียนมีที่จอดรถสะดวก	3.91	0.94	มาก
26. สถานที่เรียนเป็นอาคารเอกเทศ ไม่อยู่ในศูนย์การค้าหรือตึกอื่น ๆ	3.36	0.94	ปานกลาง
27. สถานที่เรียนอยู่ในย่านชุมชน หรือในเมือง	3.68	0.83	มาก
28. มีการโฆษณาทางสื่อหนังสือพิมพ์	3.37	0.95	ปานกลาง
29. มีการโฆษณาทางโทรทัศน์	3.33	0.99	ปานกลาง
30. มีการโฆษณาทางวิทยุ	3.08	0.90	ปานกลาง
31. มีการโฆษณาทางนิตยสาร	3.19	0.89	ปานกลาง
32. มีการโฆษณาทางเว็บไซต์	3.68	1.03	มาก
33. มีการแจกแผ่นพับ ใบปลิวโฆษณา	3.44	0.92	มาก
34. มีการโฆษณาด้วยป้ายขนาดใหญ่ตามข้างทาง ทางด่วน	3.07	0.94	ปานกลาง
35. มีการแจกของแถมพิเศษ	3.26	1.01	ปานกลาง
36. ได้เรียนฟรี เมื่อแนะนำผู้อื่นมาเรียน เช่น แนะนำ 5 คนเรียนฟรี 1 คน	3.32	1.12	ปานกลาง
37. ผู้สอนเป็นเจ้าของภาษา	4.21	0.91	มากที่สุด
38. ผู้สอนเป็นคนไทยที่เข้าใจคนไทย	3.90	0.93	มาก
39. ผู้สอนเอาใจใส่ และช่วยพัฒนาการเรียนอย่างใกล้ชิด	4.47	0.75	มากที่สุด
40. ผู้สอนมีทักษะในการสอน	4.56	0.69	มากที่สุด
41. ผู้สอนมีคุณวุฒิด้านการสอน	4.35	0.78	มากที่สุด
42. พนักงานให้บริการดี	4.16	0.84	มาก
43. พนักงานมีอัธยาศัยไมตรี	4.17	0.83	มาก
44. พนักงานอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับการให้บริการได้อย่างชัดเจนเสมอ	4.20	0.83	มาก
45. มีที่ปรึกษาการเรียนที่พร้อมให้ความช่วยเหลือเสมอ	4.30	0.78	มากที่สุด
46. มีการจัดทดสอบระดับทักษะก่อนการจัดการเรียนรู้	4.15	0.76	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความคาดหวังและความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคาดหวัง
47. สามารถเลือกเวลาเรียนได้ตามต้องการ	4.27	0.81	มากที่สุด
48. มีที่นั่งพักผ่อน อ่านหนังสือ ระหว่างรอ	3.92	0.79	มาก
49. มีเครื่องดื่มร้อน เย็น และอาหารว่างบริการ	3.67	0.90	มาก
50. มีห้องฝึกใช้ภาษาอังกฤษนอกเวลาเรียน หรือ English Club สำหรับให้บทวนได้ฟรี แม้เรียนจบไปแล้ว	3.85	1.00	มาก
51. มีบริการเสริมพิเศษ เช่น มีการท่องเที่ยวนอกสถานที่, ไปรับประทานอาหารนอกสถานที่, ร้องเพลง, ชมศิลปะ โดยใช้ภาษาอังกฤษ	3.75	1.06	มาก
52. มีบริการจัดสอบเพื่อรับประกาศนียบัตรรับรองที่ได้มาตรฐานสากล เช่น TOEFL, IELTS, TOEIC, Cambridge ESOL เป็นต้น	3.88	0.97	มาก
53. มีบริการแนะนำการศึกษาต่อต่างประเทศ	3.95	0.94	มาก
54. มีบริการพาไปดูงานหรือศึกษาระยะสั้นที่ต่างประเทศ	3.69	1.06	มาก
55. ห้องรับรองสะอาดเรียบร้อย ตกแต่งสวยงามและเป็นเอกลักษณ์	4.02	0.82	มาก
56. การจัดห้องเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ เหมาะสม สวยงาม	4.06	0.81	มาก
57. มีห้องฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษ	4.07	0.84	มาก
58. มีการประดับตกแต่งด้วยบอร์ด ชาร์ท รูปภาพ เกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน	3.80	0.89	มาก
59. มีมัลติมีเดียบริการ	3.88	0.91	มาก
60. มีบริการอินเทอร์เน็ต ไวไฟ	3.93	0.92	มาก
61. มีการจัดสภาพแวดล้อมของสถานที่เรียนให้มีบรรยากาศที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ	4.01	0.84	มาก
62. ผู้สอนแต่งเครื่องแบบเรียบร้อยสวยงาม เป็นเอกลักษณ์	3.74	0.90	มาก
63. พนักงานแต่งเครื่องแบบเรียบร้อย สวยงาม เป็นเอกลักษณ์	3.68	0.92	มาก
รวม	3.80	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังและความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจฝึกอบรมภาษาอังกฤษ โดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังในระดับมากโดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของความคาดหวังจากมากไปหาน้อยใน 3 อันดับ ดังนี้ คือ ความคาดหวังและความต้องการในระดับมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ ผู้สอนมีทักษะในการสอน ค่าเฉลี่ย 4.56 ผู้สอนเอาใจใส่ และช่วยพัฒนาการเรียนอย่างใกล้ชิด ค่าเฉลี่ย 4.47 และการเดินทางไปเรียนสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.40 ความคาดหวังและความต้องการในระดับมาก ใน 3 อันดับแรก คือ พนักงานอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับการให้บริการได้อย่างชัดเจนเสมอค่าเฉลี่ย 4.20 พนักงานมีอัธยาศัยไมตรี ค่าเฉลี่ย 4.17 และพนักงานให้บริการดี ค่าเฉลี่ย 4.16 ความคาดหวังและความต้องการในระดับปานกลาง ใน 3 อันดับแรก คือ สถานที่เรียนอยู่ในศูนย์การค้าห้างสรรพสินค้า ค่าเฉลี่ย 3.40 มีการโฆษณาทางสื่อหนังสือพิมพ์ ค่าเฉลี่ย 3.37 เหมาะจ่ายครั้งเดียวและสามารถเรียนต่อเนื่องได้ตามความพอใจ และสถานที่เรียนเป็นอาคารเอกเทศ ไม่อยู่ในศูนย์การค้าหรือตึกอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.36

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ การฝึกอบรมภาษาอังกฤษจากการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของศูนย์ฝึกอบรม การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย ปัจจัยด้านบุคคล การลดราคาค่าลงทะเบียนเรียน กระบวนการให้บริการ หลักสูตรการเรียนการสอน หลักสูตรการเรียนการสอนที่มีชื่อเสียง ราคาค่าลงทะเบียนเรียนทำเลที่ตั้ง ช่องทางการให้บริการ ทำเลที่ตั้งสะดวก

และหลักสูตรในวัยเรียน

4. ผลการศึกษาความคาดหวัง และความต้องการทางด้านระบบ และมาตรฐานการดำเนินการธุรกิจแบบแฟรนไชส์ของผู้ใช้บริการเปรียบเทียบความคาดหวังและความต้องการของผู้ใช้บริการตามลักษณะบุคคลที่แตกต่างกัน รวมถึงความเห็นของเจ้าของธุรกิจแฟรนไชส์การให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ผู้สนใจเป็นผู้ซื้อสิทธิ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจแฟรนไชส์ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ของเจ้าของธุรกิจแฟรนไชส์การให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ผู้สนใจเป็นผู้ซื้อสิทธิ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจแฟรนไชส์ ซึ่งมีมติอย่างเป็นเอกฉันท์ว่าประเด็นสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดในธุรกิจแฟรนไชส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย คือ การประชาสัมพันธ์สร้างภาพพจน์ที่ดี (Image: I) การปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของคนไทย (Natural Teaching Style: N) หลักสูตรการสอนให้เรียนรู้ได้ง่าย (Easy: E) การใช้วิธีการสอนที่สนุก (Enjoyment: E) หลักสูตรที่ตอบสนองตามความต้องการของลูกค้า (Need: N) ทำเลที่ตั้งดี (Good Location: GL) การมีความสุขในการเรียนและการทำงาน (Happiness: H) การตกแต่งให้ดูดี (Good Looking Training Center: GL) ความซื่อสัตย์ (Honesty: H) มีนวัตกรรม (Innovation : I) ความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน (Simplicity: S) และความมีระบบ (Systematic Style: S)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาความคาดหวังและความต้องการ ของผู้ใช้บริการ ธุรกิจบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ และการสัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจแฟรนไชส์การบริการ ฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ผู้สนใจเป็นผู้ซื้อสิทธิ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจแฟรนไชส์ พบว่าธุรกิจ ฝึกอบรมภาษาอังกฤษเป็นธุรกิจบริการประเภท หนึ่ง ซึ่งต้องใช้กลยุทธ์ทางการตลาดบริการที่รู้จัก ทัวไปว่า กลยุทธ์ “7ps” Service Marketing Mix หรือส่วนผสมทางการตลาดบริการ (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2545) ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

การให้บริการของแฟรนไชส์ควรให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของผู้สอนโดยผู้สอน ควรเป็นชาวต่างชาติเจ้าของภาษา หรือเป็นครู ชาวไทยที่มีทักษะในการสอน มีกระบวนการสอน ที่ดี ให้ความสนใจเอาใจใส่ และช่วยพัฒนาการเรียนอย่างใกล้ชิด นอกจากนั้นพนักงานผู้ให้บริการ ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเอาใจใส่ดูแล กระตือรือร้นในการให้ข้อมูล ให้คำแนะนำที่ดีและ ถูกต้องแก่ลูกค้า ซึ่งตรงตามหลักกลยุทธ์การตลาด บริการเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล (People) หรือ พนักงาน (Employee) ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ตั้งแต่ การคัดเลือก (Selection) การฝึกอบรม (Training) และการจูงใจ (Motivation) เพื่อให้พนักงานสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่ง พนักงานจึงต้องมีทักษะและทัศนคติที่ดี จึงสามารถ ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ควรคัดเลือก พนักงานที่มีบุคลิกดี มีการฝึกอบรมให้มีจิตบริการ (Service mind) เพื่อให้มีอริยาไยไม่ตรี มีมนุษยสัมพันธ์ เอาใจใส่ใกล้ชิดผู้ใช้บริการ นอกจากนั้น พนักงานจะได้รับการฝึกอบรมให้สามารถอธิบาย

ระบบการเรียนการสอนในศูนย์ของตัวเองได้อย่าง ชัดเจน สามารถตอบข้อสงสัยและปัญหาของ ลูกค้าได้ลักษณะทางกายภาพของศูนย์ฝึกอบรม เป็นลักษณะของสถานที่ให้ความรู้ ตกแต่งให้ดู ดี มีความน่าเชื่อถือ มีมุมอ่านหนังสือ มีหนังสือ เสริมความรู้ อุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้น เล็กน้อย และสถานที่ควรมีสีสันสะอาดตา การ ใช้สีสันทันที่เหมาะสม กระตุ้นการเรียนรู้ ตรงตาม หลักปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) คือ การเสนอสิ่ง ที่สามารถสัมผัสได้ด้วยสายตา เช่น รูปร่างหน้าตา การตกแต่งสถานที่ ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า (Customer Value Proposition) ไม่ว่าจะเป็นด้านความสะดวก รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ศูนย์ฝึกอบรมและ สอนภาษาอังกฤษมีป้ายโฆษณาที่เด่นชัด สวยงาม มีภาพของผู้สอน ผู้เรียนให้เห็นบรรยากาศของ การใช้ภาษาอังกฤษ มีการตกแต่งห้องรับรอง ให้สวยงาม มีเอกลักษณ์ ประดับด้วยภาพหรือ สัญลักษณ์ บอร์ด ชาร์ท เกี่ยวกับการเรียนการสอน และมีมัลติมีเดียให้บริการกับผู้เรียนและผู้ปกครอง ซึ่งจะเน้นการจัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศ ที่ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ภาษา อังกฤษ เพื่อจูงใจให้ตัดสินใจใช้บริการ พนักงาน ควรแต่งเครื่องแบบเรียบร้อย สวยงาม เป็น เอกลักษณ์ น่าเชื่อถือ ส่วนใหญ่จะมีเครื่องแบบให้ พนักงานเพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ และความ เป็นระเบียบเรียบร้อย

หลักสูตรการเรียนการสอนควรเป็น หลักสูตรที่ได้ผล นำไปใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวันหรือในธุรกิจ หลักสูตรช่วยส่งเสริมการเรียน ภาษาอังกฤษในวัยเรียน ต้องมีความหลากหลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งตรง ตามหลักส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์

(Product) ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจ เพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วยสิ่งที่สัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ เช่น บรรจุภัณฑ์ สี ราคา คุณภาพ ตราสินค้า บริการและชื่อเสียงของผู้ขาย ผลิตรภัณฑ์อาจจะเป็นสินค้า บริการ สถานที่ บุคคล หรือความคิด ผลิตรภัณฑ์ที่เสนอขายอาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตรภัณฑ์จึงประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือบุคคล ผลิตรภัณฑ์ต้องมีรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้า จึงจะมีผลทำให้ผลิตรภัณฑ์สามารถขายได้ หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง หรือในการทำธุรกิจ มีการสอนด้วยวิธีการฝึกสนทนาซึ่งเป็นวิธีที่ได้ผลที่สุด

ประเด็นที่ตั้งของสถานที่เรียนควรอยู่ในแหล่งชุมชน การเดินทางไปเรียนสะดวก อยู่ใกล้ที่ทำงานของผู้เรียนหรือผู้ปกครอง อยู่ใกล้สถานีรถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน หรือการจัดส่งผู้สอนไปสอนในสถานที่ของกลุ่มผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาของการเดินทางมายังสถานที่เรียนไม่สะดวกได้ ซึ่งตรงตามหลักปัจจัยการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย หรือให้บริการ (Place or Distribution) หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรม เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตรภัณฑ์และบริการจากองค์กรไปยังตลาด ศูนย์ฝึกอบรมและสอนภาษาอังกฤษพยายามใช้กลยุทธ์ด้านทำเลที่ตั้งและช่องทางการให้บริการ โดยเน้นการเดินทางที่สะดวกสบาย รวดเร็ว สถานที่เรียนอยู่ใกล้ที่ทำงานของตนเองหรือของผู้ปกครอง หรือเสนอที่จะไปสอนถึงบ้านหรือที่ทำงาน มีหลายระบบตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้าเพื่อสะดวกในการจองรถและผู้ปกครองมีกิจกรรมทำในขณะที่รอ ในขณะที่บางศูนย์เลือกทำเลที่อยู่ใกล้สถานีรถไฟฟ้าเพื่อดึงดูดลูกค้าที่ใช้บริการขนส่งมวลชน

ส่วนศูนย์ที่มีลูกค้าระดับสูงจะแยกออกมาตั้งอยู่เป็นอาคารเอกเทศและมีที่จอดรถสำหรับผู้มาใช้บริการและผู้ปกครอง

ควรมีการจัดโปรโมชั่น ลดค่าลงทะเบียน เรียน หากมีการเรียนซ้ำหรือเรียนหลายหลักสูตร ผู้ให้บริการต้องมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ ให้เป็นที่รู้จัก มีการทำการตลาดอย่างต่อเนื่อง ผู้ขายแฟรนไชส์ (Franchisor) ควรสร้างชื่อเสียง (Branding) และรักษาชื่อเสียงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตรงตามปัจจัยการตลาดด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด (Promotion) เพื่อเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการ หรือความคิด หรือต่อบุคคล เพื่อใช้จูงใจ (Persuade) ให้เกิดความต้องการ หรือเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในผลิตรภัณฑ์โดยคาดว่าจะมีผลต่อความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรม การซื้อ หรือเป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรม การซื้อ

ประเด็นระบบการให้บริการฝึกอบรม ภาษาอังกฤษในประเทศไทยจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) พบว่า กระบวนการเรียนควรจะมี ความชัดเจน และเป็นมาตรฐาน มีความยืดหยุ่นตามกลุ่มผู้เรียน เช่น มีการทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดระดับทักษะและสามารถจัดสื่อการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม การดำเนินการเป็นระบบ มีจำนวนครั้ง และเวลาการเรียนการสอนที่ชัดเจน และมีการทดสอบหลังเรียนจบเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียน การจัดวิธีการสอนจะต้องสร้างบรรยากาศให้สอดคล้อง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีห้องฝึกใช้ภาษาอังกฤษบริการนอกเวลาเรียน หรือ English Club สำหรับให้บทพวณได้ฟรี แม้เรียนจบไปแล้ว

ซึ่งตรงตามหลักการตลาดธุรกิจบริการด้านปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (Process) เพื่อส่งมอบคุณภาพในการให้บริการแก่ลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Customer Satisfaction) ศูนย์ฝึกอบรมและสอนภาษาอังกฤษมีการแข่งขันกันในด้านกระบวนการให้บริการอย่างหลากหลาย เช่น มีการทดสอบวัดระดับทักษะภาษาอังกฤษเพื่อจัดระดับแบ่งกลุ่มให้เหมาะสมกับผู้เรียน บางแห่งมีการทดลองเรียนฟรี และเอาใจผู้เรียนด้วยการให้เลือกเวลาเรียนตามต้องการได้ มีการนำเอาสื่อประกอบการเรียนการสอนหลากหลาย เช่น วีดีโอ เกมส์ ภาพ และซอฟต์แวร์ต่าง ๆ มาใช้ นอกจากนั้นบางศูนย์มีการจัดที่นั่งพักผ่อนอ่านหนังสือระหว่างรอ และมีเครื่องดื่ม เช่น ชา กาแฟ โอวัลติน และขนมขบเคี้ยว ไว้บริการ ศูนย์ที่มีผู้เรียนในระดับสูงขึ้นจะจัดสถานที่สำหรับผู้เรียนจบแล้วมาพบปะสังสรรค์ ทบทวนฟื้นฟูภาษาอังกฤษได้ฟรี มีบริการเสริมพิเศษ เช่น จัดห้องเที่ยวนอกสถานที่ทั้งในและต่างประเทศ ไปรับประทานอาหารนอกสถานที่ด้วยกัน หรือทำกิจกรรมสันทนาการที่ตัวเองชอบ เช่น ร้องเพลง ชมศิลปะ ซึ่งทั้งหมดต้องใช้ภาษาอังกฤษ บางแห่งมีการติดต่อสถานที่เรียนต่อในต่างประเทศให้ด้วย เมื่อนำผลการศึกษาจากผลสำรวจความคาดหวังและความต้องการด้านระบบของผู้ใช้บริการกับผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ของเจ้าของธุรกิจ มาออกแบบรูปแบบธุรกิจแฟรนไชส์ (Franchise Business Model) ในการบริหารจัดการธุรกิจบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย จึงได้ปัจจัยความสำเร็จที่สามารถนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์ดังนี้ หลักสูตรการสอนให้เรียนรู้ได้ง่าย (Easy: E) ตรงตามแนวคิดของนักการตลาดที่สามารถสร้างสรรค์สินค้าที่สามารถเปลี่ยนโลกและได้รับความนิยมมากที่สุดในยุค

ปัจจุบัน คือ Steve Jobs ที่มีแนวคิดว่าคุณค่าและบริการควรมีลักษณะที่ง่าย (Easy) เพราะสมองของมนุษย์ไม่ชอบอะไรที่ยุ่งยากและสลับซับซ้อน แต่สมองของมนุษย์ชอบทำสิ่งที่ง่าย ๆ สบาย ๆ (นงลักษณ์ จารุวัฒน์ และคณะ, 2554) การใช้วิธีการสอนที่สนุก (Enjoyment: E)) ตรงตามแนวคิดการสอนและการนำเสนอต้องมีความสนุก ที่ Carmine Gallo บรรณาธิการนิตยสาร Business Week กล่าวในหนังสือ The Presentation Secrets of Steve Jobs การปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของคนไทย (Natural Teaching Style: N) ตรงตามผลการวิจัยของนักวิชาการจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่พบว่าคนไทยมีนิสัยชอบความสนุกสนานและสบาย หลักสูตรที่ตอบสนองตามความต้องการของลูกค้า (Need: N) ทำเลที่ตั้งดี (Good Location: GL) การตกแต่งให้ดูดี (Good Looking Training Center: GL) การประชาสัมพันธ์สร้างภาพพจน์ที่ดี (Image: I) ทั้ง 4 ปัจจัยนี้เป็นไปตามหลักการตลาด 7Ps ของธุรกิจบริการ คือ Product, Place, Physical Evidence และ Promotion มินวัตกรรม (Innovation: I) ความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน (Simplicity: S) และความมีระบบ (Systematic Style: S) ทั้ง 3 ปัจจัยนี้เป็นไปตามหลักการผลิตสินค้าและบริการต้องมีนวัตกรรม (Isaacson, 2010) การมีความสุขในการเรียนและการทำงาน (Happiness: H) ตรงตามหลักกลยุทธ์ Value-Based Education ที่สรุปได้ว่าการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนนั้น ทั้งผู้ดำเนินการ ผู้เรียนและผู้สอนต้องกระทำด้วยความสุขจากภายในจิตใจ มีความซื่อสัตย์ในการดำเนินธุรกิจ (Honesty: H) ตรงตามกลยุทธ์การทำธุรกิจแฟรนไชส์ของ McDonald 7 ประการ

(ฟาเซลลา พอล, 2010) ประกอบด้วย ความเชื่อตรงสาขาแพรนไซส์มั่นใจว่าจะได้รับการดูแลอย่างยุติธรรม ตรงตามความคาดหวัง ด้วยความเสมอภาคและต่อเนื่อง ความสัมพันธ์ สร้างวัฒนธรรมในองค์กรให้เกิดความสัมพันธ์พื้นฐาน ระหว่าง เจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการ กับผู้จัดหาวัตถุดิบและพนักงานในองค์กร เมื่อเกิดความสัมพันธ์ของทั้งสามหน่วยย่อมจะให้องค์กรประสบความสำเร็จมาตรฐาน เป็นการสร้างมาตรฐานให้กับพนักงานตั้งแต่พนักงานระดับล่างไปจนถึงตัวองค์กร การขึ้นนำ เป็นการฝึกอบรมโดยการปฏิบัติจริง (Training by practicing) การขึ้นนำและหลักปฏิบัติส่งผลเป็น เป็นคุณลักษณะพิเศษที่เกิดขึ้นภายในองค์กรตั้งแต่เริ่มแรก จนกลายเป็น “รากแก้ว” ซึ่งเป็นความมั่นคงขององค์กร และกลายเป็นเรื่องธรรมชาติในการทำงานในองค์กร ความกล้าหาญในการรับความเสี่ยงเพื่อแลกกับความสำเร็จ การสื่อสารเพื่อบอกเล่าเรื่องราวขององค์กรสู่สาธารณะ เรื่องราวเหล่านั้นช่วยสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมค่านิยมให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งแพรนไซส์ในทุกๆ สาขาได้ความสัมพันธ์และค่านิยมจากลูกค้า และการตระหนักในคุณค่าพนักงานในทุกระดับ มีการมอบรางวัลตอบแทนพนักงานที่ทำงานหนักเพื่อองค์กร เพื่อเป็นการสนับสนุนและสร้างแรงบันดาลใจให้กับพนักงาน

จึงกำหนดเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดในธุรกิจแพรนไซส์ การบริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษในประเทศไทย เพื่อให้ประสบความสำเร็จ คือ (ENGLISH)2 ดังนี้

E^2 = (Easy, Enjoyment) ประกอบด้วย

Easy คือ การมีหลักสูตรการสอนให้เรียนรู้ได้ง่าย

Enjoyment คือ การใช้วิธีการสอนที่สนุก

N^2 = (Natural Teaching Style, Need) ประกอบด้วย

Natural Teaching Style คือ การปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของคนไทย

Need คือ มีหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ใช้ประโยชน์ทั้งวัยทำงานและวัยเรียน

GL^2 = (Good Location, Good Looking Training Center) ประกอบด้วย

Good Location คือ การมีทำเลที่ตั้งที่ดี สะดวกต่อการเดินทาง

Good Looking Training Center คือ การตกแต่งสถานที่ให้ดูดี ผู้สอนและพนักงานแต่งตัวดี

I^2 = (Image, Innovation) ประกอบด้วย

Image คือ การประชาสัมพันธ์สร้างภาพพจน์ที่ดี มีชื่อเสียงและรักษาภาพพจน์

Innovation คือ การมีนวัตกรรม

S^2 = (Simplicity, Systematic Style) ประกอบด้วย

Simplicity คือ ความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน

Systematic Style คือ ความมีระบบในการบริหารจัดการ การให้บริการและการเรียนการสอน

H^2 = (Happiness, Honesty) ประกอบด้วย

Happiness คือ การมีความสุขในการเรียนและการทำงาน

Honesty คือ ความซื่อสัตย์ต่อกันทั้งผู้ขาย และผู้ซื้อแพรนไซส์

ข้อเสนอแนะ

1. ในระดับธุรกิจการให้บริการฝึกอบรมภาษาอังกฤษควรมุ่งเน้น (ENGLISH)² ไปใช้บริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและขยายตลาดเพิ่มขึ้น
2. วงการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรมุ่งเน้น (ENGLISH)² ไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
3. ระดับรัฐบาลควรมุ่งเน้น (ENGLISH)² เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยและกำหนดเป็นวาระแห่งชาติเพื่อเตรียมความพร้อมของคนไทยสู่การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน (AC)
4. ในระดับวิชาการควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมในแต่ละภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง

- จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย. (2554). *ก้าวสู่ AEC ภาษาอาเซียน จำเป็นจริงหรือ*.
 สืบค้น 1 มีนาคม 2555, จาก [http:// www.ltd.or.th](http://www.ltd.or.th)
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2548). วารสารมติชนสุดสัปดาห์
- นิสคาร์ก เวชยานนท์. (2545). การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การเพื่อให้การบริการ
 มีประสิทธิภาพ. *วารสารการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 8(1).
- นงลักษณ์ จารุวัฒน์, และคณะ. (2554). *Steve Jobs*. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊ค.
- พรศักดิ์ อรุณชัยรัตน์. (2010). *Everything I know about business I learned
 at McDonald's*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล
- พิสิทธิ์ พิพัฒน์โกคากุล. (2555). ธุรกิจบริการกับการเตรียมความพร้อมรับมือประชาคม
 เศรษฐกิจอาเซียน (AEC). สืบค้น 3 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.oknation.net/blog/pisitpipatphokakul/2012/07/12/entry-1>
- พีระพงษ์ กิตติเวชโกคาวัฒน์. (2546). *แฟรนไชส์ ยุทธการโคลนนิ่งธุรกิจ*. กรุงเทพฯ:
 เออาร์ บิสซิเนส เพรส.
- วีระพงษ์ ปัญญาธนะคุณ. (2555). *ประชาคมอาเซียนกับแนวโน้มด้านภาษาในภูมิภาคเอเชีย
 ตะวันออกเฉียงใต้*. สืบค้น 12 มีนาคม 2555, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/2780>
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2555). *บันทึกอาเซียน 45 ปี ประเทศไทยกับอาเซียน 8*.
 สืบค้น 3 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.dailynews.co.th/article/825/154511>
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2545). *กลยุทธ์การตลาด (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Crystal, David. (2010). *The Cambridge encyclopedia of language*.
 Cambridge: Cambridge University Press.

การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างบนมุมมองการจัดวาง
ผลิตภัณฑ์แบบแฟง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน
Structural Equation Model Development of Product
Placement Prominence Aspects for Ecology Cars

จรณ์สัณห์ กัลยณวัฒน์*
Johnson Kanlayanawat*
ปริญ ลักษิตามาศ**
Prin Luksitamas**

*นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยสยาม

*Student of Graduate Studies of Doctoral of Business Administration in Marketing Program.

**คณบดี หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยสยาม

**Dean of Graduate Studies of Doctoral of Business Administration in Marketing Program.

บทคัดย่อ

การศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัย เพื่อนำไปพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานองค์กรธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ความเที่ยงตรงความสัมพันธ์ของปัจจัย (Confirmatory Factor Analysis (CFA)) ประมวลผลโดยโปรแกรม AMOS โดยปัจจัยที่ทำการศึกษาได้แสดงผล ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) มากกว่า 0.50 ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วม (Involvement) มีความสัมพันธ์ทางตรง ต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p < 0.05$) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.832 ($DE = 0.832 + IE = 0 = TE = 0.832$) 2. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Integrity) มีความสัมพันธ์ทางตรง ต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p < 0.05$) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.721 ($DE = 0.721 + IE = 0 = TE = 0.721$) 3. การวิพากษ์ (Criticism) ไม่มีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p \geq 0.05$) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ -0.104 ($DE = -0.104 - IE = 0 = TE = -0.104$) และ 4. คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) มีความสัมพันธ์ทางตรง ต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p < 0.05$) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.308 ($DE = 0.308 + IE = 0 = TE = 0.308$)

การประมวลผลและพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน ได้เท่ากับ $0.832 \times \text{การมีส่วนร่วม} + 0.721 \times \text{ความสมบูรณ์ของเนื้อหา} - 0.104 \times \text{การวิพากษ์วิจารณ์} + 0.308 \times \text{คุณค่าตราสินค้า}$ โดยมีความเที่ยงตรง (R^2) ได้เท่ากับร้อยละ 88.7

คำสำคัญ: มุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟง การวิพากษ์วิจารณ์ การมีส่วนร่วม ความสมบูรณ์ของเนื้อหา คุณค่าตราสินค้า

Abstract

The study of factors analysis purposes to develop Structure Equation Model (SEM) of the product placement prominence aspects. Using questionnaire as instruments for collecting data from Thai business organization' officers in the Bangkok Metropolis, and processed by Confirmatory Factor Analysis (CFA) by AMOS program which found that model of the study was valid because the factors loading were more than 0.50 and also had the value of the statistical significant. The factors analysis consists of 1. Involvement had a direct effect to the product placement prominence aspects with the value of the statistical significant of 0.05 ($p < 0.05$). The path coefficient value was 0.832 ($DE = 0.832 + IE = 0 = TE = 0.832$). 2. Content integrity had a direct the product placement prominence aspects with the value of the statistical significant of 0.05 ($p < 0.05$). The path coefficient value was 0.721 ($DE = 0.721 + IE = 0 = TE = 0.721$). 3. Criticism had not a direct and an indirect effect to the product placement prominence aspects with the value of the statistical significant of 0.05 ($p \geq 0.05$). The path coefficient value was -0.093 ($DE = -0.104 - IE = 0 = TE = -0.104$). 4. Brand equity had a direct effect to the product placement prominence aspects with the value of the statistical significant of 0.05 ($p < 0.05$). The path coefficient value was 0.308 ($DE = 0.308 + IE = 0 = TE = 0.308$).

The process and development for the product placement prominence aspects for ecology cars' Structural Equation Model (SEM) was $0.832 \times \text{involvement} + 0.721 \times \text{content integrity} - 0.104 \times \text{criticism} + 0.308 \times \text{brand equity}$; and the analysis result of model validity (R^2) was 88.7 percent.

Keywords: Product Placement Prominence Aspects, Involvement, Content Integrity, Criticism, Brand Equity

บทนำ

ปัจจุบันนั้นได้มีความสนใจในการนำเอาการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement) มาใช้มากขึ้นในด้านการตลาด เพื่อเป็นช่องทางใหม่ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้บริโภคได้รับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางปัจจุบันในด้านต่างๆ อย่างมากและต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อผลิตภัณฑ์ได้ ดังนั้น การจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงจึงเป็นรูปแบบการตลาดแนวใหม่ในประเทศไทยที่น่าสนใจ ด้วยวิธีการนำเอาผลิตภัณฑ์แฝงหรือปรากฏขึ้นในเรื่องราวหรือฉากในรายการต่างๆ ผ่านสื่อ โดยสามารถเพิ่มโอกาสการประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างการรับรู้ รวมทั้งยังคงความสามารถในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์แก่ผู้ชมรายการ และเป้าหมายสูงสุดคือการเพิ่มยอดขายของผลิตภัณฑ์ ซึ่งแตกต่างจากการสื่อสารประชาสัมพันธ์การตลาดในรูปแบบทั่วไป (Alwitt & Prabhaker, 1994) ทั้งนี้ Anderson (2006) ได้อธิบายถึงมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspect) โดยเป็นการมุ่งเน้นความสำคัญต่อการจัดวางผลิตภัณฑ์ในรูปแบบการแฝงในลักษณะต่างๆ อาทิเช่น การนำผลิตภัณฑ์แฝงในลักษณะที่มีการปรากฏขึ้นร่วมกับเนื้อหาในรายการ หรือ เป็นภาพพื้นหลังรายการ เพื่อสร้างการรับรู้ต่อผู้ชมรายการทางสื่อ และเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ โดยจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค

การศึกษานี้เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำหรับการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน (Ecology Car) หรือ อีโคคาร์ (EcoCAR) ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการตลาดของอุตสาหกรรมยานยนต์ของประเทศไทย เพื่อช่วย

กระตุ้นความต้องการซื้อของผู้บริโภค เนื่องจากปัจจุบันได้มีการพัฒนานวัตกรรมยานยนต์ที่สามารถสนองตอบต่อปัญหาสถานการณ์การขาดแคลนพลังงานและผลกระทบจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น จึงเป็นจุดเริ่มต้นของนโยบายภาครัฐเพื่อกระตุ้นอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทย ทั้งนี้ จากเงื่อนไข ของรัฐบาลไทย ที่กำหนดจำนวนการผลิตไว้สูงสำหรับการอนุมัติการผลิตและการจัดจำหน่ายแต่ละรายไว้ที่ 100,000 คันต่อปี โดยเมื่อพิจารณาต้นทุนที่ใช้ในการลงทุนจะต้องสมดุลกับจำนวนรถยนต์ที่จำหน่าย จึงเป็นประเด็นสำคัญที่พบว่า การให้ความสำคัญในด้านมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงานตามแนวคิดด้านการตลาดสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับนักการตลาดต่อผู้ผลิตรถยนต์และผู้จัดจำหน่ายรถยนต์

ปัจจัยในการวิเคราะห์สำหรับการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน ต่อผู้บริโภคชาวไทย

ปัจจัยด้านต่างๆ ในการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วม (Involvement) โดย Bloch and Richins (1983) และ Houston and Rothschild (1978) และ Zaichowsky (1985) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมและให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของบุคคล (Personal Involvement); การที่ผู้ชมรายการนั้นๆ เคยมีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์นั้นมาก่อน อาทิเช่น เคยเห็น หรือ ได้ทดลองใช้

1.2 การมีส่วนร่วมทางกายภาพ (Physical Involvement); การที่ชมรายการนั้นๆ เคยรับรู้และเข้าใจในคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์นั้นๆ มาก่อน

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านสถานการณ์ (Situation Involvement); เป็นการตระหนักถึงสถานการณ์ที่สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ อาทิเช่น ภาวะน้ำมันแพงกับการเลือกใช้รถยนต์

2. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Integrity) โดย Claire (2010) ได้แบ่งรูปแบบของความสมบูรณ์ของเนื้อหาและให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมด้านเนื้อหาสาระ (Informational Integrity); การนำผลิตภัณฑ์ปรากฏขึ้นในรายการรูปแบบเนื้อหาสาระและความรู้เป็นหลัก

2.2 การมีส่วนร่วมด้านความบันเทิง (Entertainment Integrity); การนำผลิตภัณฑ์ปรากฏในรายการรูปแบบความบันเทิงเป็นหลัก

3. การวิพากษ์ (Criticism) โดย Gupta et al. (2000) ได้แบ่งรูปแบบของการวิพากษ์และให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

3.1 ด้านจริยธรรม (Ethically Charged Product); เป็นข้อจำกัดในการจัดวางแบบแฝง โดยไม่มุ่งเน้นการทำประชาสัมพันธ์มากเกินไป (Over Commercialization)

3.2 ข้อจำกัดด้านข้อมูล (Information); ข้อจำกัดการให้ข้อมูล อาทิเช่น ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบแฝง

3.3 ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ (Regulation); กฎระเบียบ และ ข้อห้ามในการนำผลิตภัณฑ์แฝงในรายการทางสื่อ

4. คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) โดย Aaker (1991) และ Keller (1993) ได้แบ่ง

คุณค่าตราสินค้าและให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

4.1 การรับรู้ต่อตราสินค้า (Brand Awareness); ผู้ชมรายการเคยเห็นหรือรู้จักตราสินค้านั้นๆ มาก่อน

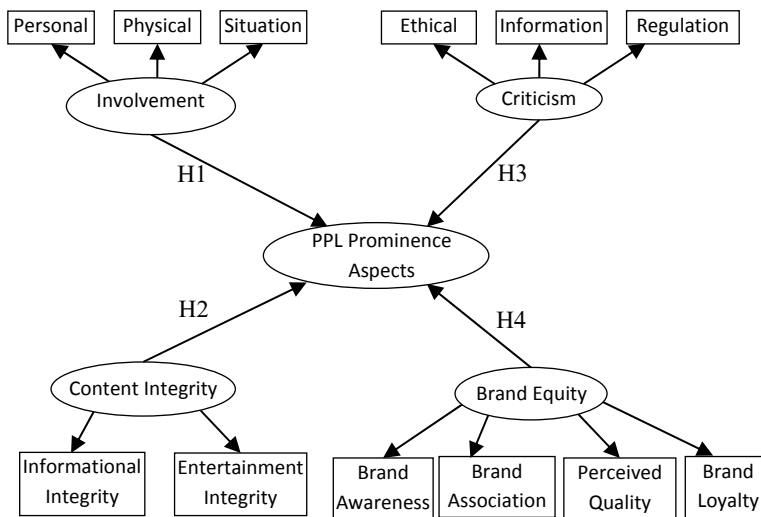
4.2 ความเกี่ยวข้องกับตราสินค้า (Brand Association); ผู้ชมรายการเคยใช้หรือทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ใดๆ ของตราสินค้านั้นๆ มาก่อน หรือได้รับการบอกกล่าวถึงตราสินค้านั้น

4.3 การรับรู้ถึงคุณภาพ (Perceived Quality); ผู้ชมรายการทราบถึงระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้น

4.4 ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty); ผู้ชมรายการมีความจงรักภักดีต่อตราสินค้านั้น

กรอบงานวิจัย

การทดสอบปัจจัยของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงานต่อผู้บริโภคชาวไทย ค่าสถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) โดยการใช้โปรแกรม AMOS (Version 6.0) และสามารถพัฒนากรอบงานวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบงานวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงสำหรับรถยนต์ประหยัคพลังงาน

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

การมีส่วนร่วม (Involvement) เป็นปัจจัยสำคัญจากการจัดระดับคะแนนที่ 6.60 จาก 9.00 หรือ 73.33 เปอร์เซนต์ ต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominent Aspects) โดย Claire (2010) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ตั้งสมมติฐาน H1: การมีส่วนร่วม (Involvement) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัคพลังงาน

ความสมบูรณ์ของเนื้อหา เป็นปัจจัยสำคัญจากการจัดระดับคะแนนที่ 8.1 จาก 9.00 หรือ 90 เปอร์เซนต์ ต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominent Aspects) โดย Claire (2010) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ตั้งสมมติฐาน H2: ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Integrity) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัคพลังงาน

Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัคพลังงาน

การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) เป็นปัจจัยที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในแง่ของกฎระเบียบหรือข้อห้ามในการนำกลยุทธ์การจัดวางผลิตภัณฑ์มาใช้ โดย Gupta et al. (2000) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ตั้งสมมติฐาน H3: การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัคพลังงาน

คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) ถูกนำมาพิจารณาทุกครั้งหากกล่าวถึงผลิตภัณฑ์เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดย Aaker (1991) และ Keller (1993) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ตั้งสมมติฐาน H4: คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัคพลังงาน

วิธีการดำเนินวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรภายในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานและมีเงินเดือนประจำในองค์กรธุรกิจ อย่างน้อย 6 เดือน จากหลากหลายอาชีพ ซึ่งจากรายงานสถิติของสำนักงานรัฐมนตรี พบว่ากลุ่มประชากรดังกล่าวในเดือนพฤศจิกายน 2010 มีเพศชาย จำนวน 2,155,700 คน เพศหญิง จำนวน 1,956,800 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยผลการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 799.83 หรือ 800 คน (เพศชาย 400 คน และ เพศหญิง 400 คน) โดยเลือกเก็บตัวอย่างเพิ่มไว้ที่ 1,000 คน (เพศชาย 500 คน และเพศหญิง 500 คน) แบบโควตา (Quota Sampling) โดยแบ่งพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครเป็น 4 เป็น 4 ย่านธุรกิจ ได้แก่ สีลม สุขุมวิท รัชดาภิเษก และ อโศก และทำการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และ พฤติกรรมผู้บริโภค และ ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ในแต่ละองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยแสดงค่าได้ว่า

1. การมีส่วนร่วม (Involvement)

ปัจจัย	ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)	ค่าความผันแปร (Variance) (ร้อยละ)
1.1 การมีส่วนร่วมของบุคคล (Personal Involvement)	0.790	62.4
1.2 การมีส่วนร่วมทางกายภาพ (Physical Involvement)	0.879	77.3
1.3 การมีส่วนร่วมทางด้าน สถานการณ์ (Situation Involvement)	0.896	75.6

2. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Integrity)

ปัจจัย	ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)	ค่าความผันแปร (Variance) (ร้อยละ)
2.1 การมีส่วนร่วมด้านเนื้อหา สาระ (Informational Integrity)	0.868	75.3
2.2 การมีส่วนร่วมด้านความ บันเทิง (Entertainment Integrity)	0.891	79.5

3. การวิพากษ์ (Criticism)

ปัจจัย	ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)	ค่าความผันแปร (Variance) (ร้อยละ)
3.1 ด้านจริยธรรม (Ethically Charged Product)	0.834	69.6
3.2 ข้อจำกัดด้านข้อมูล (Information)	0.750	56.2
3.3 ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ (Regulation)	0.758	57.5

4. คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity)

ปัจจัย	ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)	ค่าความผันแปร (Variance) (ร้อยละ)
4.1 การรับรู้ต่อตราสินค้า (Brand Awareness)	0.920	84.7
4.2 ความเกี่ยวข้องกับตราสินค้า (Brand Association)	0.917	84.1
4.3 การรับรู้ถึงคุณภาพ (Perceived Quality)	0.891	79.3
4.4 ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty)	0.667	44.5

ผลการศึกษาปัจจัยดังกล่าวแสดงค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($p < 0.05$) ดังนั้นการนำปัจจัยต่างๆ เพื่อพัฒนาเป็นมุมมองของการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงานต่อผู้บริโภคชาวไทย จึงมีความเที่ยงตรง (Validity) โดยผลสรุปการวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่างๆ ดังตาราง 2 เพื่อนำไปพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM)

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัย 2 เพื่อนำไปพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน

Dependent Variables	Causal relationship	Independent Variables			
		Involvement	Content Integrity	Criticism	Brand Equity
Product Placement Prominence Aspects	DE	0.832*	0.721*	-0.104	0.308*
	IE	-	-	-	-
	TE	0.832*	0.721*	-0.104	0.308*
	R ²			0.887	

*p<0.05

ประสิทธิภาพในการพยากรณ์ พบว่า โมเดลมีความเที่ยงตรง (Validity) (Joreskog & Sorbom, 1993) เนื่องจากมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ กำลังสอง (R²) เท่ากับ 0.887 หรือคิดเป็นร้อยละ 88.7 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป ย่อมถือได้ว่า โมเดลนี้มีความสามารถในการวัดได้ดีและยอมรับได้ (Sarlis & Strenkhorst, 1984)

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน

1. การวิเคราะห์ด้าน การมีส่วนร่วม (Involvement); ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยดังกล่าว มีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p < 0.05$) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.832 ($DE = 0.832 + IE = 0 = TE = 0.832$) ดังนั้น การมีส่วนร่วม (Involvement) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน ที่มีต่อผู้บริโภคไทย

2. ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Integrity); ผลการทดสอบปัจจัยดังกล่าว มีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p < 0.05$) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.721 ($DE = 0.721 + IE = 0 = TE = 0.721$) ดังนั้น ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Integrity) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน ที่มีต่อผู้บริโภคไทย

3. การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism); ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p \geq 0.05$) ดังนั้น การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) ไม่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฟงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน ที่มีต่อผู้บริโภคไทย

4. คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity); ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p < 0.05$) ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง

(Path Coefficient) เท่ากับ 0.308 ($DE = 0.308 + IE = 0 = TE = 0.308$) ดังนั้น คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน ที่มีต่อผู้บริโภคไทย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยดังตาราง 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

Hypothesis	Results of Hypothesis testing	
	Accept	Reject
H1: การมีส่วนร่วม (Involvement) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน	✓	
H2: ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Integrity) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน	✓	
H3: การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน		✓
H4: คุณค่าตราสินค้า (Brand equity) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง (Product Placement Prominence Aspects) สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน	✓	

โมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน

การวิเคราะห์และประมวลผล สามารถสรุปและพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ของมู

มองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน ได้เท่ากับ $0.832 * \text{การมีส่วนร่วม} + 0.721 * \text{ความสมบูรณ์ของเนื้อหา} - 0.104 * \text{การวิพากษ์วิจารณ์} + 0.308 * \text{คุณค่าตราสินค้า}$; โดยรูปแบบของกลยุทธ์มีความเที่ยงตรง (R^2) เท่ากับร้อยละ 88.7 ซึ่งมีความเที่ยงตรงระดับสูง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงานพบว่า ปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Involvement) ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Integrity) และคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงสำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน (Product Placement Prominence Aspects) แสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญที่มากขึ้นในแต่ละปัจจัย จะก่อให้เกิดความสำคัญที่มากขึ้น ต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์ แบบแฝง สำหรับรถยนต์ประหยัดพลังงาน โดยผลการศึกษาปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Celsi and Olson (1988) แสดงให้เห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของบุคคล (Personal Involvement) การมีส่วนร่วมทางกายภาพ (Physical Involvement) และการมีส่วนร่วมทางสถานการณ์ (Situation Involvement) ส่งผลต่อการรับรู้ และการให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่มากขึ้น จากผู้ชมรายการต่างๆทางสื่อ ประกอบกับผลการศึกษาปัจจัยด้าน ความสมบูรณ์ของเนื้อหานั้น สนับสนุนความคิดของ Claire (2010) ที่ระบุไว้ว่า การนำผลิตภัณฑ์ปรากฏในรายการด้านความบันเทิง (Entertainment Integrity) เป็นหลักนั้น สามารถเข้าถึงผู้ชมรายการได้หลากหลายและสามารถสร้างความสนใจในผลิตภัณฑ์ได้มากกว่า และการศึกษาของ Aaker (1991) และ Keller (2003) ระบุไว้ว่า การสร้างตราสินค้าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการให้ความสำคัญต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) ซึ่งเป็นส่วนร่วมที่สำคัญต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ทั้งนี้

การดำเนินการนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบหรือข้อห้ามในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ ภายใต้ปัจจัยด้านการวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) ได้แก่ การไม่มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์มากเกินไป (Over commercialization) รวมทั้งการควบคุมการผลิตรายการในการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง (Information) โดยไม่ผิดต่อจริยธรรมของสังคม และอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายควบคุมสื่อ (Regulation)

การศึกษานี้สามารถวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ซึ่งผลมีความเที่ยงตรง (Validity) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำเอาความสำคัญในด้านมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงไปพัฒนาใช้ด้านกลยุทธ์การตลาดกับอุตสาหกรรมยานยนต์ของประเทศไทย โดยเฉพาะรถยนต์ประหยัดพลังงาน หรือ อีโคคาร์ (EcoCAR) เพื่อเพิ่มยอดขายและเพิ่มประโยชน์อย่างมากในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาด้านมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝง ควรศึกษาเพิ่มเติมร่วมกับผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ รวมทั้งศึกษาถึงข้อแตกต่างในสื่อแต่ละด้าน เพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างออกไป และควรทำการวิจัยเชิงเจาะลึก (In Depth Interview) หรือใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ต่อมุมมองการจัดวางผลิตภัณฑ์แบบแฝงผ่านสื่อกลางโฆษณาต่างๆ เพื่อทราบถึงทัศนคติ แรงจูงใจ ที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้านั้นๆ รวมทั้งเหตุผลที่จะไม่ซื้อสินค้าที่เห็นในสื่อกลางนั้นๆ ว่ามีสาเหตุใด ผลที่ได้มาจะได้มีประโยชน์อย่างกว้างขวาง รวมทั้งการประเมินยอดขายผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการวัดผลประกอบการทำวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity*. New York, NY: The Free Press.
- Alwitt, L., & Prabhaker, P. (1994). Identifying who dislikes television advertising: Not by demographics alone. *Journal of Advertising Research*, 34(6), 17-29.
- Anderson, O. E. (2006). *Product placement and other former for non-spot advertising*. CBS" Tranberg Marketing Panel for Product Placement.
- Bloch, P. H., & Richins, M. L. (1983). A Theoretical model for the study of product important perceptions. *Journal of Marketing*, 47(2), 69-81.
- Celsi, R. L., & Olson, J. C. (1988). The role of involvement in attention and comprehension processes. *Journal of Consumer Research*, 15(2), 210-224.
- Claire, S. (2010). *Product placement in reality television: An Investigation of audience identification and program credibility* (Doctoral dissertation). Retrieved December 20, 2011, from <http://digital.library.adelaide.edu.au/dspace/bitstream/2440/64113/1/03append-ref.pdf>
- Gupta, P. B., Balasubramanian, S. K., & Klassen, M. L. (2000). Viewers' evaluations of product placements in movies: Public policy issues and managerial implications. *Journal of Current Issues and Research in Advertising*, 22(2), 41-52.
- Houston, M. J., & Rothschild, M. L. (1978). *Conceptual and methodological perspectives on involvement*. In Jain, S. C (Ed.) *Research frontiers in marketing: Dialogues and Directions*, Chicago, American Marketing Association, 184-187.
- Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1993). *Lisrel 8: Structural Equation Modeling with the Simples command language*. Chicago: Software International.

- Keller, K. L. (1993). Conceptualizing, measuring, and managing customer-based brand equity. *Journal of Marketing*, 57(1), 1-22.
- Saris, W. E., & Strenkhorst, L. H. (1984). Causal modeling non experimental research: An Introduction to the Lisrel approach. *Dissertation Abstract International*, 47(7), 282.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introduction analysis* (3rd ed.). New York, NY: Harper & Row.
- Zaichkowsky, J. L. (1985). Measuring the involvement construct. *Journal of Advertising Research*, 12(3), 341-352.

พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา
คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย – แปซิฟิก

Information-seeking Behavior and Information Use
Among Nursing Teachers and Students at
Asia-Pacific International University

ดวงใจ วงษ์เศษ*

Duangjai Wongsate*

*M.A.ed. (Master of Arts in Education. Emphasis in Library).

*สำนักวิทยบริการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหา วิธีการและรูปแบบของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยมีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์จำนวน 24 คน และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น จำนวน 353 คน ประจำปีการศึกษา 2553 โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมุติฐาน T-test, F-test และ Chi-squares

ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า มีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศเพื่อการติดตามความรู้ความสนใจส่วนบุคคลมากที่สุด มีวิธีแสวงหาและใช้สารสนเทศโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคือ คอมพิวเตอร์มากที่สุด มีการสืบค้นบทความหรือวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการออนไลน์ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด คือ ไม่ตรงตามความต้องการ แหล่งสารสนเทศไม่เพียงพอ เช่น รูปภาพ ซีดี-รอม วัสดุย่อส่วน เป็นต้น และผู้ใช้สารสนเทศขาดทักษะในการเลือกและประเมินสารสนเทศก่อนนำไปใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: สารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ

Abstract

The objectives of this study are to look at the library user behavior of nursing teachers and students, to find problems, methods, research styles including use of information sources and make recommendations regarding the search for and the use of information in the Mission Faculty of Nursing Library of Asia-Pacific International University. The samples were randomly selected using 'Stratified Random Sampling' methodology that categorized the group into 2 types of professions: 1. Faculty, and 2. Students. The information was collected from these two sample groups. The instruments which facilitated collecting data from each teacher and student were a questionnaire and an interview. The statistical values which were used were frequency, percentile, mean, and standard deviation, t-test, F-test, and mean of Chi-squares.

Most of the respondents were found to use information-seeking and usage behavior in up-dating their knowledge, preferring to search the internet for information; however, they used library resources such as books and journals the most. The study showed that articles available online were used 3-4 times in a week. The respondents also encountered obstacles such as information not being relevant, lack of skills in evaluating and selecting materials, inadequacies of illustrative information like pictures, CDs/DVDs, models, etc. in the Nursing Library.

Keywords: Information-seeking, Information use behavior, Information

บทนำ

การแสวงหาและการใช้สารสนเทศมีความสำคัญยิ่งต่อทุกคนและทุกอาชีพ โดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งจำเป็นต้องแสวงหาและใช้สารสนเทศที่มีความถูกต้องแม่นยำ และเชื่อถือได้ เพื่อใช้ประกอบการศึกษา การวิจัย และการดูแลผู้รับบริการ โดยอย่างยิ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และจำนวนสารสนเทศมีมากมายส่งผลให้ผู้ใช้สารสนเทศจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในระบบสุขภาพ ผู้ใช้สารสนเทศต้องเรียนรู้ถึงวิธีการได้มาซึ่งสารสนเทศต่างๆ ทราบถึงแหล่งที่ใช้ในการแสวงหา และขั้นตอนในการวิเคราะห์สารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงตามความต้องการมากที่สุด ในปัจจุบันปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือ ความหลากหลายของสารสนเทศ ส่งผลทำให้ผู้ใช้ต้องใช้วิจารณญาณ มีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศอย่างเป็นระบบก่อนนำมาใช้ทั้งในด้านการศึกษา การวิจัย และชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเชื่อมโยงกันทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน ก่อให้เกิดการแปลงรูปแบบสารสนเทศจากสิ่งตีพิมพ์ไปสู่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ไม่จำกัดสถานที่และเวลา และสามารถสืบค้นและรวบรวมสารสนเทศได้อย่างเป็นระบบ

วัลลภ สวัสดิวัลลภ และคณะ (2544) ได้กล่าวว่า สารสนเทศที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพต้องมีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และต่อเนื่องจะเสริมสร้างวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลแก่ผู้รับ ทำให้การตัดสินใจ และการวางแผนมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และล้ำหน้าผู้อื่น ทั้งนี้ Breeding (2008) กล่าวถึง การจัดการ

สารสนเทศของสถาบันไว้ว่า หากองค์กรใดสามารถจัดการกับสารสนเทศได้ดีภายใต้การเปลี่ยนแปลงในสังคมย่อมดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความได้เปรียบในการแข่งขัน และนำไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเป็นพลวัต

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง 2552-2559 ได้กล่าวว่า บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษาในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคตที่เน้นการใช้ความรู้เป็นฐานของการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การนํานโยบายส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง 2552-2559: 2545) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคลากรด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารทางการศึกษา ครู อาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษ โดยอย่างยิ่งผู้ใช้สารสนเทศที่เป็นอาจารย์และนักศึกษ คณะพยาบาลศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องใช้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและแม่นยำสูง เนื่องจาก การปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของชีวิตผู้ป่วย จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการแสวงหาและใช้สารสนเทศอย่างชาญฉลาด ซึ่งผู้วิจัยต้องการทราบถึงพฤติกรรม การ ปัญหา วิธีการและรูปแบบแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่นมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพของ

ผู้แสวงหาและผู้ใช้สารสนเทศ ผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างถูกต้อง ได้พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของห้องสมุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิตซ์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิตซ์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก
3. เพื่อศึกษาวิธีการ และรูปแบบของการแสวงหาและการใช้แหล่งสารสนเทศที่จัดให้บริการในห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์มิตซ์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

สมมติฐานการวิจัย

อาจารย์กับนักศึกษามีพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน และมีจุดประสงค์การนำไปใช้สารสนเทศแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิตซ์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก
2. เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาแก้ไขปัญหา

และอุปสรรคในการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิตซ์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

3. ผู้บริหารได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนและนำมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน อาจารย์สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

4. บรรณารักษ์ได้แนวทางในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และพัฒนาการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุด มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อตอบสนองความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาได้อย่างแท้จริง

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

อรอุมา สืบกระพัน (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การกระทำ วิธีการ หรือกิจกรรมที่แสดงออกมาอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการ จากนั้นสารสนเทศที่ได้จะผ่านการประมวลผล วิเคราะห์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์หรือสนองความต้องการของตนเอง

Wilson (1999) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศตั้งแต่ปี 1981-1999 และได้พัฒนาโมเดลพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศหลายโมเดล โดยในปี 1981 จากการวิจัยการแสวงหาสารสนเทศ Wilson ได้เสนอโมเดลพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ โดยเริ่มจากผู้รู้และความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ นำไปสู่พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่แตกต่างกัน และในปี 1999 Wilson ได้พัฒนาโมเดลพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่ครอบคลุมและเป็นกระบวนการ

เมื่อผู้ใช้สารสนเทศทราบถึงสารสนเทศที่ต้องการแล้วมักแสดงพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ ดังนี้

1. พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ได้รับแรงผลักดันมาจากความต้องการสารสนเทศที่เรียกว่า ความต้องการ (Need) พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศจะครอบคลุมพฤติกรรมหรือกิจกรรม 2 ด้าน คือ พฤติกรรมแสวงหาและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ

2. ผู้ใช้จะแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับบุคคลรอบข้าง โดยใช้วิธีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลต่างๆ เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา

3. หากยังไม่ได้รับสารสนเทศเพียงพอ ผู้ใช้จะแสวงหาสารสนเทศจากระบบสารสนเทศภายในซึ่งเป็นระบบสารสนเทศที่ใกล้ชิด หากได้รับสารสนเทศตามความต้องการแล้วการแสวงหาสารสนเทศนั้นประสบความสำเร็จ แต่ถ้าไม่ได้รับสารสนเทศที่ต้องการถือว่าการแสวงหาสารสนเทศล้มเหลว

4. ถ้าการแสวงหาสารสนเทศจากระบบภายในล้มเหลว หรือสารสนเทศที่ได้รับไม่เป็นที่พอใจ ผู้ใช้จะเปลี่ยนไปใช้ระบบสารสนเทศอื่นที่อยู่ภายนอกแทน

5. หากไม่สามารถแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการหรือหาไม่พบ อาจย้อนกลับไปค้นหาสารสนเทศอีกครั้ง

6. ถ้าการแสวงหาสารสนเทศประสบความสำเร็จ ผู้ใช้จะนำสารสนเทศที่ได้รับไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และถือว่าความต้องการสารสนเทศเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ ไม่ว่าสารสนเทศที่ได้รับนั้นมาจากระบบ การบริการ หรือแหล่งสารสนเทศสารสนเทศที่ได้รับนี้จะถูกถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในปี 1989-1993 Ellis (1997) ได้พัฒนาโมเดลพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ โมเดลนี้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การเริ่มต้น การเชื่อมโยง การสำรวจเลือกดู การแยกแยะ การตรวจสอบ และการคัดเลือก ต่อมาในปี 1997 Ellis ได้ปรับปรุงโมเดลโดยเพิ่มอีก 2 ขั้นตอน คือ การทวนสอบความถูกต้อง และการสิ้นสุดรวมทั้งสิ้น 8 ขั้นตอน

1. การเริ่มต้น (Starting) เป็นการเริ่มต้นกระบวนการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งอาจเป็นการทำงานใหม่ หรือการสนใจศึกษาหาความรู้ใหม่ จากการสอบถามเพื่อนร่วมงาน ผู้รู้หรือการอ่านตำราในเรื่องนั้นๆ

2. การเชื่อมโยง (Chaining) เป็นการเชื่อมสารสนเทศจากการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม อาจเป็นการเชื่อมโยงแบบย้อนหลัง คือ การเชื่อมโยงกับรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมในเอกสารที่มีอยู่ หรือเป็นการเชื่อมโยงแบบไปข้างหน้า คือ การเชื่อมโยงว่ามีเอกสารใดอ้างอิงถึงเอกสารที่มีอยู่บ้าง

3. การสำรวจเลือกดู (Browsing) เป็นการค้นหาเรื่องที่ต้องการหรือสนใจอย่างกว้างๆ โดยการสำรวจสารสนเทศในสาขาวิชาที่สนใจ เพื่อเลือกดูหนังสือหรือบทความที่ตรงกับความสนใจเฉพาะ เป็นการเลือกดูอย่างคร่าวๆ ซึ่งต่างจากการค้นหาแบบเฉพาะเจาะจงที่มีการค้นหาจากหัวข้อหรือชื่อเรื่องโดยตรง

4. การแยกแยะ (Differentiating) เป็นการแยกแยะสารสนเทศที่แสวงหาได้โดยใช้เกณฑ์ต่างๆ เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อวารสาร เป็นเกณฑ์เพื่อคัดกรองสารสนเทศที่ต้องการ

5. การตรวจสอบ (Monitoring) เป็นการตรวจสอบวรรณกรรมหรือสารสนเทศใหม่ในสาขาวิชาหรือแวดวงวิชาการที่สนใจและคุ้นเคย เช่น

การติดตามจากรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ในสาขาวิชานั้นๆ หรือการติดต่อสื่อสารกับนักวิจัย เป็นต้น

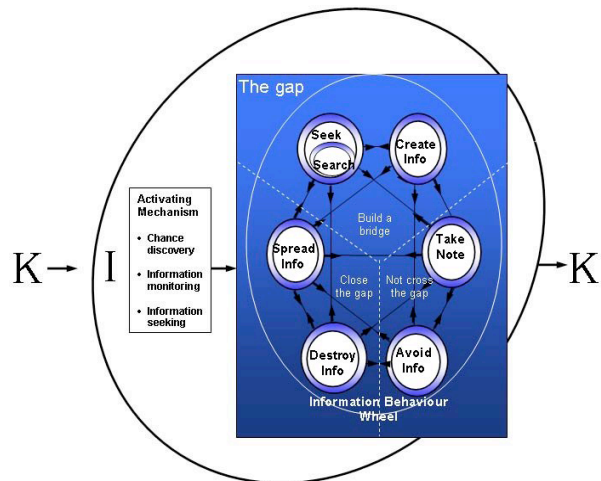
6. การคัดเลือก (Extracting) เป็นการดึงสารสนเทศที่ต้องการจากรายงานการวิจัย บทความ วารสาร หนังสือ ฐานข้อมูลดัชนี และเอกสารประกอบการประชุม ซึ่งเป็นสารสนเทศเพียงบางส่วนที่สามารถนำไปใช้ เช่น ผลการศึกษา หรือผลวิจัย ผู้แสวงหาสารสนเทศจำเป็นต้องระบุสารสนเทศที่ต้องการก่อน จึงจะสามารถดึงสารสนเทศออกมาได้

7. การทบทวนสอบความถูกต้อง (Verifying) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศที่ได้รับ

8. การสิ้นสุด (Ending) เป็นการแสวงหาสารสนเทศขั้นสุดท้ายเพื่อเก็บรวบรวมสารสนเทศที่แสวงหาทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อให้แน่ใจว่าได้สารสนเทศที่ต้องการ

Wilson (2005: p.32-33) กล่าวว่า ความสำคัญในการพัฒนาโมเดลพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยทั่วไปเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการตระหนักถึงปัญหาด้านพฤติกรรมผู้ใช้สารสนเทศในการสืบค้นสารสนเทศ

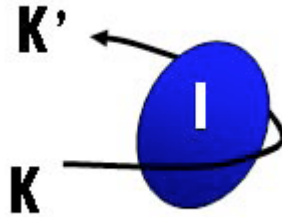
Natalya Godbold (2006: p.269) ได้ศึกษาและพัฒนาโมเดลพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศโดยการรวมแนวความคิดจากโมเดลของวิลสันและเดอร์วิน (1999) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โมเดลเกิดความยืดหยุ่นและมี ความหลากหลาย และได้รับสารสนเทศทุกรูปแบบที่ผ่านเข้าสู่ช่องว่างด้วยการใช้โมเดลพฤติกรรมการแสวงหาอย่างเจาะลึกเข้าถึงสารสนเทศ โดยเริ่มต้นที่ความรู้ (knowledge: K) ผ่านเข้าสู่กระบวนการของวงล้อการแสวงหาสารสนเทศ (Information: I) เพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ (K') ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลแสดงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของ Ellis/Kulthan ตามแนวคิดของเดอร์วิน (Godbold, 2006)

โครงสร้างความรู้เดิม (K) ของผู้ใช้สารสนเทศ ถูกเปลี่ยนแปลงไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ (K') โดยผ่านวงล้อของพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ (I) ซึ่งการสร้างความรู้ใหม่ (K') มักจะขึ้นอยู่กับความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างความรู้เดิม

(K) ฉะนั้นสารสนเทศที่สืบค้นมาต้องตรงกับความต้องการมากขึ้น ซึ่งเป็นเสมือนกับการหมุนรอบเป็นวงล้อที่หมุนเป็นเกลียวขึ้นไป เพื่อค้นหาสารสนเทศที่เฉพาะเจาะจงและตรงกับความความต้องการ ดังภาพที่ 2

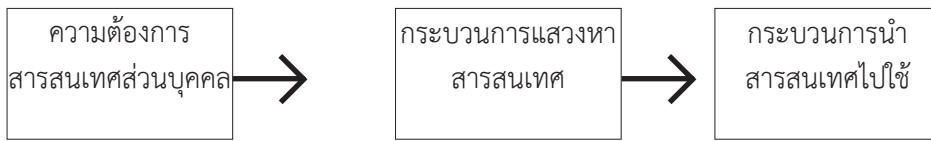

ภาพที่ 2 โมเดลแสดงการเปลี่ยนแปลงหมุนเป็นเกลียวของโครงสร้างความรู้เดิมและการสร้างความรู้ใหม่ (Godbold, 2006)

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าการรับรู้สารสนเทศ วิธีการแสวงหา และการนำสารสนเทศไปใช้มีความสำคัญทั้งในการศึกษา การปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่นมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งนำมาใช้ปรับปรุงการให้บริการ การจัดหาสารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ เพราะสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลให้ผู้ให้บริการต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ มีลักษณะเฉพาะเจาะจง เพียงตรง ทันสมัย และรวดเร็วทันเวลาที่ต้องการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่นมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ความต้องการสารสนเทศส่วนบุคคล กระบวนการแสวงหาสารสนเทศ และกระบวนการนำสารสนเทศไปใช้

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศในครั้งนี้ประกอบด้วย อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น จำนวน 24 คน และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 353 คน โดยทดสอบ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจาก OCLC (Online computer library center) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดและการรับรู้เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศและงานวิจัยอื่นๆ

3. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตประเด็นที่ศึกษา และจัดกลุ่มข้อความถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย หลังจากนั้นจัดส่งให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมของเนื้อหา (Content Validity) ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

4. ปรับปรุงแบบสอบถาม นำไปทดลองใช้ (Pretest) กับตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก จำนวน 40 คน หลังจากนั้นหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่า t ที่มีนัยสำคัญระดับ 0.05 โดยเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป

5. คำนวณคุณภาพของแบบสอบถามทั้ง 40 ฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบรัค โดยค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.916 หรือร้อยละ 91.6

6. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามแบบและแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้แบบสอบถามกลับมาแล้วจึงตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง พบว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ถูกต้องใช้ได้ จำนวน 211 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 55.97 และผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเลือกสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 64 คน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม

7. วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามมาจัดเรียงลำดับข้อมูล ตรวจสอบและให้คะแนนตามลักษณะแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นำคะแนนบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมุติฐาน T-test, F-test และค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน Chi-squares

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

อาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.67 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 12.32 เมื่อพิจารณาตามชั้นปี

พบว่า เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.59 รองลงมาคือนักศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 24.17 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 20.37 และน้อยที่สุดเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 18.95 และอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น คิดเป็นร้อยละ 10.90

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรม การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

พบว่า อาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น มหาวิทยาลัยนานาชาติ เอเชีย-แปซิฟิก 1. มีวัตถุประสงค์ในแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เพื่อการติดตามความรู้ความสนใจส่วนบุคคล 2. วิธีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ 3. การใช้แหล่งสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ วารสาร เป็นต้น 4. ความถี่ในการใช้สารสนเทศต่อสัปดาห์ของอาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสืบค้นบทความ/วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการออนไลน์

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหา

พบว่า มี 1. ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สารสนเทศในห้องสมุดไม่ตรงต่อความต้องการ 2. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

การขาดทักษะในการคัดเลือกและประเมินสารสนเทศ

3. ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศเพื่อการแสวงหาและใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเพียงพอแหล่งสารสนเทศที่ไม่ตีพิมพ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ซีดี-รอม วัสดุย่อส่วน เป็นต้น 4. ปัญหาอื่นๆที่พบในการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เวลาเปิด-ปิดบริการของห้องสมุด

4. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น

พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน คือ 1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้บริการบริเวณเคาน์เตอร์ยืม-คืน 2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศที่จัดให้บริการในห้องสมุด ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดจัดให้บริการ เช่น EBSCO ProQuest 3. ด้านบรรณารักษ์ผู้ให้บริการ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความสามารถในการให้บริการของบรรณารักษ์ ส่วนระดับความไม่พึงพอใจของผู้ใช้บริการ คือ 1. ด้านทรัพยากรสารสนเทศที่จัดให้บริการไม่เพียงพอ เช่น จำนวนหนังสือ 2. ด้านบรรณารักษ์ให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สารสนเทศนอกห้องเรียน 3. ความไม่เพียงพอของพื้นที่เข้าใช้บริการ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มุมสบาย เป็นต้น

5. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น จำนวน 64 คน ตามแบบโครงสร้างเกี่ยวกับพฤติกรรม การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้และไม่ใช้บริการวารสารที่ห้องสมุด คณะพยาบาลมิชชั่น บอกรับมาจัดให้บริการ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาใช้บริการวารสารที่ห้องสมุดบอกรับคิดเป็นร้อยละ 70.3 และไม่ใช้บริการวารสารที่ห้องสมุดบอกรับ คิดเป็นร้อยละ 29.7

2. วารสารที่ห้องสมุดบอกรับมาจัดให้บริการมีความเพียงพอและไม่เพียงพอ พบว่า วารสารที่ห้องสมุดบอกรับมาจัดให้บริการมีความเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 54.7 และไม่เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 45.3

3. รายชื่อวารสารที่ผู้ใช้บริการเลือกอ่านเป็นประจำ พบว่า วารสารที่เลือกอ่านมากที่สุดคือ หมอชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.8

4. การใช้ และไม่ใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดบอกรับมาเพื่อการศึกษาค้นคว้า พบว่า อาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลฯ มีการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดบอกรับ คิดเป็นร้อยละ 78.1 และไม่ใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 21.8

5. ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลฯ เลือกเข้าใช้เพื่อการสืบค้นข้อมูล ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ MEDLINE คิดเป็นร้อยละ 39.0

6. วิธีการคัดเลือก/ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตก่อนนำมาใช้ประโยชน์ พบว่า อาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มีวิธีการคัดเลือก/ประเมินความน่าเชื่อถือของ สารสนเทศจากแหล่งที่มาของข้อมูลที่ระบุอ้างอิงเอกสารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.81

7. กรณีเกิดปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศ ท่านจะสอบถามกับใคร พบว่า ในกรณีที่เกิดปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศ อาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น ค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือ สอบถามจากบรรณารักษ์ คิดเป็นร้อยละ 53.1

8. ห้องสมุดควรมีการปรับปรุง/เพิ่มเติมบริการในด้านใด อันดับที่ 1 คือ ต้องการให้มีการปรับปรุงจำนวนหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ใหม่ๆ ให้มีความหลากหลายและทันสมัย อันดับที่ 2 คือ เพิ่มความสะดวกในการเข้าระบบสืบค้นสารสนเทศ อันดับที่ 3 คือ เพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอกับความต้องการ

6. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษามีพฤติกรรม การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และสัมพันธ์อย่างไร

ตารางผลสรุปโดยภาพรวมความสัมพันธ์ของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น กับพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ตามหัวข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมแสวงหา และการใช้สารสนเทศจะอยู่ในทิศทางเดียวกัน

ข้อ	พฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศ	อาชีฟ		
		Value	df	Sig.
1	ติดตามความรู้ความสนใจส่วนบุคคล	12.572	4	.014
2	ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ	17.139	4	.002
3	ทักษะในการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ เช่น “-“ + -*	22.914	4	.000
4	ทักษะในวิธีการสืบค้นแบบซับซ้อน	11.580	4	.021
5	ทักษะด้านการใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากสารสนเทศ ส่วนใหญ่ เป็นภาษาอังกฤษ	21.163	4	.000
6	ปรึกษาผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์โดยตรง	17.659	4	.001
7	ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	10.944	4	.027
8	สนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ การเรียนรู้สารสนเทศนอกห้องเรียน	12.931	4	.012
9	มีการคิดสรรทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสม	18.951	4	.001
10	สารสนเทศเฉพาะสาขาวิชามีน้อย	34.917	16	.005
11	เวลาเปิด- ปิดบริการของห้องสมุด	31.133	16	.013

ผลการทดสอบสมมติฐาน

อาจารย์กับนักศึกษามีพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แล้วมาเปรียบเทียบระหว่างภายในกลุ่ม พบว่าผู้ใช้บริการสารสนเทศในห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น มีอาชีฟแตกต่างกันมีพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่าอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่นมีพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน

อภิปรายผล

พฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ทำให้ผู้วิจัยมีหัวข้อและประเด็นสำคัญในการอภิปราย ดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายในการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

อาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศ เพื่อติดตามความรู้ความ

สนใจส่วนบุคคล อันเนื่องจากข้อมูลข่าวสาร นั้น มีหลากหลายรูปแบบและเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง โดยเฉพาะอาจารย์ และนักศึกษาทางด้านสาธารณสุข ระบบสุขภาพ ต้องรอบรู้อย่างกว้างขวางในศาสตร์แขนงวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกอบกุล สุวลักษณ์ (2547); ญาณภา อินพรหม (2551) และ Nwagwa (2009) พบว่าผู้ใช้บริการสารสนเทศส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และสืบค้นข้อมูลจากโปรแกรมค้นหามาน อินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการเรียน ติดตามข่าวสารเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทำรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ทักษะ วิธีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

อาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านระบบคอมพิวเตอร์ จะเห็นว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาค้นคว้า จึงต้องมีทักษะในการใช้เครื่องมือช่วยสืบค้นต่างๆ ตลอดจนการคัดเลือกและประเมินค่าของสารสนเทศ โดยเฉพาะการสืบค้นบทความหรือวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการออนไลน์ การใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นเอกสารฉบับเต็ม (Full Text) จึงเห็นว่าการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษานั้นมีความต้องการมาก ดูได้จากการเข้าใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดบอกรับ คิดเป็นร้อยละ 78.12 ได้แก่ MEDLINE Academic Search Premiere และ CINAHL เป็นต้น ซึ่งสามารถสำเนา หรือ อ่านผ่านหน้าจอ คอมพิวเตอร์ ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศก็มีโปรแกรมแปลภาษาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ช่วยให้ได้รับสะดวกต่อผู้ใช้บริการยิ่ง แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

อรอุมา สืบกระพัน (2552) และญาณภา อินพรหม (2554) พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่เป็นภาษาไทยและสืบค้นบนอินเทอร์เน็ต แต่พบว่านักศึกษาไม่นิยมใช้ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับ ซึ่งอาจเป็นเพราะเอกสารบนฐานข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ

ทักษะการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ นั้น สนับสนุนผลงานวิจัยของ Wilson (1999); Ellis (1997) และ Natalya Godbold (2006) ศึกษาทฤษฎีของพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และพัฒนาโมเดลพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศนำไปสู่พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศที่แตกต่างกัน ได้แก่ เริ่มต้น การเชื่อมโยง สำรวจเลือกดู การแยกแยะ การตรวจตรา ดึงสารสนเทศ ตรวจสอบและสิ้นสุด เมื่อพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศอยู่ในวงจรจะแปรผันสารสนเทศให้เฉพาะเจาะจงตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีทำให้เข้าถึงสารสนเทศรวดเร็ว แต่อาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่นยังเลือกใช้หนังสือวารสาร และการปรึกษาผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์โดยตรง แสดงว่าห้องสมุดยังเป็นแหล่งสารสนเทศที่นิยม จากการสัมภาษณ์ พบว่าอาจารย์และนักศึกษาเข้าใช้บริการวารสารที่ห้องสมุดบอกรับ คิดเป็นร้อยละ 70.3 โดยมีวารสารที่อ่านเป็นประจำได้แก่ หมอชาวบ้าน ชีวจิต การพยาบาล เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอำไพวรรณ ทัพเป็นไทย (2547) และศุภชัย อนุวัชพงศ์และวรรณชนก จันทชุม (2541) พบว่าสิ่งพิมพ์ที่ใช้มากที่สุด คือ หนังสือวิชาการ ตำรา และหนังสือพิมพ์ แสดงว่าแหล่งสารสนเทศที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร ที่จัดให้บริการในห้องสมุดนั้นมีการหยิบใช้สะดวกเป็นที่นิยม

3. ปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดไม่ตรงความต้องการและข้อมูลเฉพาะสาขาวิชามีน้อย สารสนเทศในห้องสมุดไม่เพียงพอกับความต้องการ อาจเนื่องมาจากผลิตตำรา หนังสือ เนื้อหาเฉพาะด้านการพยาบาลศาสตร์ยังมีผู้เขียนที่เป็นคนไทยน้อย เนื้อหาในแขนงวิชาไม่เพียงพอ โดยอย่างยิ่งเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ การพยาบาล ต้องทันสมัยของโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ อายุเนื้อหาที่เชื่อถือได้ต้องไม่มากกว่า 10 ปี ในการนำมาอ้างอิงข้อมูล หรืออาจจะเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญมีภาระหน้าที่เต็มล้นจนไม่มีเวลาเพียงพอกับการค้นคว้าวิจัย เพราะมีภารกิจบริการผู้ป่วยที่นับวันจะเพิ่มจำนวนขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิทรา ศรีคงแก้ว (2549) และกอบกุล สุวลักษณ์ (2547) พบว่า สารสนเทศเฉพาะสาขามีน้อย ไม่เพียงพอ และไม่มีสารสนเทศตรงกับความต้องการ อาจเป็นเพราะเอกสารภาษาไทยมีน้อย อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เอกสารที่เป็นภาษาไทย ในการประกอบการเรียน และการทำรายงาน

ปัญหาในการเลือกและการประเมินสารสนเทศ มีหลักเกณฑ์ต่างๆ แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับชนิดสารสนเทศที่เลือก จึงทำให้ผู้ใช้บริการสารสนเทศสับสน โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งยากต่อการควบคุมคุณภาพ และตรวจสอบ ผู้วิจัยจึงเห็นด้วยกับงานวิจัยของ ญาณภา อินพรหม (2551) พบว่าทรัพยากรห้องสมุดมีความน่าเชื่อถือมากกว่าสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต และวิธีการประเมินสารสนเทศจากความน่าเชื่อถือของผู้จัดทำสารสนเทศ ความทันสมัยของสารสนเทศและภาษาของสารสนเทศ

ส่วนประเด็นที่แหล่งสารสนเทศที่ไม่ดีพิมพ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ซีดี-รอม วัสดุย่อยส่วน

เป็นต้น มีไม่เพียงพอกับความต้องการนั้น อาจจะเนื่องมาจากการทดลองทางวิทยาศาสตร์นั้นต้องเป็นเหตุ เป็นผลจริง จึงเป็นสิ่งที่ยากในการผลิตและราคาแพง จึงเหมาะสมที่จะอยู่ในห้องทดลองมากกว่าที่จะมาอยู่ในห้องสมุด

การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้บริการค้นหาจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) เช่น การจัดอบรมปฏิบัติการ สร้างคู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด บ่อยครั้งที่ผู้ใช้บริการค้นพบสารสนเทศที่ต้องการแต่ไม่ทราบว่าสารสนเทศจัดเก็บไว้ที่ใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกอบกุล สุวลักษณ์ (2547) พบว่า นักศึกษาไม่เข้าใจวิธีการสืบค้นฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) ไม่ทราบว่าสารสนเทศที่ต้องการจัดเก็บไว้ที่ใด และไม่เข้าใจระบบการจัดเก็บสารสนเทศ

ปัญหาอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาและใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มีชั้น พบว่าเวลาเปิด-ปิดบริการของห้องสมุดไม่สอดคล้องกับผู้ใช้บริการ เพราะอาจารย์และนักศึกษาต้องออกไปปฏิบัติการณ์ในโรงพยาบาล เวลาเรียนต่อเนื่องจนหาเวลาเข้าห้องสมุดไม่ได้ แต่พอมีเวลาก็พบว่าห้องสมุดปิดบริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Paula Younger (2010) พบว่าห้องสมุดควรมีความพร้อมในการให้บริการ โดยเฉพาะกับผู้ใช้บริการที่ต้องปฏิบัติหน้าที่กับชุมชนมากกว่าอยู่ในโรงพยาบาล ฉะนั้นบรรณารักษ์ควรตระหนักถึงเงื่อนไขของเวลาผู้ที่ประกอบอาชีพด้านการแพทย์และพยาบาลที่ต้องอยู่ในชั่วโมงปฏิบัติงานไม่สามารถเข้าใช้บริการสืบค้นเพื่อการวิจัยได้ อาจหาแนวทางด้วยการจัดประชุมพบปะกันระหว่างผู้ใช้บริการและบรรณารักษ์ เพื่อสำรวจเวลาที่เหมาะสมในการเปิด-ปิดบริการ เพื่อการพัฒนาบริการของห้องสมุดและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้ง

ผู้ปฏิบัติการและผู้ให้บริการห้องสมุด ถ้าจะให้ป็นรูปธรรมเชิงรุกในการบริการควรมีห้องสมุดโมบายในหอพักนักศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น

1. ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่นควรแนะนำหรืออบรมทักษะการคัดเลือกและประเมินสารสนเทศก่อนการนำข้อมูลไปใช้ เช่น การรวบรวมแหล่งสารสนเทศเทศด้านการแพทย์ การพยาบาล เว็บไซต์สุขภาพที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ การจัดทำคู่มือแนะนำและสรุปขั้นตอนการใช้ฐานข้อมูล เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษามีทักษะในการสืบค้นสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดเวลาในการสืบค้น

2. ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่นควรประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนในการจัดซื้อและจัดหาสารสนเทศเข้าห้องสมุดเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการและตรงความต้องการของผู้ใช้ บรรณารักษ์ควรจัดทำรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดและแจ้งให้อาจารย์ทราบ สำหรับสารสนเทศอื่นที่จำเป็นต้องใช้และหายากควรร่วมกับสถาบันอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงจัดให้มีการร่วมมือการยืม-คืน ระหว่างห้องสมุด

ข้อเสนอแนะสำหรับคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยอื่นๆ

ผลการวิจัยทำให้ต้องค้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดของคณะพยาบาลศาสตร์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการของห้องสมุด 3 ด้าน คือ 1. ทรัพยากรสารสนเทศ

2. การบริการ 3. บุคลากร ดังนั้นห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ควรปรับเปลี่ยนการบริการในลักษณะเชิงรุก เช่น การขยายเวลาและสถานที่ให้บริการตามหอพัก รวบรวมและนำเสนอสารสนเทศใหม่ๆ ที่บรรณารักษ์สืบค้นได้ทั้งในรูปแบบออนไลน์ และไม่ออนไลน์ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้ช่วยงานบริการมากขึ้น เพราะพฤติกรรมเข้าสู่สารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในปัจจุบันถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกและมีความรวดเร็วในการค้นหาสารสนเทศ และผู้ใช้บริการห้องสมุดควรมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การรู้สารสนเทศมีผลกระทบต่อพฤติกรรมแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ศึกษาคุณภาพของสารสนเทศ การประเมิน วิเคราะห์สังเคราะห์ อย่างมีหลักเกณฑ์ ก่อนการนำข้อมูลมาใช้อ้างอิงเพื่อการศึกษา และการวิจัย ต้องถูกต้อง ชัดเจน ตรวจสอบได้

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล สุวลักษณ์. (2547). *ความต้องการและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ญาณภา อินพรหม. (2551). *พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่). สืบค้นจาก http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses/
- วัลลภ สวัสดิวัลลภ, และคณะ. (2544). *สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นครปฐม: โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ศุภชัย อนุวัชพงศ์, และวรรณชนก จันทชุม. (2541). *พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรอุมา สิบกระพัน. (2552). *ความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของ วิศวกรบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) สำนักงานปฏิบัติการส่วนภูมิภาคภาคเหนือ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย. (2547). *การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Breeding, M. (2008). *Trends in library automation and digital libraries*. Retrieved March 16, 2011, from <http://dltj.org>
- Ellis, D. (1989). A Behavioral approach to information retrieval design. *Journal of Documentation*, 45(3), 171-122.
- Ellis, D., & Haugan, M. (1997). Modeling the information seeking patterns of engineering research scientists in a industrial environment. *Journal of Documentation*, 53(4), 384-403.

- Godbold, Natalya. (2006). Beyond information seeking: towards a general model of information behavior. *IR Information Research*, 11(4). Retrieved March 24, from <http://informationr.net/>
- Nwagwu, Williams E. (2009). Information needs and seeking behavior of nurses at the University College Hospital Ibadan, Nigeria. *Afr.J.Lib, Arch & Inf.Sc.* 19(1), 25-38.
- Online Computer Library Center. (2005). *Perceptions of Libraries and Information Resources*. Retrieved March 16, 2010, from <http://www.oclc.org/reports/2005perceptions.htm>
- Younger, Paula. (2010). Internet-based information – seeking behavior amongst doctor and nurses : a short review of the literature. *Health Information and Librarian Journal*, 27, 2-10.
- Wilson, T. D. (1999). On user studies and information needs. *Journal of Document*. 37(1), 3-15.
- Wilson, T.D. (2005). *Evolution in information behavior modeling: Wilson's model*. In K.E. Fisher, S. Erdelez & L.McKechine (Eds.). *Theories of information behavior*. (pp.32-33). Medford, N.J: Information today.

การเจรจาต่อรองด้านแรงงานในฐานะของกลไก
การแรงงานสัมพันธ์ที่ดีในประเทศไทย

Collective Bargaining as A Mechanism Toward
Good Labor Relations in Thailand

ปรีชา วุฒิการณ*

Preecha Woodtikarn*

*ปรีชา วุฒิการณ

*Preecha Woodtikarn.

บทคัดย่อ

การเจรจาต่อรองด้านแรงงาน เป็นกลไกในการระงับความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจ้าง ซึ่งส่งผลถึงความสงบในอุตสาหกรรม

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ของประเทศไทยได้กำหนดกรอบการเจรจาต่อรองด้านแรงงานไว้ระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างความสำเร็จสมบูรณ์ในการเจรจาต่อรองได้ เนื่องจากมีวิธีปฏิบัติบางประการของทั้งสองฝ่ายที่สร้างอุปสรรคที่นำไปสู่การไม่ตกลงกันได้ ซึ่งบทความนี้ได้นำเสนอ แนวทางแก้ไขและป้องกันความขัดแย้งรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต

นายจ้างและลูกจ้างจึงควรทำความเข้าใจและพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อเป็นการร่วมมือกันพัฒนาระบบการเจรจาต่อรองด้วยความจริงใจ เพื่อความเข้มแข็งของการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีของประเทศและเพื่อความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

คำสำคัญ: สภาพการจ้าง ข้อพิพาทแรงงาน สภาวะพื้นฐาน ข้อเรียกร้อง กลวิธี
ความสงบในอุตสาหกรรม

Abstract

This is the study of the present Labor Negotiation or Collective Bargaining on condition of work in Thailand. It is considered as one important mechanism in solving labor dispute and pave way to industrial peace in the country.

The Labor Relation Act 1985 has set forth the framework of collective bargaining in Thailand but still there has been recorded that some labor negotiation are not success. This study is to present the major causes of such unsuccessful in order to avoid any damages and develop some proper remedy which would be used as a preventive mechanism.

In conclusion, both employee and employer should be well aware of the problems and try their best to develop a sound labor relations in Thailand and in order to be ready to join AEC in the near future.

Keywords: Working condition, Labor dispute, Basic situation, Demand, Tactic, Industrial peace.

บทนำ

วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2539 ถือว่าเป็นวันที่มีเหตุการณ์รุนแรงที่สุดทางด้านการแรงงานสัมพันธ์ครั้งหนึ่งในประเทศไทย เนื่องจากเกิดความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างบริษัทผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ซึ่งมีพนักงานรวมทั้งสิ้น 7,000 คน จนกระทั่งโรงงานผลิตสินค้าของบริษัทถูกเผาจนเสียหายมากไม่สามารถใช้ประโยชน์จากอาคารโรงงานนั้นอีกเลย ต้องย้ายโรงงานและเลิกประกอบธุรกิจนั้นไปในที่สุด (สมบุญ ประเดิมภูสิตกุล, 2541)

ความขัดแย้งดังกล่าวคุกรุ่นมาก่อนวันที่ 17 ธันวาคม 2539 เป็นเวลานานนับปี โดยเริ่มจากความรู้สึกของลูกจ้างพนักงานที่เห็นว่าฝ่ายตนไม่ได้รับความเป็นธรรมในวิธีการบริหารจัดการของบริษัท โดยเฉพาะในเรื่องการให้คุณให้โทษในการปฏิบัติงานต่างๆ ทำให้พนักงานบางกลุ่มรู้สึกเสียเปรียบและไม่พึงพอใจ อีกทั้งปรากฏว่าไม่มีระบบการสื่อสารความในองค์กรที่ดี พนักงานผู้บังคับบัญชาระดับต้นไม่ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบริษัทในการชี้แจงข้อปัญหา ตลอดจนทำความเข้าใจถึงสภาวะการณ์ทั้งด้านการผลิตและการจำหน่ายของบริษัท โดยที่บริษัทก็ได้แสดงความต้องการให้ผู้บังคับบัญชาระดับต้นเป็นผู้รับภารกิจนี้ ฐานะของผู้บังคับบัญชาระดับต้นจึงเป็นเพียงแต่ผู้ควบคุมดูแลการผลิตเท่านั้น

บริษัทได้ประกาศให้พนักงานทราบว่าบริษัทจะจ่ายเงินรางวัลพิเศษ (Bonus) ในสิ้นปี 2539 แก่พนักงานในอัตรา 3 เท่าของเงินเดือนของแต่ละคน ขณะเดียวกันก็ปรากฏข่าวลือว่าแท้ที่จริงแล้ว บริษัทมีกำไรมากพอจะจ่ายได้มากกว่านั้น สหภาพแรงงานจึงทำหน้าที่ยื่นข้อเรียกร้องต่อบริษัทให้จ่ายเงินรางวัลพิเศษนี้ โดยให้จ่ายในอัตราเท่ากับค่าจ้าง 6 เดือน ในระหว่างการเจรจา

ต่อรอง บริษัทได้ชี้แจงตัวเลขการผลิตและค่าใช้จ่ายตลอดถึงความสามารถในการจ่ายเงินเพิ่มพิเศษว่าสามารถ เพียงสูงสุด 3 เท่าของเงินเดือน แต่ก็ถูกกดดันจากสหภาพแรงงานและพลังของกลุ่มลูกจ้างโดยมีการจัดให้เฉพาะผู้ว่างจากตารางการทำงานปกติของแต่ละคน มาชุมนุมประท้วงกันบริเวณหน้าโรงงาน จนกระทั่งบริษัทประกาศจะยอมจ่ายให้ 4 เท่าของเงินเดือน ฝ่ายสหภาพแรงงานเริ่มเห็นด้วย แต่ลูกจ้างส่วนใหญ่ไม่ยอม บริษัทขอให้ผู้บังคับบัญชาระดับต้นในฐานะเป็นผู้ใกล้ชิดกลุ่มลูกจ้างสมาชิกสหภาพแรงงานช่วยชี้แจงและไกล่เกลี่ย ก็มีได้มีใครร่วมมือดำเนินการมีหน้าซ้ำยังปรากฏว่ามีผู้บังคับบัญชาระดับต้นบางคนให้เงินส่วนตัวแก่กลุ่มผู้ชุมนุมหน้าโรงงาน จนกระทั่งเหตุการณ์ดำเนินมาถึงวันที่ 17 ธันวาคม 2539 ผู้ชุมนุมตีมีสราเมามายแล้วโยนขวดน้ำมันที่จุดไฟเข้าไปในโรงงานจนเกิดเพลิงไหม้โรงงาน ผลของคดีนี้มีลูกจ้างที่อยู่ในเหตุการณ์ได้รับคำพิพากษาจำคุกเป็นจำนวน 7 คนและโรงงานไม่สามารถประกอบธุรกิจได้และขายธุรกิจไปในที่สุด

การเจรจาต่อรองทางด้านแรงงานซึ่งเป็นการเจรจาต่อรองที่มีลักษณะเฉพาะ เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่าง “ลูกจ้าง” กับ “นายจ้าง” ในองค์กรหรือสถานประกอบการเดียวกัน ซึ่งได้ทำงานร่วมกันมาและเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งเกิดความปรารถนาที่ไม่สอดคล้องตรงกันทำให้เกิดการเรียกร้องและเกิดการเจรจาต่อรองกันขึ้น ซึ่งบางครั้งประสบความสำเร็จสามารถตกลงกันได้ด้วยดี แต่บางครั้งก็กลายเป็นปัญหายืดเยื้อต่อเนื่องหรือไม่ก็จบลงด้วยความเสียหายรุนแรงเกินที่จะคาดการณ์ได้

บทความนี้มุ่งหมายที่จะแสดงถึงกระบวนการเจรจาต่อรองตามหลักของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ซึ่งใช้เป็นกรอบอยู่ในปัจจุบันนี้ว่าควรจะต้องยึดถือปฏิบัติ การเช่นใดและทำความเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติบางประการที่มักจะปรากฏ อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสำเร็จในการเจรจาต่อรอง ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้ที่ศึกษาการเจรจาต่อรองด้านแรงงาน ตลอดจน “นายจ้าง” “ลูกจ้าง” และผู้สนใจทั่วไป ได้ร่วมพิจารณาหาข้อเสนอเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงทางแรงงานอันจะนำไปสู่ความสงบสุขในกิจการภาคอุตสาหกรรมของประเทศ

กรอบความคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งด้านแรงงาน

เมื่อลูกจ้างทำงานกับนายจ้างโดยที่นายจ้างคาดหวังว่าจะได้รับผลงาน ขณะที่ลูกจ้างคาดหวังจะได้รับค่าจ้างตามที่ปรารถนา トラบใดที่ความคาดหวังของทั้งสองฝ่ายยังคงเดิม การตอบสนองยังคงเดิมก็สามารถดำรงสัมพันธ์ภาพต่อเนื่องต่อไปได้ด้วยความสงบเรียบร้อย จนกระทั่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเปลี่ยนแปลงความคาดหวังหรือเปลี่ยนแปลงการตอบสนองต่ออีกฝ่าย จึงจะเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งระหว่างกัน เช่น นายจ้างคาดหวังผลงานมากขึ้นกว่าเดิม คาดหวังความจงรักภักดีจากพนักงานลูกจ้างต่อสถานประกอบการ คาดหวังเวลาทั้งหมดของลูกจ้าง หรือลูกจ้างคาดหวังค่าจ้างที่สูงกว่าเดิม คาดหวังสวัสดิการมากกว่าเดิม คาดหวังควมมีเวลาว่างมากขึ้นตลอดถึงคาดหวังการยอมรับจากนายจ้างด้านต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิม เมื่อความคาดหวังเปลี่ยนไป โดยที่การสนองตอบไม่อาจทำได้ หรือทำได้ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของอีกฝ่ายหนึ่ง จึงเกิดความขัดแย้งขึ้น ซึ่งความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างดังกล่าวนี้สามารถ

จำแนกได้ดังที่ระบุในกฎหมายแรงงานของประเทศสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาวว่าความขัดแย้งด้านแรงงานนั้นมีสองประเภทได้แก่ ความขัดแย้งที่เกี่ยวกับสิทธิและความขัดแย้งที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ (Ministry of Labour and Social Welfare LAO PDR 1999: 50)

ความขัดแย้งนั้นสร้างความเครียดขึ้นภายในสถานประกอบการที่ผลักดันให้ต้องหาวิธีแก้ไข ซึ่ง สังคิต พิริยะรังสรรค์ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “โดยทั่วไปนายจ้างใช้วิธีการควบคุมลูกจ้างโดยการให้รางวัลตอบแทนและลงโทษควบคู่กันไป ทั้งบนพื้นฐานของปัจเจกบุคคลและหมู่คณะหรือทั้งสองลักษณะ การลงโทษบนพื้นฐานของปัจเจกบุคคลครอบคลุมตั้งแต่การเลิกจ้างให้อยู่ในตำแหน่งเดิม ย้ายงาน ลดตำแหน่ง ไม่เลื่อนขั้นเงินเดือนและไม่ส่งเสริมความก้าวหน้าฯ ส่วนการลงโทษบนพื้นฐานแบบหมู่คณะได้แก่ การปิดงานและการเลิกจ้างเป็นจำนวนมาก

สำหรับลูกจ้างก็มีเครื่องมือในการต่อต้านนายจ้างในลักษณะที่เป็นการต่อต้านด้วยตัวของตัวเองคนเดียว และแบบที่เป็นหมู่คณะเช่นกัน ดังเช่นการขาดงาน (absenteeism) โดยการอ้างการเจ็บป่วย หยุดงานหรือทำงานโดยขาดความกระตือรือร้น หรือกระทั่งแอบทำลายเครื่องจักรมักกระทำโดยลูกจ้าง แต่การแสดงเหล่านี้ก็อาจจะเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นกลุ่มก้อนของลูกจ้างได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้การกระทำแบบเป็นหมู่คณะของลูกจ้างยังอาจใช้การนัดหยุดงาน (strikes) การทำงานตามกฎหมายของบริษัทอย่างเคร่งครัดและไม่ยอมทำงานล่วงเวลา” (สังคิต พิริยะรังสรรค์ 2546: 13)

วิธีการเผชิญความขัดแย้งดังกล่าวข้างต้นนับเป็นการใช้อำนาจหรือพลังของแต่ละฝ่าย ซึ่งมักเป็นสาเหตุของความไม่สงบ หรือทำให้ความขัด

แย้งจบลงด้วยความไม่พึงพอใจของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่าย หรือบางกรณีอาจมีผลกระทบต่อความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมจนกระทั่งรัฐต้องเข้าควบคุมสถานการณ์และจัดระบบการเผชิญหน้ากันให้เป็นไปด้วยสันติวิธี

พื้นฐานของการรวมตัวของลูกจ้างและการเจรจาต่อรอง

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (The International Labour Organization หรือ ILO) เป็นองค์การชำนาญพิเศษของสหประชาชาติ เพื่อส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคมมุ่งเน้นการรับรองสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมในด้านแรงงาน องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดมาตรฐานแรงงาน ซึ่งเปรียบเสมือนสนธิสัญญาระหว่างประเทศ โดยประกาศเป็นอนุสัญญา 185 ฉบับและข้อเสนอแนะ 195 ฉบับให้ประเทศสมาชิกยึดถือและนำไปเป็นแนวปฏิบัติในประเทศของตน (สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มปป หน้าคำนำ)

อนุสัญญาระหว่างประเทศได้ตราขึ้นมา ซึ่งมีผลต่อการรวมตัวกันของลูกจ้างและการเจรจาต่อรองด้านแรงงานของประเทศ สมาชิกในการสร้างกรอบและแนวทาง เพื่อควบคุมสถานการณ์ ความขัดแย้งด้านแรงงาน เพื่อความสงบสุขที่ยั่งยืนนั้นได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 87 และอนุสัญญาฉบับที่ 98 ดังรายละเอียดคือ (วิชัย โสสุวรรณจินดา 2545:295)

1. อนุสัญญาที่ 87 ว่าด้วยสิทธิในการจัดตั้งองค์การหรือเสรีภาพในการสมาคมถือเป็นแม่บทเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นสมาคมของผู้ใช้แรงงาน โดยได้กำหนดสิทธิพื้นฐานในการจัดตั้งสหภาพแรงงานและสมาคมนายจ้าง การคุ้มครอง

สิทธิในการจัดตั้งของทั้งฝ่ายลูกจ้างและฝ่ายนายจ้าง โดยฝ่ายรัฐบาลจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง และไม่ดำเนินการเป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิดังกล่าว รวมทั้งเปิดโอกาสให้องค์การของทั้งสองฝ่ายได้ออกข้อบังคับที่ไม่ขัดกฎหมาย เลือกผู้แทนของตน จัดกิจกรรมและบริหารงานได้อิสระ รวมทั้งสิทธิในการรวมตัวเป็นองค์การระดับสูงขึ้นไป อนุสัญญาฉบับนี้มี 97 ประเทศ ให้สัตยาบันแล้ว ซึ่งอยู่ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก 7 ประเทศ

2. อนุสัญญาที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการเจรจาต่อรอง เป็นอนุสัญญาที่กล่าวถึงการร่วมเจรจาต่อรอง โดยเฉพาะการส่งเสริมการร่วมเจรจาต่อรองของคู่กรณี ในลักษณะของความมีอิสระเท่าเทียมกัน โดยครอบคลุมทั้งลูกจ้างเอกชนและลูกจ้างที่ทำงานให้รัฐบาลโดยมียกเว้นบ้างก็เพียงทหารหรือตำรวจ แต่อนุสัญญานี้ให้เป็นดุลยพินิจของประเทศผู้ให้สัตยาบันว่าจะให้คลุมถึงหรือไม่ อนุสัญญาฉบับนี้ได้คุ้มครองสิทธิของลูกจ้างว่าจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติหรือลำเอียงเมื่อเข้าเกี่ยวข้องกับสหภาพแรงงาน โดยคุ้มครองมิให้ถูกเลิกจ้าง โยกย้ายหน้าที่การงาน ลดขั้นหรือตำแหน่ง ตัดค่าจ้าง หรือลดผลประโยชน์ที่เคยได้รับหรือกระทำการใดอันอาจเป็นการกีดกันผู้นำสหภาพแรงงานเพื่อให้ลูกจ้างสามารถเข้าร่วมในการเจรจาต่อรองได้โดยอิสระและโดยสมัครใจ ซึ่งปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันอนุสัญญานี้แล้วรวม 113 ประเทศ

อนุสัญญาทั้งสองฉบับดังกล่าว มีส่วนสำคัญในการสร้างกรอบแนวทางความคิดและวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ไขความขัดแย้งทางด้านแรงงาน โดยประเทศสมาชิกที่ให้สัตยาบันจะต้องนำไปเป็นต้นแบบของกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ในประเทศของตนเพื่อกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ในด้านการใช้สิทธิในการรวมตัวกันและการเจรจาต่อรอง

กระบวนการเจรจาต่อรองด้านแรงงานในประเทศไทย

การเจรจาต่อรองด้านแรงงานมีแนวทางคล้ายคลึงกันหลาย ๆ ประเทศ โดยมีที่มาเบื้องต้นเกี่ยวกับการแสวงหาข้อยุติของความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งด้านแรงงานก็มักจะเป็นความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ในเรื่องนี้ แล ดิลกวิทยรัตน์ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “สำหรับความขัดแย้งพื้นฐานในรูปแบบแรงงานสัมพันธ์ภายใต้ระบบการผลิตแบบทุนนิยมก็คือ ความขัดแย้งระหว่างผลตอบแทนทุนกับค่าตอบแทนแรงงานหรือระหว่างการขยายการลงทุนหรือการสะสมทุนกับรายได้รวมของแรงงานหรือระดับการครองชีพของลูกจ้างเป็นส่วนรวม สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างประเทศไทย Odhnoff, Mcfarlane และ Limquico พบว่าความขัดแย้งพื้นฐานในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม ได้แก่ ความพยายามกดค่าจ้างของนายจ้างกับความจำเป็นของลูกจ้างที่จะต้องได้รายได้ในระดับหนึ่งเพื่อจรรโลงรายจ่ายอย่างต่ำสุดของตน” (แล ดิลกวิทยรัตน์ 2550: 169) ในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องความขัดแย้งนั้นมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ ความขัดแย้งสามารถเปลี่ยนระดับของความรุนแรงได้ หากไม่ได้รับการบริหารจัดการที่ดีจากลักษณะความขัดแย้งในระดับที่หนึ่ง ซึ่งเป็นความขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชีวิตประจำวัน และ/หรือระดับที่สอง ซึ่งเริ่มขึ้นถึงความผิด-ถูกและเรียกร้องให้ผู้อื่นเข้าข้างฝ่ายของตนและเมื่อความขัดแย้งอยู่ในระดับที่สามซึ่งเป็นระดับรุนแรงที่สุดนั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องมือคือ การเจรจาต่อรองและการไกล่เกลี่ย (Business desk reference 1993 : How to Manage Conflict: 16) สำหรับประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ขึ้นในปี

พ.ศ. 2518 ซึ่งกำหนดรายละเอียดด้านสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ของฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างที่จะปฏิบัติต่อกัน โดยระบุถึงขั้นตอนและวิธีการตลอดจนเงื่อนไขเงื่อนไขของการปฏิสัมพันธ์กัน รวมไปถึงการกำหนดโทษในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดกระทำความผิดไปจากข้อกำหนดของพระราชบัญญัติดังกล่าว พันธสัญญาระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างนับแต่วันจ้างงานเรียกว่า “สภาพการจ้าง” ซึ่งปรากฏความหมายตามมาตรา 5 พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ฉบับดังกล่าวคือ “เงื่อนไขการจ้างหรือการทำงาน กำหนดวันและเวลาทำงาน ค่าจ้าง สวัสดิการ การเลิกจ้างหรือประโยชน์อื่นของนายจ้างหรือลูกจ้างอันเกี่ยวกับการจ้างหรือการทำงาน”

คำว่า “สภาพการจ้าง” ตามที่กล่าวนั้นเป็นศัพท์ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ มาตรา 5 วรรค 3 ขณะที่ในวรรคที่ 4 เรียกสิ่งเดียวกันนี้ว่า “ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง” ซึ่งเน้นการตกลงกันเป็นหลักและนอกจากนี้ได้มีบทบัญญัติสำคัญในกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ กำหนดไว้ในมาตรา 20 คือ “เมื่อข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมีผลใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้นายจ้างทำสัญญาจ้างแรงงานกับลูกจ้าง ชัดหรือแย้ง กับข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง เว้นแต่สัญญาว่าจ้างแรงงานนั้นจะเป็นคุณแก่ลูกจ้างยิ่งกว่า”

โดยนัยของมาตรา 20 ดังกล่าวในเบื้องต้นนั้นมีจุดมุ่งหมายเน้นประเด็นที่นายจ้างว่าจะเปลี่ยนแปลงข้อตกลงซึ่งได้มีการตกลงกันไว้ก่อนหน้านี้นี้ที่จะทำให้เกิดผลต่อลูกจ้างในด้านต่ำกว่าหรือด้อยลงกว่าเดิมไม่ได้ แต่จะเปลี่ยนให้เกิดผลดีหรือสูงต่อลูกจ้างยิ่งกว่าเดิมนั้นสามารถทำได้

ในสถานการณ์ทั่วไปหรือโดยปกตินั้น การเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้างที่เป็นคุณต่อลูกจ้างมักจะเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ

ของนายจ้าง อันจะส่งผลต่อต้นทุนการผลิต การจำหน่ายของนายจ้าง ไม่ว่าสภาพการจ้างนั้นจะเป็นเงินโดยตรงหรือสวัสดิการหรือแม้กระทั่งสิทธิบางประการ ก็มักจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายของนายจ้าง โดยเฉพาะในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างจำนวนมาก ยังมีผลกระทบมากตามไปด้วยดังเช่น

1. สิทธิการหยุดพักผ่อนประจำปี ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานมาตรา 30 กำหนดไว้ว่า “ลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันมาแล้วครบหนึ่งปีมีสิทธิหยุดพักผ่อนประจำปีได้ปีหนึ่งไม่น้อยกว่าหกวันทำงาน โดยให้นายจ้างเป็นผู้กำหนดวันหยุดดังกล่าวให้แก่ลูกจ้างล่วงหน้าหรือกำหนดให้ตามที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน” การที่นายจ้างจะเพิ่มสิทธิดังกล่าวจาก 6 วันต่อปี เป็น 7 วันต่อปี ย่อมหมายถึงนายจ้างจะต้องจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง โดยที่ลูกจ้างไม่ได้ทำงานให้นายจ้าง คนละหนึ่งวันเพิ่มขึ้นจากเดิม หากลูกจ้างได้ค่าจ้างในอัตราค่าจ้างวันละ 300 บาท ถ้ามีลูกจ้างจำนวน 1,000 คน จะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้เนืองงานเป็นเงิน 300,000 บาทต่อปี การจัดสวัสดิการรถรับ-ส่งพนักงาน หรือสวัสดิการอื่น ๆ ซึ่งนายจ้างต้องว่าจ้างผู้อื่น

2. หากมีการปรับเปลี่ยน เช่น เปลี่ยนรถรับ-ส่งธรรมดา เป็นรถปรับอากาศที่ทำให้นายจ้างต้องจ่ายให้ผู้รับเหมารับ-ส่งในราคาสูงขึ้น เป็นต้น ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นการให้เหตุผลว่าโดยปกติแล้วนายจ้างมักจะไม่นับปรารถนาปรับเปลี่ยนสภาพการจ้างที่ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ยกเว้นจะเล็งเห็นความจำเป็นจริง ๆ หรือเล็งเห็นประโยชน์ชัดเจนด้านขวัญกำลังใจของลูกจ้าง และนายจ้างมีผลกำไรมากเพียงพอที่จะนำมาจ่ายได้ นอกจากนี้ไม่ต้องการเปลี่ยนสภาพการจ้างให้ดีขึ้น อันจะทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายแล้ว ในบางคั้งนายจ้าง

ยังหาวิธีลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับลูกจ้างลงเพื่อรักษาสภาพทางการเงินให้คงที่หรือดีขึ้นกว่าเดิม ก็ย่อมคิดหาวิธีเปลี่ยนสภาพการจ้างในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ลูกจ้างอันอาจเป็นการกระทำผิดเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ มาตรา 20 ดังกล่าวข้างต้น

ในด้านของลูกจ้างนั้นจะต้องดำรงชีวิตและเลี้ยงดูครอบครัวอยู่ด้วยรายได้และสวัสดิการที่ได้รับจากนายจ้างและต้องเผชิญกับสภาวะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสภาวะภายนอกองค์การและยังต้องเผชิญกับภาวะการบริหารบังคับบัญชาภายในองค์การ จนอาจรู้สึกไม่พึงพอใจกับสภาพการจ้างเดิมที่มีอยู่จึงปรารถนาจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อันจะนำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น แต่ด้วยการที่เป็นลูกจ้าง จึงไม่สามารถเปลี่ยนสภาพการจ้างด้วยตนเองได้ จำเป็นต้องร้องขอให้นายจ้างเป็นผู้ปรับเปลี่ยน ซึ่งหากลูกจ้างอยู่หนึ่งเคยเสียก็ไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไรได้

อย่างไรก็ตามในกฎหมายฉบับเดียวกันยังได้มีบทบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดสิทธิและวิธีการในการปรับเปลี่ยนสภาพการจ้างไว้ว่า หากลูกจ้างและ/หรือนายจ้างปรารถนาจะให้มีการปรับเปลี่ยนข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างจริงๆ ก็มียุทธวิธีกำหนดไว้เป็นการชัดเจนคือต้องมีการแจ้งข้อเรียกร้องเป็นหนังสือต่ออีกฝ่ายหนึ่งว่าประสงค์จะขอแก้ไขหรือปรับปรุงเพิ่มเติมข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างที่มีผลบังคับอยู่เดิมในเรื่องใดอย่างใดบ้าง การแจ้งข้อเรียกร้องดังกล่าวก็จะเป็นจุดเริ่มต้นให้มีการเจรจาต่อรองกันขึ้น (พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ มาตรา 13) ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นคำว่า “ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง” จึงหมายถึง “สภาพการจ้าง” ที่ได้มีการขอให้มีการปรับเปลี่ยนจนกระทั่งมีการเจรจาต่อรองกันขึ้น ผลของการเจรจาต่อรองนั้นคือ ข้อตกลงใหม่ที่เรียกว่า “ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง”

การแจ้งข้อเรียกร้องของนายจ้าง

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าตามนัยของมาตรา 20 นั้น นายจ้างไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้างได้ ถ้าการเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้างนั้นไม่เป็นคุณต่อลูกจ้างนั้น เงื่อนไขนี้เป็นการปรามนายจ้างในฐานะเป็นผู้มีอำนาจที่จะทำการเปลี่ยนแปลง แต่หากนายจ้างต้องการปรับเปลี่ยนอย่างจริงจังแล้วนายจ้างก็สามารถใช้วิธีแจ้งข้อเรียกร้องเพื่อขอเปลี่ยนสภาพการจ้างได้ ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ มาตรา 13 และมาตรา 15

โดยนายจ้างจะแจ้ง ข้อเรียกร้องต่อลูกจ้างทุกคนหรือต่อสหภาพแรงงานที่ลูกจ้างของตนเป็นสมาชิกก็ได้ จะเห็นว่ากฎหมายคำนึงถึงลูกจ้างในสองลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นลูกจ้างรายบุคคล คือ ลูกจ้างที่ไม่ได้มีการรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงาน และอีกลักษณะหนึ่งคือลูกจ้างที่รวมตัวกันตามกระบวนการวิธีที่ถูกต้องเป็นสหภาพแรงงาน*

การแจ้งข้อเรียกร้องของลูกจ้าง

การแจ้งข้อเรียกร้องของลูกจ้างนี้มีความสัมพันธ์กับลักษณะของลูกจ้าง เนื่องจากลูกจ้างแบ่งได้เป็นสองประเภทคือลูกจ้างที่เป็นรายบุคคล และที่รวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงาน ซึ่งนับเป็นองค์การตัวแทนของลูกจ้าง การแจ้งข้อเรียกร้องต่อนายจ้างจึงอาจกระทำโดยมีวิธีการและเงื่อนไขได้สองลักษณะคือ

1. กรณีลูกจ้างทั่วไปคือ ลูกจ้างยังไม่ได้มีการรวมตัวกันและจดทะเบียนเป็นสหภาพแรงงาน ตามบทบัญญัติของกฎหมาย หากต้องการแจ้งข้อเรียกร้องต่อนายจ้างจะต้องแนบรายชื่อลูกจ้างผู้มีส่วนร่วมในการแจ้งข้อเรียกร้อง จำนวนไม่น้อย

กว่าร้อยละ 15 ของลูกจ้างทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น บริษัทที่มีลูกจ้าง 200 คน กลุ่มลูกจ้างที่จะแจ้งข้อเรียกร้องต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน และรายชื่อจำนวนดังกล่าวจะต้องคงอยู่ตลอดเวลาการเจรจาต่อรอง นั้นหมายถึงหากมีคนถอนชื่อออกทำให้จำนวนไม่ครบร้อยละ 15 ณ เวลาหนึ่งเวลาใด ระหว่างการเจรจาต่อรอง ข้อเรียกร้องเหล่านั้นจะตกไปทันที

2. กรณีแจ้งข้อเรียกร้อง โดยสหภาพแรงงานและสหภาพแรงงานนั้นมีลูกจ้างเป็นสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของลูกจ้างทั้งหมด สามารถแจ้งข้อเรียกร้องได้ โดยไม่ต้องมีรายชื่อสมาชิกแนบมาด้วย

ในมุมมองของการเจรจาต่อรองถือว่าขณะนี้ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาแล้วคือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้ยื่นหนังสือแจ้งข้อเรียกร้องให้อีกฝ่ายปฏิบัติตาม หากฝ่ายรับข้อเรียกร้องยินดีหรือสามารถปฏิบัติตามได้ครบถ้วน ก็เกิดข้อตกลงขึ้น แต่หากเกิดการไม่ยินยอมปฏิบัติตามก็จะต้องใช้การเจรจาต่อรองมาแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

เนื่องจากการเจรจาต่อรองด้านแรงงานสัมพันธ์มีลักษณะพิเศษคือมีกฎหมายหรือพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 เป็นกรอบในการเจรจาต่อรอง จึงจำต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการศึกษาเนื้อหาในประเด็นของการเจรจาต่อรองด้วย

เมื่อเกิดการแจ้งข้อเรียกร้องเป็นหนังสือ และมีการแต่งตั้งผู้แทนในการเจรจาไว้ถูกต้องแล้ว (พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 13 วรรค 3 ระบุจำนวนผู้แทนการเจรจาฝ่ายละไม่เกิน 7 คน และมาตรา 17 วรรคแรก

*สหภาพแรงงาน เป็นองค์กรของลูกจ้าง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 เพื่อเป็นตัวแทนของลูกจ้างในการแสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้าง ตลอดจนเป็นองค์กรซึ่งสามารถรับข้อเรียกร้องและยื่นข้อเรียกร้องต่อนายจ้างได้ โปรดศึกษาเพิ่มเติมจาก พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ มาตรา 86 เป็นต้นไป

กำหนดจำนวนที่ปรึกษาของทั้งสองฝ่ายไม่เกินฝ่ายละ 2 คน) ฝ่ายรับข้อเรียกร้องจะต้องเปิดการเจรจาภายในเวลา 3 วัน ซึ่งเป็นข้อบังคับไว้ในกฎหมายว่า เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแจ้งข้อเรียกร้องมาแล้ว อีกฝ่ายจะนิ่งเฉยปล่อยให้เรื่องราวเงียบไปเฉย ๆ ไม่ได้จะต้องรีบเปิดการเจรจาภายใน 3 วัน มิฉะนั้นจะถือว่าเกิด “ข้อพิพาทแรงงาน” ขึ้นนอกจากนั้นแล้ว ก็ไม่ได้กำหนดอะไรไว้อีก ในทางปฏิบัติฝ่ายรับข้อเรียกร้องมักจะเปิดการประชุมเพื่อเจรจาเสียก่อนภายในเวลา 3 วัน แล้วจึงนัดหมายเจรจากันต่อไปอีก ซึ่งจะใช้เวลาเจรจานานเท่าไรเจรจากี่ครั้งก็ได้ ตราบใดที่ยังไม่เกิดการชะงักงันหรือสภาวะติดตัน (Deadlock)* ขึ้น

กรณีที่สามสามารถบรรลุข้อตกลงกันได้ ทั้งสองฝ่ายก็จะร่วมกันเขียนข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างฉบับใหม่ขึ้นมา โดยตัวแทนเจรจาต่อรองทั้งสองฝ่ายลงชื่อร่วมกัน แล้วนำข้อตกลงไปจดทะเบียนที่สำนักงานแรงงานเขตหรือจังหวัดแล้วแต่กรณี การไปจดทะเบียนนี้ต้องกระทำภายใน 15 วันหลังจากบรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างใหม่ร่วมกัน เมื่อจดทะเบียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ฝ่ายนายจ้างต้องนำมาประกาศภายในบริษัทหรือองค์การเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 30 วัน เป็นอันจบสิ้นกระบวนการเจรจาต่อรอง

ข้อพิพาทแรงงาน

การเกิดเป็นข้อพิพาทแรงงานนั้น เนื่องจากกรณีที่เปิดการเจรจาต่อรองกันภายในสามวันไม่ว่าจะใช้เวลาเจรจากันเท่าไรก็ตาม หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายเห็นว่าไม่

สามารถตกลงกันได้ เพราะต่างฝ่ายต่างยืนยันทนความคิดเห็นหรือจุดยืนของตนเอง หรือเป้าหมายไม่สามารถเคลื่อนเข้าไปพบกันได้หรือแม้กระทั่งเกิดการใช้กริยาวาจาที่ส่อไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงให้ถือว่าได้เกิด “ข้อพิพาทแรงงาน” ขึ้นแล้ว เมื่อเกิด “ข้อพิพาทแรงงาน” ขึ้นเช่นนี้ ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องมีหน้าที่ต้องเป็นผู้แจ้งให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน โดยต้องทำเป็นหนังสือภายในเวลา 24 ชั่วโมง นับตั้งแต่เกิด “ข้อพิพาทแรงงาน” การบรรยายวิชา “เทคนิคการเจรจาต่อรอง” โดย บริษัทการจัดการธุรกิจ จำกัด กรุงเทพฯ

ข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้

เมื่อพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานได้รับหนังสือแล้วต้องเข้ามาดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแรงงาน โดยให้ใช้เวลาทั้งหมดไม่เกิน 5 วัน ซึ่งวิธีการไกล่เกลี่ยก็คือการรับฟังข้อมูลเหตุผลจากทั้งสองฝ่ายแล้วหาจุดที่ทั้งสองฝ่ายน่าจะตกลงกันได้มาเสนอให้พิจารณา หากทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงกันได้ก็เขียนข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างฉบับใหม่ตามกระบวนการ แต่หากไกล่เกลี่ยไม่ประสบความสำเร็จจะเกิด “ข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้” ซึ่งนำไปสู่ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา 3 ทาง ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ มาตรา 26

1. ทั้งสองฝ่ายร่วมกันตกลงเพื่อตั้ง “ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงาน” ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลก็ได้ ซึ่งเมื่อมีการชี้ขาดในกรณีนี้แล้วถือเป็นยุติ ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามไม่สามารถไปร้องเรียนหรือฟ้องร้องที่ไหนได้อีก เนื่องจากเป็นการร่วมกันตั้งผู้ชี้ขาดด้วยความสมัครใจ

*สภาวะติดตัน (Deadlock) หมายถึง สภาวะที่ทำให้กระบวนการเจรจาต่อรองต้องหยุดชะงัก หรือ เจรจาทอไม่ได้ กล่าวคือ การเจรจายังไม่มีข้อยุติ เพราะทั้งสองฝ่ายต่างยืนยันทนเอาเจอนใจของตน Deadlock ยังไม่ถึงขั้นเจรจาล้มเหลว ผู้ไกล่เกลี่ยที่ชำนาญหรือแต่ละฝ่ายอาจกลับไปหาทางออกใหม่และกลับมาเจรจาบรรลุข้อตกลงใหม่ได้ (สุพรรณ ศีตะจิต, 1994) เอกสารประกอบการบรรยายวิชา “เทคนิคการเจรจาต่อรอง” โดยบริษัท การจัดการธุรกิจ จำกัด กรุงเทพฯ

2. ลูกจ้างใช้สิทธิ “นัดหยุดงาน” ก็คือ การรวมตัวกันไม่เข้าทำงาน เพื่อบีบบังคับให้นายจ้าง ยอมตาม ซึ่งเป็นการหยุดงานที่ไม่ได้รับค่าจ้าง

3. นายจ้าง “ปิดงาน” คือหยุดการ ดำเนินธุรกิจให้ลูกจ้างทุกคนหยุดทำงานโดยที่ นายจ้างจะไม่จ่ายค่าจ้างให้จนกว่าฝ่ายลูกจ้างจะ ยอมตามข้อเสนอของนายจ้าง

การนัดหยุดงานและการปิดงานงดจ้าง

การ “นัดหยุดงาน” และ “ปิดงานงดจ้าง” นั้นเป็นมาตรการรุนแรงขั้นสุดท้ายของทั้งสองฝ่าย ซึ่งสามารถนำมาใช้หลังจากการเจรจาต่อรองไม่ ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นการสร้างความเสียหาย ให้แก่ทั้งฝ่ายตนและฝ่ายตรงกันข้าม แต่ก็นับว่ายัง อยู่ในกระบวนการเรียกร้องอยู่คือเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่าย ใดยินยอมตามข้อเสนอของอีกฝ่าย ก็สามารถกลับมา สร้างความสัมพันธ์กันใหม่ด้วยการเข้าทำงาน หรือเปิดให้ลูกจ้างกลับเข้ามาทำงานได้อีกครั้งหนึ่ง

ความเสียหายของการ “นัดหยุดงาน” และ “ปิดงานงดจ้าง” นั้นเกิดขึ้นแก่ทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายลูกจ้างก็จะไม่ได้รับค่าจ้างตลอดเวลาที่นัด หยุดงานหรือปิดงาน ขณะที่ฝ่ายนายจ้างก็จะไม่ได้ ผลผลิตหรือผลงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เมื่อการ เจรจาต่อรองดำเนินมาถึงขั้นนี้ จึงสามารถเรียก

ได้ว่าเป็นขั้นตอนของการ แพ้-แพ้ (Lose – Lose Situation) อันมีผลกระทบกระเทือนถึงความรู้สึก และความสัมพันธ์ต่อกันในระยะยาวซึ่งนักเจรจา ทั้งสองฝ่ายย่อมไม่ปรารถนาให้เกิดขึ้น

เนื่องจากการเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิด ขึ้นกับทั้งสองฝ่ายหรือแม้กระทั่งบุคคลที่สามที่ อาจได้รับผลกระทบกระเทือนไปด้วย กฎหมาย จึงได้บัญญัติลักษณะการควบคุมเอาไว้คือเป็น ข้อห้ามในการปิดงานงดจ้าง/นัดหยุดงาน คือ ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 มาตรา 34

การนัดหยุดงานปิดงานงดจ้างตามกฎหมายมี แนวทางดังนี้

1. ห้ามปิดงานหรือนัดหยุดงาน เมื่อยัง ไม่มีการแจ้งข้อเรียกร้องตามมาตรา 13 หรือแจ้ง แล้วแต่ยังไม่เป็น “ข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกัน ไม่ได้”

2. ห้ามปิดงานหรือนัดหยุดงาน เมื่อข้อ พิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้อยู่ในระหว่างการ วินิจฉัยของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์* คือมี บางกรณีข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้อาจมี ผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือความสงบเรียบร้อย ของประเทศ รัฐมนตรี (กระทรวงแรงงาน) มีอำนาจ สั่งให้คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ชี้ขาดได้ และ

*คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 มาตรา37 วรรคแรกระบุไว้ว่า “ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์” ประกอบด้วยประธานคณะกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าแปดคน แต่ไม่เกินสิบสี่คน ในจำนวนนั้นอย่างน้อยต้องมีกรรมการ ซึ่งเป็นฝ่ายนายจ้างสามคนและฝ่ายลูกจ้างสามคน”และพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน มาตรา 41 กำหนด อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

(1) วินิจฉัยข้อพิพาทแรงงานตามมาตรา 23

(2) ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานตามมาตรา 24 หรือมาตรา 35(4)

(3) ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานตามที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมาย

(4) วินิจฉัยชี้ขาดคำร้องตามมาตรา 125 และในกรณีที่คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ชี้ขาดว่าเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมให้มีอำนาจสั่ง ให้นายจ้างรับลูกจ้างกลับเข้าทำงานหรือให้จ่ายค่าเสียหายหรือให้ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร

(5) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการเรียกร้อง การเจรจา การระงับข้อพิพาทแรงงาน การนัดหยุดงานและการปิดงาน ตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

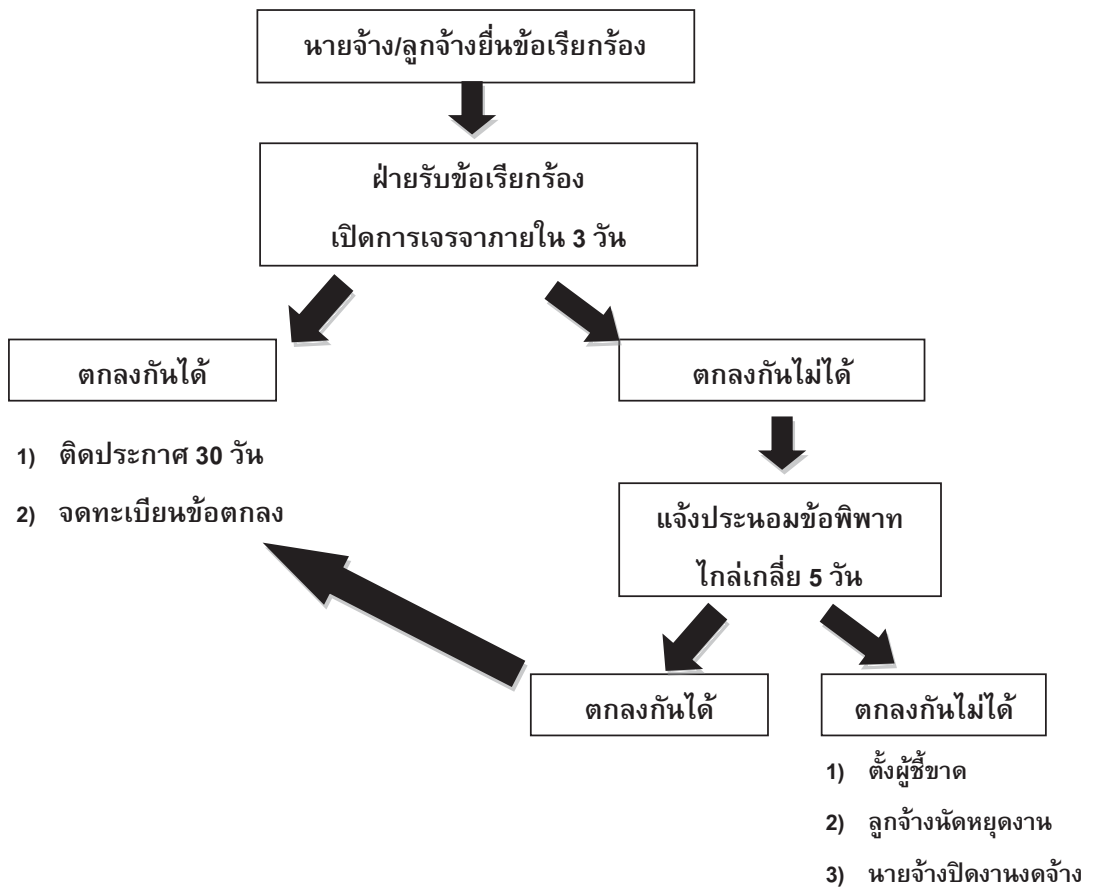
(6) ตราข้อบังคับการประชุมและวางระเบียบการพิจารณาวินิจฉัย และชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานและการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำอัน ไม่เป็นธรรม และการออกคำสั่งของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์

ถือว่ากรณีนี้เป็นกรณีที่อยู่ในระหว่างการวินิจฉัย

3. ห้ามปิดงานหรือนัดหยุดงาน ขณะที่ข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้อยู่ในระหว่างการวินิจฉัยชี้ขาดตามกระบวนการซึ่งทั้งสองฝ่ายตกลงกันแต่งตั้งผู้ชี้ขาด

4. ห้ามนัดหยุดงานหากสภาพแรงงานไม่ได้ความเห็นชอบจากสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งในการประชุมใหญ่ให้นัดหยุดงานได้

5. ไม่ว่ากรณีใดก็ตามห้ามปิดงานหรือนัดหยุดงาน โดยมีได้แจ้งเป็นหนังสือให้กับพนักงานประណอมข้อพิพาทแรงงานและอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้า 24 ชั่วโมง

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการเจรจาต่อรองและระงับข้อพิพาทแรงงาน

หากเกิดการยื่นข้อเรียกร้องจนกระทั่งกลายเป็นข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ในกิจการดังต่อไปนี้

1. การรถไฟ
2. การท่าเรือ
3. การโทรศัพท์หรือคมนาคม
4. การผลิตหรือจำหน่ายพลังงานหรือกระแสไฟฟ้าแก่ประชาชน
5. การประปา
6. การผลิตหรือการกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง
7. กิจการโรงพยาบาลหรือกิจการสถานพยาบาล

8. กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กฎหมายไม่อนุญาตให้มีการนัดหยุดงานและ/หรือปิดงานดจ้าง เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง กฎหมายระบุว่า “ให้พนักงานประνομข้อพิพาทแรงงานส่งข้อพิพาทแรงงานให้คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย” (พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 23)

นอกจากนี้ หากเกิดข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ในกิจการอื่นใด หากรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานเห็นว่าอาจมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน รัฐมนตรีกระทรวงแรงงานก็มีอำนาจสั่งให้คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานนั้นได้และถือเป็นที่สุด (พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 24)

การเจรจาต่อรองด้านแรงงานสัมพันธ์ถือเป็นการเจรจาต่อรองลักษณะพิเศษ ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง อันอาจเกี่ยวข้องกับลูกจ้างจำนวนมากหรืออาจเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น จึงได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายควบคุมไว้เป็น

กรณีพิเศษ กระบวนการเจรจาต่อรอง ซึ่งรวมถึงการตั้งเป้าหมายในการเจรจาต่อรอง ตัวแปรในการเจรจาต่อรอง การเตรียมตัวและทักษะการเจรจาต่อรอง ตลอดจนเทคนิคการชักจูงใจต่าง ๆ สามารถใช้เทคนิควิธีการเช่นเดียวกับการเจรจาต่อรองในเรื่องอื่น ๆ เพียงแต่ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการเจรจาต่อรองต้องเพิ่มความระมัดระวังและปฏิบัติให้ถูกต้องตามขั้นตอนและเงื่อนไขด้านเวลาตามที่ระบุไว้ในพิเศษในพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และระวังปัญหาที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะบางประการที่อาจพัฒนาจนกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้การเจรจาต่อรองไม่ประสบความสำเร็จและกลายเป็นปัญหาแรงงานสัมพันธ์ขั้นรุนแรงได้

ดังนั้น ผู้สนใจควรจะได้ทำการศึกษาจุดอ่อน ซึ่งอุปสรรคของการเจรจาต่อรองด้านแรงงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางกว่าข้อกำหนดกฎหมายที่บัญญัติไว้

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาจุดอ่อนหรืออุปสรรคของการเจรจาต่อรองด้านแรงงานนี้ ได้ทำการศึกษาจากเอกสารหลักคือ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแรงงานสัมพันธ์และการเจรจาต่อรองด้านแรงงานในประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติจริง ในฐานะของผู้ที่เกี่ยวข้องและอยู่ในปัญหาแรงงานสัมพันธ์และการเจรจาต่อรองด้านแรงงานในประเทศไทยมาไม่ต่ำกว่าสามสิบปีจำนวนสี่ท่านดังนี้

1. นายชำนาญ พิมลรัตน์ นักบริหารงานผู้ทรงคุณค่า ซึ่งได้รับการยกย่องจากสมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย ปี 2552 อดีตรองกรรมการผู้จัดการด้านทรัพยากรบุคคล บริษัท กู๊ดเยียร์ (ประเทศไทย) จำกัด สัมภาษณ์ในวันที่ 26 มิถุนายน 2555

2. นายไพบูลย์ ธรรมสถิตย์มัน กรรมการผู้จัดการสำนักงานกฎหมายธรรมนิติ ผู้เชี่ยวชาญการแก้ไขปัญหาแรงงานสัมพันธ์และกรณีพิพาทแรงงาน สัมภาษณ์ในวันที่ 28 มิถุนายน 2555

3. นายสม ศุภนคร อดีตรองปลัดกระทรวงแรงงานและผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านแรงงานสัมพันธ์ สัมภาษณ์วันที่ 2 กรกฎาคม 2555

4. นายอรรถพล ทองดีเลิศ อดีตประธานสหภาพแรงงานคนทำยางแห่งประเทศไทยและนักเคลื่อนไหวด้านแรงงาน กลุ่มย่านรังสิต สัมภาษณ์วันที่ 3 กรกฎาคม 2555

ปัญหาในทางปฏิบัติที่ปรากฏในการเจรจาต่อรองด้านแรงงาน

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งสี่ท่านทำให้สามารถประมวลความเห็นที่สอดคล้องกันว่าเนื้อหาของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาต่อรองด้านแรงงานและวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ใกล้เคียงประνομข้อพิพาทหรือกระทั่งเจ้าพนักงานระดับสูงในกระทรวงแรงงานนั้น มิได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเจรจาต่อรองระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างไม่บรรลุผลสำเร็จ ทั้งสี่ท่านเชื่อว่าสถานะการและวิธีการปฏิบัติของทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายจัดการและฝ่ายลูกจ้างคือสหภาพแรงงานเป็นสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จไม่สำเร็จหรือล้มเหลวในการเจรจาต่อรอง ซึ่งสามารถจัดกลุ่มของสาเหตุต่าง ๆ ได้เป็นสามกลุ่มใหญ่คือ

1. ประเด็นสาเหตุเกี่ยวกับสถานะพื้นฐานและความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง (Relations)

2. ประเด็นสาเหตุเกี่ยวกับลักษณะของข้อเรียกร้อง (Demands)

3. ประเด็นสาเหตุเกี่ยวกับกลวิธี (Tactics) หรือวิธีการที่ใช้ในระหว่างการเจรจาต่อรอง

ประเด็นสาเหตุ กลุ่มที่ 1 สถานะพื้นฐานและความสัมพันธ์

1. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานอยู่ในเกณฑ์ที่ขาดความเชื่อใจซึ่งกันและกัน บรรยากาศของความไม่ไว้วางใจกันนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้การเจรจาต่อรองดำเนินการไปอย่างไม่ราบรื่นหรือติดขัด หากแต่ละฝ่ายยังระแวงกันไม่เชื่อในข้อมูลและเหตุผลของอีกฝ่ายหนึ่ง ก็จะต้องตรวจสอบย้อนกลับไปโดยละเอียด ซึ่งเป็นการสร้างความอึดอัดรำคาญใจและล่าช้าในการเจรจาต่อรองหรือบางครั้งต้องยุติการเจรจาต่อรอง

2. การขาดประสบการณ์ของผู้แทนเจรจา เช่นการวางแผน การแบ่งงาน การอ่านและตีความสัญญาณ (Signal) ในการเจรจาต่อรอง อาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการเจรจาตอบโต้จนอาจกลายเป็นความเข้าใจผิดกัน นอกจากนี้ความด้อยประสบการณ์จะทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ โดยเฉพาะเมื่อเกิด “สถานะตบตัน” (Deadlock) ในการเจรจาต่อรอง อันจะทำให้ไม่สามารถผ่านพ้นปัญหาไปสู่ข้อตกลงได้

3. ขาดการสื่อสารที่ดีทั้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างทั้งหมดและ/หรือระหว่างสหภาพแรงงานกับสมาชิก ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญของบางเรื่อง เช่น สถานะขององค์การหรือบริษัท เช่นการจำหน่ายและผลกำไรของบริษัทตกต่ำแต่ไม่สามารถสื่อให้ลูกจ้างเข้าใจและเชื่อว่าอำนาจการจ่ายของบริษัทน้อยลง เป็นต้น ข้อมูลและความเข้าใจเหล่านี้เป็นที่มา

ของความคาดหวัง และยิ่งการสื่อสารระหว่างสหภาพแรงงานกับสมาชิกผิดพลาดไปจากความจริงยิ่งทำให้สมาชิกเข้าใจองค์กรผิดจนกระทั่งเกิดอารมณ์ผิดหวังที่จะมีผลให้บรรยากาศการเจรจาต่อรองตึงเครียดมากกว่าที่ควรจะเป็น จนอาจทำให้การเจรจาต่อรองประสบปัญหาได้

4. แนวคิด ทศนคติ หรือท่าทีของที่ปรึกษาในการเจรจาต่อรอง ซึ่งกฎหมายเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายสามารถแต่งตั้งที่ปรึกษาได้ข้างละไม่เกินสองคน (พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 มาตรา13) โดยที่ผู้ได้รับแต่งตั้งมักไม่ใช่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่มีการเจรจาต่อรองกัน ซึ่งอาจเข้ามาร่วมการเจรจาต่อรองด้วยแนวคิดหรือทศนคติที่แตกต่างไปจากเจตนารมณ์แท้จริงของทั้งสองฝ่าย จนอาจมีอิทธิพลต่อการคิดการตัดสินใจของทั้งฝ่ายนายจ้างหรือฝ่ายลูกจ้างจนทำให้สร้างความเข้าใจกันยากกว่าที่ควรเป็น

5. ความเป็นเอกภาพของทีมเจรจาต่อรอง ในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประสบมักเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในฝ่ายสหภาพแรงงาน ซึ่งมีกรรมการและตัวแทนมาจากวิธีการเลือกตั้ง ในบางครั้งอาจมีบางคนที่มีใช้ทีมงานเดียวกัน เข้ามาในฐานะของตัวแทนพนักงานด้วย ซึ่งหากมิได้มีการปรับปรียุทธแนวคิด แม้กระทั่งรูปแบบ วิธีการนำเสนอให้สอดคล้องกัน ก็อาจทำให้เกิดภาวะความแตกแยกทางความคิดกันจนทำให้มีผลต่อการตกลงหรือไม่ตกลงตามข้อเสนอของฝ่ายตรงข้ามได้

6. ผู้บังคับบัญชาไม่ทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนนายจ้างอย่างเต็มที่ที่เป็นเหตุการณ์ที่มักเกิดขึ้นเสมอเพราะผู้บังคับบัญชาชั้นต้นนั้น ต้องทำงานใกล้ชิดกับพนักงาน ถึงแม้ในแนวคิดของระบบการบริหาร จะนับว่าผู้บังคับบัญชานั้นต้องช่วยเหลือองค์กรสื่อความแทนองค์กรหรือบริษัท ทำความเข้าใจกับพนักงานและลดแรงกดดันที่อาจเกิดขึ้นจากพนักงานที่มุ่งหวังผลการเปลี่ยนสภาพการจ้าง

แต่ความใกล้ชิดทั้งในปัจจุบันและต่อไปเบื้องหน้า อาจทำให้ผู้บังคับบัญชาต้องพยายามระมัดระวังตัว โดยทำตัวกลมกลืนกับพนักงานและ ลดบทบาทการเป็นตัวแทนขององค์กรหรือบริษัทลง จนมิได้สื่อความในฐานะตัวแทนขององค์กรเท่าที่สมควร

7. ผู้ทำหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรบุคคลขาดภาวะผู้นำและขาดความสามารถชักจูงนายจ้างให้จัดสรรงบประมาณในการแก้ไขความขัดแย้ง เมื่อเกิดสถานการณ์รุนแรงขึ้น ก็อาจอ้างว่าสหภาพแรงงานเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งและปัญหาต่าง ๆ

ประเด็นสาเหตุ กลุ่มที่ 2 เรื่องของลักษณะ “ข้อเรียกร้อง” ข้อเรียกร้องที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นข้อเรียกร้องจากฝ่ายลูกจ้างโดยมีลักษณะดังนี้

1. ความไม่สมเหตุสมผลของข้อเรียกร้อง เช่นการเรียกร้องให้นายจ้างปรับเปลี่ยนสภาพการจ้างจนเกินสภาพทางธุรกิจและเศรษฐกิจจริง ๆ ของนายจ้างหรือเกินความสามารถที่นายจ้างจะตอบสนองได้ ทำให้โอกาสสัมฤทธิ์ผลนั้นมีน้อยมาก

2. ข้อเรียกร้องที่เป็นการก้าวล่วงไปในเรื่องสิทธิการจัดการของนายจ้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่มีการก้าวล่วงอำนาจในการจัดการ จึงถือเป็นข้อเรียกร้องที่ไม่เหมาะสม เช่นการเรียกร้องให้ปลดพนักงานระดับบริหารขององค์กรหรือบริษัท เป็นต้น

3. ข้อเรียกร้องที่มีผลเฉพาะต่อคนบางกลุ่ม โดยไม่เสมอภาคทำให้ฝ่ายจัดการหรือองค์กรไม่สามารถจัดให้ได้เนื่องจากเกรงจะสร้างปัญหาใหม่ขึ้นในองค์กร

ประเด็นสาเหตุ กลุ่มที่ 3 การใช้กลวิธี (Tactics) ในการเจรจาต่อรอง

กลวิธี (Tactics) เป็นศิลปะวิธีการต่าง ๆ ที่นักเจรจาต่อรองนำมาสอดแทรกใช้ใน

ระหว่างการเจรจาต่อรอง เพื่อความได้เปรียบ ณ บางจุดหรือบางช่วงบางตอนของการเจรจาต่อรอง เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามเปลี่ยนท่าทีหรือจุดยืน (สุพรรณ ศีตะจิต : เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา “เทคนิคการเจรจาต่อรอง” โดยบริษัท การจัดการธุรกิจ จำกัด 1994) ซึ่งการใช้กลวิธีนั้น จะต้องใช้โดยความระมัดระวังมิให้ฝ่ายตรงข้าม ทราบว่าจงใจทำให้เกิดความเสียหาย มิฉะนั้นอาจ เกิดการตอบโต้ที่ทำให้สถานะความสัมพันธ์เลวลง กว่าเดิม ในทางปฏิบัติที่พบว่าได้มีการใช้ในงาน กรณีจนเป็นสาเหตุของปัญหาในการเจรจาต่อรอง ด้านแรงงานในประเทศไทย ทั้งนี้รวมถึงแต่ไม่ได้ จำกัดเพียงพฤติกรรมดังต่อไปนี้เท่านั้น

1. การเผื่องาน พนักงานลูกจ้างทุกคน ทำงานอยู่ตามปกติแต่การทำงานใช้เวลาช้าลงกว่า ปกติ เป็นการเคลื่อนไหวที่ช้าลงทั้งโรงงานหรือ กระบวนการผลิตจนกระทั่งนายจ้างสามารถรับ ทราบได้จากผลผลิตที่ลดลง แต่ไม่สามารถเอาผิด คนหนึ่งคนใดได้เนื่องจากเป็นการนัดหมายกันของ พนักงานทั้งหมด

2. การปฏิเสธทำงานล่วงเวลา ด้วยข้อ ฎหมายที่กำหนดไว้ว่าการที่นายจ้างจะให้ลูกจ้าง ทำงานล่วงเวลา ซึ่งหมายถึงเกินเวลาหรือนอกเวลา ปกตินั้น นายจ้างจะต้องได้รับความยินยอมจาก ลูกจ้าง (พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานมาตรา 24 วรรคแรก) เสียก่อน จึงเป็นโอกาสที่ลูกจ้าง ขององค์กรซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจาต่อรองต่าง นัดหมายกัน “ไม่ยินยอม” ทำงานล่วงเวลาตาม ที่นายจ้างต้องการ ซึ่งเป็นการแสดงความพร้อม เปรียงให้นายจ้างรับทราบและทำให้นายจ้างไม่ สามารถได้ผลงานที่ต้องการ

3. การที่โรงงานหรือสถานประกอบการ ตรวจพบของเสียหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ผ่านมาตรฐาน คุณภาพ ออกมามากกว่าช่วงเวลาที่ไม่มีการเจรจา

ต่อรอง ซึ่งก็ไม่สามารถระบุชัดเจนได้ว่าเป็นการ กระทำโดยเจตนาหรือกลั่นแกล้งหรือบางครั้งก็ไม่ อาจค้นหาได้ว่าเป็นการกระทำของพนักงานคน ใดเป็นต้น

4. ในบางกรณีพบว่าพนักงานลาป่วย มากกว่าช่วงเวลาปกติ ที่มีได้มีการเจรจาต่อรอง การลาป่วยหนึ่งวันหรือสองวันนั้นเป็นพฤติกรรม ที่ตรวจสอบความจริงได้ยาก แต่ผลของการที่มี ลูกจ้างลาป่วยจำนวนมากพร้อม ๆ กันทำให้กระทบ กระเทือนการทำงานและกระบวนการผลิต

5. การที่ผู้นำแรงงานปราศรัยโจมตี นายจ้างให้ลูกจ้างรับฟังเป็นการติดต่อกัน ซึ่งเป็นการยั่วแหย่และอาจทำให้ลูกจ้างเกิดความรู้สึก ร่วมในด้านไม่ดีต่อนายจ้าง อันจะมีส่วนทำลาย บรรยากาศการเจรจาต่อรองได้

การใช้กลวิธีบางอย่างเพื่อเพิ่มอำนาจใน การเจรจาต่อรอง เป็นการกระทำที่เสี่ยงต่อการนำ การเจรจาต่อรองไปสู่สภาวะตีสตัน (Deadlock) ซึ่งหากไม่สามารถแก้ไขด้วยวิธีการเหมาะสมมัก จะทำให้เกิดข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ ซึ่งนับเป็นการไม่ประสบความสำเร็จในการเจรจา ต่อรอง

สิ่งหนึ่งที่มักเกิดขึ้นระหว่างการเจรจาต่อ รองคือสภาวะความเครียดของตัวแทนการเจรจา ต่อรองและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่าย ความเครียดดัง กล่าวมักมีส่วนทำให้เกิดการเร่งรีบในการตัดสินใจ ตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม จนกลายเป็นสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นหรือเพิ่มความ รุนแรงของความขัดแย้ง ซึ่งจะไม่เกิดผลดีต่อการ เจรจาต่อรองโดยรวม

นักเจรจาต่อรองจึงควรศึกษา ทำความ เข้าใจโอกาสที่จะดำเนินการให้เป็นไปได้ต่าง ๆ และ ระมัดระวังตลอดถึงการวางแผนป้องกันไว้เพื่อลด ความเสี่ยงลง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากหลักการการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีเป็นพื้นฐานของความสงบสุขในอุตสาหกรรม (Industrial Peace) อันเป็นแรงจูงใจหนึ่งของนักลงทุนต่างชาติที่จะให้ความสนใจในการที่จะลงทุนในประเทศไทย เพื่อเศรษฐกิจและการมีงานทำในประเทศ ดังนั้นกระบวนการเจรจาต่อรองด้านแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งที่สามารถนำพานายจ้างและลูกจ้างบรรลุถึงข้อตกลงโดยสันติและด้วยบรรยากาศการทำงานร่วมกันที่ดีที่จะสร้างบรรยากาศการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีดังกล่าว การศึกษาดังกล่าวพบว่าปัจจัยหลักที่นำไปสู่อุปสรรคของความสำเร็จในการเจรจาต่อรองอยู่สามกลุ่มซึ่งได้เสนอไปแล้ว ฉะนั้นเพื่อการพัฒนาการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีจึงจำเป็นต้องศึกษาลึกลงไปถึงมูลเหตุของปัญหาดังกล่าวและวิเคราะห์ถึงวิธีการตลอดจนขั้นตอนในการปรับปรุงแก้ไข จัดปัญหาให้น้อยลงจนกระทั่งหมดสิ้นไป ตลอดจนการสร้างบรรทัดฐานสำหรับนักแรงงานสัมพันธ์รุ่นใหม่ให้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความเห็นมาเป็นภาพรวมดังกล่าวนั้น อาจไม่เกิดขึ้นหรือเป็นอุปสรรคในทุกกรณี แต่ก็ป็นสิ่งที่ต้องการและนักแรงงานสัมพันธ์สมควรประมาทเพราะผลของความขัดแย้งนั้น ในบางกรณีไม่สามารถประมาณค่าได้ จึงควรที่ผู้บริหารองค์การจะได้ให้ความสนใจเอาใจใส่ ทำความเข้าใจและวิเคราะห์ย้อนกลับไปสู่องค์การของตนเอง เพื่อการวางแผนกลยุทธ์ด้านทรัพยากรบุคคลและเป็นการบริหารความเสี่ยงไปในขณะเดียวกัน

สาเหตุของความยุ่งยากต่อความสำเร็จในการเจรจาต่อรองด้านแรงงานสัมพันธ์ กลุ่มที่หนึ่ง

นั้นแต่ละสาเหตุสามารถเตรียมหรือแก้ไขล่วงหน้าได้แทบทั้งสิ้นและส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายนายจ้าง

1. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง เกือบจะสรุปได้ว่าปัญหาหลายประการเริ่มต้นที่นี่ เพราะหากทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ดี ย่อมหันหน้าเข้าหากัน ปกป้องหาหรือกันถึงความขัดข้อง ต่างๆ ที่เกิดขึ้นและหาทางออกร่วมกัน โดยสะดวกใจไม่เกรงกลัวว่าใครจะได้ประโยชน์ ใครจะเสียประโยชน์ ความสัมพันธ์ในลักษณะเช่นนี้เป็นบรรยากาศอบอุ่นในองค์การที่ต้องใช้เวลาและความอดทนสร้างขึ้นมา ฝ่ายนายจ้างที่มักจะลุกแก่อำนาจ นิยมวิธีการบริหารแบบสั่งการโดยไม่คิดคำนึงถึงผู้รับคำสั่งต้องตระหนักในเรื่องนี้และพยายามระมัดระวังอารมณ์และกริยาของตนเอง ทุกครั้งที่เผชิญหน้ากับลูกจ้าง นอกจากผู้บริหารระดับสูงจะพยายามประพฤติปฏิบัติเยี่ยงนี้แล้วยังต้องถ่ายทอดรูปแบบวิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ให้ผู้บังคับบัญชาในทุกระดับขององค์การได้ฝึกและปฏิบัติตาม

พื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีนั้นอาจสร้างให้เป็นวัฒนธรรมขององค์การโดยเริ่มจากตัวของผู้บริหารทุกคนด้วยการฝึกฝนปฏิบัติสิ่งเหล่านี้เป็นประจำ

1.1 ความจริงใจและเปิดเผย การให้ความรู้และข้อมูลต่างๆ ที่จะทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่นด้วยความปรารถนาดีอย่างจริงใจและให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชาได้เรียนรู้และพัฒนา โดยไม่ปิดเทคนิคสำคัญและเกร็ดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ

1.2 ความคาดหวังที่ดีและสูง การที่นายจ้างหรือผู้บังคับบัญชา ให้ความเชื่อมั่น เชื่อถือในตัวลูกจ้างและคาดหวังว่าลูกจ้างจะกระทำในสิ่งที่มีคุณค่าต่อองค์การจะเป็นพื้นฐานความ

รู้สึกที่ดีแก่ลูกจ้างและทำให้ลูกจ้างมีความผูกพันต่อองค์กรและพยายามไม่ให้องค์การหรือนายจ้างต้องผิดหวัง

1.3 แนวความคิดว่าลูกจ้างทุกคนมีความสำคัญ เป็นการให้เกียรติและยอมรับในความรู้ความสามารถและตำแหน่งหน้าที่ในงานของลูกจ้าง จะทำให้รู้สึกภาคภูมิใจและรักองค์กร

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างบนแนวความคิดทั้งสามประการนี้โดยสม่าเสมอจะพัฒนาความไว้วางใจและความเชื่อถือต่อกันขึ้น กระทั่งเป็นสัมพันธภาพที่ดี องค์กรและผู้บริหารที่เห็นความสำคัญเรื่องนี้จึงต้องสร้างบรรยากาศเชิงบวก เพื่อป้องกันปัญหาอันอาจเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ได้

2. ประสบการณ์ของผู้แทนการเจรจาต่อรอง เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาแก่ทั้งสองฝ่าย ซึ่งควรได้รับการฝึกฝนอบรมและพัฒนาในเชิงการแรงงานสัมพันธ์จากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีความสามารถจริง ๆ ซึ่งปัจจุบันนี้หาได้ยาก เพราะเกือบทุกองค์กรมักเน้นการฝึกสอนในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากกว่าเรื่องแรงงานสัมพันธ์ แม้กระทั่งสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทก็ให้ความสนใจด้านการแรงงานสัมพันธ์น้อยกว่าการศึกษาเครื่องมือในด้านการวัดประสิทธิภาพและการพัฒนา ซึ่งดูเป็นวิทยาศาสตร์มากกว่าการแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแนวทางจิตวิทยา

3. การสื่อสาร (Communication) มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเสมอ แต่ปัญหาที่พบบ่อยในการสื่อสารคือ ผู้สื่อสารมักจะเน้นการที่ตนเองเป็นผู้ส่งสารออกไปแต่ไม่สนใจที่จะรับฟังผู้อื่น ทั้ง ๆ ที่การรับฟังเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการสื่อสาร เนื่องจากทำให้ได้รับทราบข้อมูล ข่าวสารและทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกดีที่มีคน

รับฟัง ดังที่ Prof. Steven Covey ได้ระบุการรับฟังว่าเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตนั่นคือ การพยายามทำความเข้าใจผู้อื่นก่อนที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจเรา (Seek first to understand then to be understood) (Steven R.Covey : The 7 Habits of highly effective people 1989 P.235)

ผู้บริหารและนักแรงงานสัมพันธ์จึงจำเป็นต้องฝึกตัวเองให้เป็นนักสื่อสารที่ดีด้วย การเป็นนักฟังและนักพูด และหากเป็นไปได้นายจ้างควรยื่นมือไปให้ความช่วยเหลือสหภาพแรงงานด้วยการพัฒนา กรรมการและตัวแทนด้านต่าง ๆ ในเรื่องการสื่อสารที่ดีด้วย เพื่อเขาจะได้ใช้ความสามารถในการสื่อสารกับสมาชิกของเขาและสื่อสารกับนายจ้าง

4. การใช้ที่ปรึกษาจากบุคคลภายนอก องค์กร เป็นการให้สิทธิโดยกฎหมายโดยเฉพาะสำหรับนายจ้างหรือสหภาพแรงงานที่ยังไม่มีความชำนาญในการเจรจาต่อรองหรือยังไม่มั่นใจในข้อกฎหมายจึงมีที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือ แต่บางครั้งทัศนคติหรือวิธีคิดของเขาอาจไม่สอดคล้องกับองค์กร การใช้ที่ปรึกษาดังกล่าวจึงต้องให้มั่นใจว่าที่ปรึกษาเข้าใจเห็นด้วยและยินดีปฏิบัติตามสอดคล้องกับวิธีคิดและนโยบายขององค์กรอย่างลึกซึ้ง หากมิฉะนั้นก็ไม่จำเป็นต้องใช้ที่ปรึกษา โดยทั้งสองฝ่ายอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจกัน เรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกัน

5. ความเป็นเอกภาพของทีมเจรจาต่อรอง โดยเฉพาะทีมสหภาพแรงงานนั้น อาจพัฒนาได้ด้วยการที่นายจ้างไม่แทรกแซงการทำงานของสหภาพแรงงานและสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ในทีมงาน แม้จะมีแนวความคิดอยู่บ้างว่าสหภาพแรงงานที่เข้มแข็งทำให้ฝ่ายนายจ้างเจรจาต่อรองยากลำบากเพราะสมาชิกทุกคนร่วมมือกัน

แต่แนวทางการมองปัญหาในเชิงบวกก็คือการที่สหภาพแรงงานเข้มแข็งนั้นทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมั่นใจ การเจรจาต่อรองจะก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

6. การทำหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาระดับต้น มีความสำคัญต่อการเจรจาต่อรองอย่างมาก เพราะความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่มีต่อกันตลอดเวลาที่ทำงานกันมา โดยเฉพาะในสังคมไทยถือว่าคำพูด คำขอร้องหรือคำแนะนำของผู้บังคับบัญชาระดับต้นนั้นมีน้ำหนักต่อการคิดการกระทำของลูกจ้างโดยทั่วไปมาก องค์กรจึงต้องสร้างความรู้สึกให้ผู้บังคับบัญชาระดับต้นเป็นฝ่ายขององค์กรอย่างแท้จริงให้ได้การบริหารงานของผู้บังคับบัญชาระดับกลางและระดับสูง ตลอดจนนโยบายขององค์กรมีผลกระทบต่อชีวิตการทำงานในฐานะผู้บังคับบัญชาระดับต้นของเขามาก ถ้าหากผู้บังคับบัญชาระดับต้นมั่นใจในองค์กรไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นธรรม การได้รับเกียรติและความเชื่อถือ ความรู้สึกมั่นคง เขาก็จะทำงานเพื่อองค์กรแม้ในสภาวะล่อแหลมเช่น ช่วงของการเจรจาต่อรองหรือช่วงของความขัดแย้งก็ตาม แต่หากเขาไม่มั่นใจเขาก็ย่อมไม่เสี่ยงที่จะสร้างศัตรูขึ้นในองค์กรหรือบางครั้งเขาอาจเข้าร่วมกับฝ่ายลูกจ้างเพื่ออยู่ในกลุ่มเสียงข้างมากก็ได้

องค์กรมีภารกิจสำคัญในการรักษาและพัฒนาความจงรักภักดีของผู้บังคับบัญชาระดับต้นเนื่องจากเขาอาจเป็นตัวแปรสำคัญของสถานการณ์ได้

7. ภาวะความเป็นผู้นำของผู้ทำหน้าที่บริหารทรัพยากรบุคคล มีประโยชน์ในการ โนมน้าวชักจูงใจทั้งฝ่ายลูกจ้างและนายจ้าง เพื่อให้สามารถเจรจากันได้โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง ภาวะความเป็นผู้นำนี้รวมถึงความน่าเชื่อถือที่ทำให้ผู้

บริหารสูงสุดขององค์กรยินดียอมรับฟังและมีแนวโน้มที่จะเห็นคล้อยและอนุมัติให้ดำเนินการหรือเสนอในการเจรจาต่อรองได้ บุคลิกภาพเช่นนี้ต้องใช้เวลาในการพัฒนาด้วยการทำงานภาคสนาม ศึกษาและฝึกอบรมเพิ่มเติมตามที่เหมาะสม การดูงาน การได้เห็นแนวการปฏิบัติขององค์กรอื่น ๆ ล้วนแต่มีส่วนพัฒนาทักษะการทำงานและสภาวะผู้นำไปถึงระดับที่เป็นที่น่าเชื่อถือได้ ซึ่งอาจใช้เวลาและค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในสายงานอื่น

การแก้ไขปัญหากลุ่มที่สองในเรื่องของลักษณะของข้อเรียกร้องและกลุ่มที่สามในเรื่องการใช้กลวิธีเพื่อสร้างอำนาจการเจรจาต่อรอง ซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการคิดการกระทำของสหภาพแรงงานหรือฝ่ายลูกจ้างเป็นเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจถึงผลกระทบที่แท้จริงของวิธีการแต่ละวิธีการ ทั้งลูกจ้างและนายจ้างควรได้รับการพัฒนาแนวคิดให้เชื่อถือในการเจรจาต่อรองอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการหวังผลในลักษณะของการประสพผลสำเร็จทั้งคู่ (Win-Win) และเจรจาต่อรองกันบนพื้นฐานของความเชื่อถือซึ่งกันและกันมากกว่าการใช้เทคนิคหรือวิธีการ ตลอดจนการใช้อำนาจข่มขู่กัน ภารกิจเช่นนี้ควรจะเป็นของหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน ที่ควรเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมอย่างน้อย 2 กิจกรรมคือ

1. การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในเรื่อง “เทคนิคการเจรจาต่อรองด้านแรงงาน” ด้วยการมุ่งหวังอย่างแท้จริงต่อผลลัพธ์ คือให้ทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างเข้าใจและมีความคิด ทศนคติที่ดีต่อการเจรจาต่อรองและฝึกตัวเองให้เป็นนักเจรจาต่อรองที่ดี เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและองค์กร การสัมมนาเช่น

นี้ควรกระทำเป็นการต่อเนื่องและขยายกลุ่มผู้เข้าร่วมให้มาก

2. การจัดการประชุมร่วมกันระหว่างกลุ่มนายจ้างและกลุ่มลูกจ้าง เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและอุปสรรคในการเจรจาต่อรองที่ได้ระบุไว้ข้างต้นแล้วและสร้างข้อตกลงและให้สัตยาบันร่วมกันถึงการใช้เทคนิคและกลวิธี (Tactics) ต่างๆ ที่จะนำมาปฏิบัติเฉพาะในสถานการณ์ที่เหมาะสมเท่านั้นเป็นต้น

ขณะที่ประเทศไทยกำลังร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ เพื่อพัฒนาภูมิภาคนี้ให้มีความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ สังคมและความเป็นอยู่ ดังนั้นการพัฒนาการแรงงานสัมพันธ์ของประเทศไทย การสร้างความร่วมมือกันทั้งฝ่ายนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล เพื่อให้มีบรรยากาศแรงงานสัมพันธ์ที่ดี และเป็นการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมผสมผสานกับจิตวิทยาการทำงานร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ และเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการให้สามารถยืนหยัดอยู่ในระดับแนวหน้าของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มภาคภูมิ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและต้องเร่งรีบพัฒนาโดยเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- เกษมสันต์ วิจารณ์. (2545). *กฎหมายแรงงานสำหรับนักบริหาร*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- แล ดิลกวิทยรัตน์. (2550). *รวมบทความเนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ*.
กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2545). *แรงงานสัมพันธ์: ภาวะแห่งความร่วมมือระหว่างนายจ้าง
และลูกจ้าง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- สมบูรณ์ ประเดิมภูสิตกุล. (2541). *ทัศนคติของพนักงานต่อโครงการความสามัคคี
ไปปฏิบัติ: กรุงเทพฯ กรณีศึกษา พนักงานบริษัท ชัยโย ยูนิเวอร์แซล
อีเลคทริก จำกัด (มหาชน) (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สีก กอแสงเรือง. (2547). *รวมกฎหมายแรงงาน*. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2546). *แรงงานสัมพันธ์: ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ:
ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพรรณ ศีตะจิต. (1994). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชา เทคนิคการเจรจาต่อรอง*.
กรุงเทพฯ: บริษัท การจัดการธุรกิจ จำกัด.
- How to Manage conflict: A Quick and handy guide for any manager or
business owner* (2nd ed.). (1993). Hawthorne, NJ: CAREER PRESS.
- Ministry of Labour and Social Welfare LAO PDR. (1999). *Labour law of
Lao people's democratic Republic*.
- Steven R.Covey. (1989). *The Seven habits of highly effective people*.
New York U.S.A.: Simon and Schuster.

ผลิตภัณฑ์หินเเหือล่าน
Products of Isan's Laterit

อาคม เสงี่ยมวิบูล *

Arkorn Sa-ngiamwibool*

*อาจารย์ประจำ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*Lecturer Faculty of Fine and Applied Arts. Mahasarakham University.

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอ ลูกร้าง หรือ “หินแห่” ซึ่งเป็นวัสดุจากธรรมชาติที่นิยมใช้ในการก่อสร้างเส้นทางจราจร ลูกร้างพบมากเป็นบริเวณกว้างตลอดทั้งภาคอีสานซึ่งเป็นแหล่งของลูกร้างขนาดใหญ่ของประเทศไทย เหมาะสำหรับการเป็นวัตถุดิบในการสร้างผลิตภัณฑ์จากเม็ดลูกร้างที่สอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่วัสดุจากธรรมชาติให้เกิดความหลากหลายทางด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และความสวยงาม แหล่งลูกร้างในอีสานส่วนใหญ่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่สูงและรกร้างไม่ปรากฏการทำสิกรรม เม็ดลูกร้างมีขนาด 1/5-1/4 นิ้ว ลักษณะเม็ดกลมมนและมีสีคล้ายสนิมเหล็กเนื่องจากมีธาตุเหล็กผสมอยู่ในปริมาณสูง เมื่อผ่านกระบวนการผลิตได้ผลิตภัณฑ์จากเม็ดลูกร้างในอีสานที่มีรูปแบบแปลกใหม่ผลิตจากวัตถุดิบใหม่ โดยการใช้วัสดุประสานกับเม็ดลูกร้าง สามารถประยุกต์เพื่อผลิตและพัฒนาได้เองในท้องถิ่นและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่วัสดุจากธรรมชาติ

คำสำคัญ: ลูกร้าง ผลิตภัณฑ์ อีสาน

Abstract

This article aimed to Isan's laterite - natural raw materials which have been used in road construction. The laterite are widely found in Isan areas of Thailand where is the main source of laterite - to the process of product-making and development that is appropriate for local product-making. This can add some values e.g. creativity, imagination and beauty. The sources of laterite stone revealed that a majority of sources of laterite stone is located far away from villages' community in deserted areas where there are not agricultural areas. The average size of a laterite stone is 1/5-1/4 inch; the stone has full-moon shape; its color is dark brown since there is high ferrite. The Isan's laterite product-making can give value addition to new products which were made by the new materials, resulting from the combination of cement materials and the laterite stone which can be found and produced locally and helps add values to Isan local natural resources.

Keywords: Laterite, Product, Isan

บทนำ

ลูกริง หรือ “หินสีแดงอิฐ” ในภาษาอังกฤษ เรียกลูกริง ว่า “Laterite” มาจากรากศัพท์ภาษาละติน later แปลว่า “อิฐ” ซึ่งถูกค้นพบเมื่อประมาณสองร้อยปีที่ผ่านมาบริเวณภูเขาในประเทศอินเดียและคาบสมุทรมลายู ต่อมาได้ถูกนำไปเผยแพร่ในหมู่นักวิชาการชาวตะวันตก ลูกริงเป็นวัสดุธรรมชาติที่ผ่านกระบวนการผุพังในสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้นฝนตกชุกไม่มีน้ำขังเป็นระยะเวลานาน ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ของพื้นผิวโลกโดยเฉพาะประเทศแถบเส้นศูนย์สูตร ในทวีปเอเชียจะพบลูกริงตั้งแต่ประเทศอินเดียทางตะวันออกเฉียงใต้จนถึงประเทศฟิลิปปินส์และตอนเหนือของประเทศออสเตรเลีย ในทวีปแอฟริกาพบลูกริงกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศไนจีเรียไปจนถึงอังกโกลา และในทวีปอเมริกาพบมากในประเทศเม็กซิโกและประเทศบราซิล ส่วนในประเทศไทยพบลูกริงจำนวนมากและเป็นบริเวณกว้างตลอดทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(อีสาน) เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้นฝนตกชุกและเป็นที่ราบสูงไม่มีน้ำขังเหมาะสมกับการกำเนิดลูกริง โดยในภาษาอีสานเรียกลูกริงว่า “หินแห่” หรือ “หินแอ่” มีความสัมพันธ์กับคนอีสานเป็นเวลายาวนานจากตัวอย่างการตั้งชื่อหมู่บ้านหลายแห่ง เช่น หมู่บ้านหินแห่ อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี, หมู่บ้านหินแห่ อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา และหมู่บ้านหินแห่ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตและสังคมของคนอีสานที่มีความเกี่ยวข้องกับหินแห่ที่มีอยู่ทั่วไปในท้องถิ่นอีสาน มนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์รู้จักการใช้ประโยชน์จากสีดินเหล็กหรือออกไซด์ของธาตุเหล็กและอลูมิเนียมจากลูกริงบดผสมอย่างไม่ใช่เป็นสีวาดภาพตามผนังถ้ำและหน้าผาหิน

ขณะที่ปัจจุบันมนุษย์รู้จักใช้ประโยชน์จากกำลังรับน้ำหนัก(Strength) ที่ดีของลูกริงเพื่อเป็นวัสดุรองพื้นในงานก่อสร้าง เช่น การก่อสร้างเส้นทางสัญจรชั่วคราวในท้องถิ่นเนื่องจากเมื่อลูกริงได้รับการบดอัดทำให้เกิดความชื้นจะจับตัวกันแน่นดีกว่าดินและทราย ประดิษฐ์ก้อนศิลาแรงเทียมทรงลูกบาศก์ (Artificial Laterite) (นท แสงเทียน และคณะ 2548) มีคุณสมบัติใกล้เคียงศิลาแรงธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์ตกแต่งอาคารที่มีสีสวยและงดงามคล้ายธรรมชาติ (อาคม เสงี่ยมวิบูล, 2551) และบล็อกปูพื้นที่มีความแข็งแรงคล้ายศิลาแรง (อาคม เสงี่ยมวิบูล, 2555)

บทความนี้นำเสนอข้อมูลการนำเม็ดลูกริงในภาคอีสานเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติโดยเน้นการนำเสนอแหล่งลูกริงในอีสาน โครงสร้างและสีของเม็ดลูกริง คุณสมบัติทางวิศวกรรมของเม็ดลูกริงกับวัสดุประสานทั้งด้านการรับแรงอัด การดูดซึมน้ำ และความคงทน เพื่อเป็นวัสดุในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์จากเม็ดลูกริงที่สวยงามคล้ายธรรมชาติ

ลูกริงในภาคอีสาน

ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ประมาณ 150,000 ตารางกิโลเมตร หรือหนึ่งในสามของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 130-250 เมตร โดยมีภูมิประเทศ ดังรูปที่ 1 ประกอบด้วยเทือกเขาเพชรบูรณ์และดงพญาเย็นเป็นขอบทางทิศตะวันตกโดยเริ่มจากจุดเหนือสุดที่ผามองยาว ต่อลงมาทางทิศใต้ตามแนวของภูยาอู๋ ภูพานคำ ภูแล่นคาและภูพังเหยจนถึงเขื่อนลำตะคอง ซึ่งบริเวณนี้พื้นที่ที่มีความลาดเอียงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ด้านทิศใต้มีทิวเขาสันกำแพงและพนมดงรักที่เป็นขอบเขาสูงชันและลาดเอียงไปทางทิศเหนือ

เกิดเป็นแอ่งตื้นคล้ายกันกระทะขนาดใหญ่และลาดเอียงลงไปสู่แม่น้ำโขงทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เรียกว่า แอ่งโคราช ส่วนขอบด้านทิศเหนือและตะวันออกเป็นแนวเทือกเขาในประเทศลาว ทางตอนเหนือและตะวันออกมีแม่น้ำโขงไหลผ่าน ตรงกลางเป็นแอ่งตื้นคล้ายกันกระทะและลาดเอียงลงไปสู่แม่น้ำโขงทางทิศตะวันออก เรียกว่า แอ่งสกลนคร โดยทั่วไปแล้วบริเวณแอ่งกระทะจะเป็นพื้นที่ราบ (Plan) ขนาดเล็กแทรกสลับอยู่

ระหว่างพื้นที่สูงซึ่งเป็นอนุภูมิภาคที่ปรากฏอยู่มาก โดย เรียกว่า ระดับสูงท้องถิ่น (Local Relief) หรือมีระดับสูงขึ้นมาจากพื้นที่ข้างเคียงโดยมีความลาดชัน (Slope) ไม่มาก ส่งผลให้ไม่มีน้ำท่วมขังในช่วงฤดูน้ำหลากเนื่องจากน้ำที่ไหลลงจะระบายลงสู่ที่ต่ำอยู่ตลอดเวลา และลักษณะทางปฐพีของแผ่นดินอีสานส่วนใหญ่เป็นดินทรายที่มีคุณสมบัติยอมให้น้ำผ่านได้ง่ายไม่เก็บกักน้ำจึงทำให้ในช่วงหน้าแล้งพื้นผิวมักจะแห้งจึงพบลูกรังในปริมาณมาก

ภาพที่ 1 ภูมิภาคและแหล่งลูกรังของภาคอีสาน

ที่มา: http://thaigeo.blogspot.com/2011/08/blog-post_8662.html

จากการแหล่งลูกรังในภาคอีสานที่สำคัญจำนวน 16 แหล่ง (อาคม เสงี่ยมวิบูล, 2551) ดังรูปที่ 1 โดยมีรายละเอียดของที่ตั้งดังตารางที่ 1 แหล่งลูกรังส่วนใหญ่ไม่อยู่ในชุมชนตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่สูงและเป็นบ่อดินรกร้างแต่ยังคงมีปริมาณ

ลูกรังมาก บริเวณโดยรอบพบต้นสาบเสือขึ้นทั่วทั้งบริเวณ ไม่ปรากฏการทำกิจกรรม อาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพขุดดินลูกรังขาย ปลุกอ้อย รับจ้างและทำหัตถกรรมทอเสื่อเป็นอาชีพเสริม

โครงสร้างและสีของลูกรังในอีสาน

จากตารางที่ 2 ลูกรังที่พบในภาคอีสานจะมีโครงสร้างเป็นเม็ดมวลสารพอก (Concretion) เกิดจากการเชื่อมประสานเป็นชั้นแข็งด้วยสารละลายเหล็กและอลูมิเนียมตั้งแต่ขนาด 1/4-1/5 นิ้ว ซึ่งสามารถแบ่งโครงสร้างของเม็ดลูกรังตามลักษณะการจับตัวของเม็ดลูกรังได้ 2 โครงสร้าง คือ โครงสร้างที่เป็นเนื้อเดียวกันจับตัว

กันแน่นผิวเรียบ และโครงสร้างที่จับตัวกันไม่แน่นมีคมและเป็นรูพรุนทั้งก้อน ส่วนสีของเม็ดลูกรังแตกต่างกันไปตามอายุและปริมาณของแร่เหล็กและอลูมิเนียม ส่วนใหญ่มีสีคล้ายสนิมเหล็กเนื่องจากมีธาตุเหล็กผสมอยู่ในปริมาณสูง ซึ่งสามารถจำแนกสีและโครงสร้างของเม็ดลูกรังในภาคอีสาน ดังตารางที่ 2 ซึ่งเม็ดลูกรังส่วนใหญ่ในภาคอีสานมีสีน้ำตาลไปจนถึงสีแดง

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้งแหล่งลูกรังที่สำคัญในภาคอีสาน

ลำดับ	สถานที่ตั้ง
1	ทางหลวงหมายเลข 2 เส้นทางขอนแก่น-อุดรธานี กม.ที่ 31+000 ด้านขวาทางเข้าบ้านกุดกว้าง ประมาณ 2 กิโลเมตร ต. กุดน้ำใส อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น
2	ทางหลวงหมายเลข 2152 เส้นทางกระนวน-เชียงยืน กม.ที่ 31+050 ด้านขวา ประมาณ 3 กิโลเมตร บ.หลุบแซง ห้วยหมุ่มบ้าน กิ่งอำเภอชื่นชม จ.มหาสารคาม
3	ทางหลวงหมายเลข 2190 เส้นทาง คำใหญ่-โคกเครีอ กม.ที่ 7+050 ด้านขวา บ้านหนองชุมแสง ต.หนองใหญ่ อ.หนองสูง จ.กาฬสินธุ์
4,5	ทางหลวงหมายเลข 2009 เส้นทาง ห้วยเม็ก-ท่าคันโท กม.ที่ 5+000 ด้านขวา ประมาณ 3 กิโลเมตร หลังหมู่บ้านคำไฮ หมู่ที่ 11 และ 12 อ.หนองสูง จ.กาฬสินธุ์
6	ทางหลวงหมายเลข 2 เส้นทาง ขอนแก่น-อุดรธานี กม.ที่ 29+000 ด้านขวาตรงข้ามศูนย์สร้างและบูรณะสะพานที่ 2 อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น
7	ทางหลวงหมายเลข 22 เส้นทาง อุดรธานี-สกลนคร กม.ที่ 9+000 ด้านขวา ประมาณ 1 กิโลเมตร ซอยหนองหิน 1 เทศบาลตำบลหนองบัว จ.อุดรธานี
8	ทางหลวงหมายเลข 22 เส้นทาง อุดรธานี-สกลนคร กม.ที่ 22+436 ด้านขวา บ.โพนงาน บริเวณสุสานอนุสรณ์ กองทุน ร.ต.อ.สำลี-ยายแก้ว เกษตรทต จ.อุดรธานี
9	ทางหลวงหมายเลข 22 เส้นทาง อุดรธานี-สกลนคร กม.ที่ 28+200 ประมาณ 3 กิโลเมตร

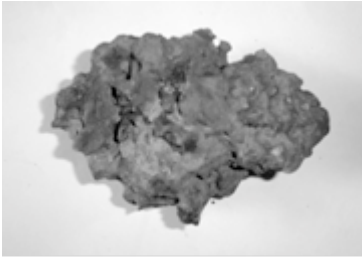
ตารางที่ 1 สถานที่ตั้งแหล่งลูกรังที่สำคัญในภาคอีสาน (ต่อ)

10	ทางหลวงหมายเลข 22 เส้นทาง อุดรธานี-สกลนคร กม.ที่ 40+700 บริเวณสำนักงานบำรุงทางที่ 2
11	ทางหลวงหมายเลข 22 เส้นทาง อุดรธานี-สกลนคร กม.ที่ 140+200 รอยต่อระหว่าง บ.ดงมะไฟ ต.ขมิ้น อ.เมือง และ ต.นาหัวบ่อ อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร
12	ทางหลวงหมายเลข 2010 เส้นทาง คงไร่-บ้านผือ กม.ที่ 8+500 ด้านซ้าย บ้านโคกกิ่งโพธิ์ทอง ต.บ้านขาว อ.เมือง จ.อุดรธานี
13	ทางหลวงหมายเลข 2022 เส้นทาง อ.เพ็ญ-สุ่มเส้า กม.ที่ 17+050 และ 21+800 ด้านขวา บริเวณริมถนนสาย อ.เพ็ญ – สุ่มเส้า จ.อุดรธานี
14	ทางหลวงหมายเลข 2116 เส้นทาง ยางตลาด-โพนทอง กม.ที่ 71+000 อ.โพนทอง จ.ร้อยเอ็ด
15	ทางหลวงหมายเลข 2059 เส้นทาง อ.เสลภูมิ - ดงบัง กม.ที่ 18+003 เสลภูมิ- ดงบัง จ.ร้อยเอ็ด
16	ทางหลวงหมายเลข 2125 เส้นทาง บ.ตุ้ม- บ.เงิน กม.ที่ 12+950 ด้านขวา บ้านสบาย หมู่ที่ 1 และ 13 ต.รุ่งระวี อ.น้ำเกลี้ยง จ.ศรีสะเกษ

ตารางที่ 2 แสดงโครงสร้างและสีของเม็ดลูกรังที่พบในอีสาน

โครงสร้าง	สี	แหล่งลูกรัง	
1. จับตัวกันแน่นผิวเรียบ 	น้ำตาลแกมเหลือง	อุดรธานี	13
	น้ำตาล	มหาสารคาม	2
		กาฬสินธุ์	3
		อุดรธานี	7
	น้ำตาลเข้ม	ขอนแก่น	1,6

ตารางที่ 2 แสดงโครงสร้างและสีของเม็ดลูกรังที่พบในอีสาน(ต่อ)

2. จับตัวกันไม่แน่น เป็นรูปพูน 	น้ำตาลแกมชมพู	กาฬสินธุ์	4
	น้ำตาลแกมส้ม	ร้อยเอ็ด	15
	น้ำตาลแกมแดง	กาฬสินธุ์	5
		อุดรธานี	9
	น้ำตาล	อุดรธานี	12
		ร้อยเอ็ด	14
	น้ำตาลเข้ม	อุดรธานี	8,10
		สกลนคร	11
		ศรีสะเกษ	16

4. คุณสมบัติทางวิศวกรรมของลูกรังในอีสาน

การเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับงานนั้น จำเป็นจะต้องศึกษา หรือพิจารณาจากคุณสมบัติของวัสดุนั้นให้สอดคล้องกับงานหรือผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและวัตถุประสงค์ทั้งด้านรูปทรง ความสวยงาม หรือ ความคงทนแข็งแรง โดยคุณสมบัติทางวิศวกรรมที่สำคัญของลูกรังในอีสานที่สอดคล้องกับมาตรฐานอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 1) การรับแรง (Compressive strength) เมื่อผลิตภัณฑ์จากเม็ดลูกรังนั้นต้องรับน้ำหนัก เช่น บล็อกปูพื้น 2) การดูดซึมน้ำ (Water absorption) เมื่อผลิตภัณฑ์จากเม็ดลูกรังนั้นยึดติดกับวัสดุอื่น เช่น อิฐประดับ และ 3) การสูญเสียมวลหรือความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอย่างฉับพลัน (Resistance to aging by thermal shock) เมื่อผลิตภัณฑ์จากเม็ดลูกรังนั้นติดตั้งภายนอกอาคาร เช่น อิฐประดับตกแต่งภายนอกอาคาร โดยการนำเม็ดลูกรังผสมกับวัสดุประสานที่นิยมใช้ทั่วไป ได้แก่ ปูนซีเมนต์ขาว (White portland cement)

ปูนซีเมนต์ผสม (Mixed cement) ปูนปลาสเตอร์ (Plaster) ปูนยิปซัม (Gypsum plaster) เรซิน(Polyester resin) และซีเมนต์กาว (Glue cement) ในอัตราส่วนที่ทำให้สามารถรับน้ำหนักได้สูงสุด

ตารางที่ 3 คุณสมบัติทางวิศวกรรมของเม็ดลูกรังกับวัสดุประสาน

อัตราส่วนผสม วัสดุประสาน:ดินลูกรัง: เม็ดลูกรัง		สีของส่วนผสม	การรับแรง สูงสุด ksc	% การดูดซึมน้ำ	% การสูญเสีย มวล
เรซิน	20:10:70	น้ำตาลเข้ม	977.48	1.96	7.29
ปูนซีเมนต์ผสม	10:20:70	เทา	571.12	6.33	8.05
ปูนซีเมนต์ขาว	10:20:70	น้ำตาลอมเหลือง	263.75	6.77	15.98
ปูนปลาสเตอร์	20:10:70	น้ำตาลอ่อน	129.01	3.45	30.08
ปูนยิปซัม	20:10:70	น้ำตาลอ่อน	90.84	6.23	31.85
ซีเมนต์กาว	20:10:70	เทา	51.46	3.39	41.7

จากตารางที่ 3 พบว่าอัตราส่วนผสมระหว่างเรซินกับเม็ดลูกรังสามารถรับแรงอัดได้สูงสุด 977.48 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร (ksc) และมีการสูญเสียมวลน้อยที่สุด 7.29 % หรือมีความคงทนแข็งแรงที่อัตราส่วน เรซิน (20) : ดินลูกรัง (10) : เม็ดลูกรัง (70) โดยส่วนผสมที่มีสีน้ำตาลอ่อนเหมาะสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ที่วางภายนอกอาคาร เช่น รูปปั้นศิลาแรงเทียม ขณะที่อัตราส่วนผสมระหว่างปูนซีเมนต์กับเม็ดลูกรังสามารถรับแรงอัดได้สูงสุด 571.12 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตร (ksc) ที่อัตราส่วน ปูนซีเมนต์ผสม(10) : ดินลูกรัง (20) : เม็ดลูกรัง (70) โดยส่วนผสมที่มีสีเทาเหมาะสำหรับการขึ้นรูปหรือผลิตผลิตภัณฑ์ที่รับน้ำหนัก เช่น บล็อกปูพื้นทางเดิน อัตราส่วนผสมระหว่างปูนซีเมนต์ขาวกับเม็ดลูกรังมีการดูดซึมน้ำได้ดีที่สุด 6.77 % ที่อัตราส่วน ปูนซีเมนต์ขาว (10): ดินลูกรัง (20) : เม็ดลูกรัง (70) โดยส่วนผสมที่มีสีน้ำตาลอมเหลืองเหมาะสำหรับการยึดติดกับวัสดุอื่น เช่น เครื่องประดับปูนต่ำติดผนัง เป็นต้น

ตารางที่ 4 คุณสมบัติทางวิศวกรรมกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์

อัตราส่วนผสม วัสดุประสาน:ดินลูกรัง: เม็ดลูกรัง		มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์	รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้ตาม มาตรฐานผลิตภัณฑ์
ปูนซีเมนต์ขาว	10:20:70	มผช.602/2547 มอก.167-2519 มอก.168-2519 มอก.169-2519	1. อิฐบล็อกประสาน (ผลิตภัณฑ์ชุมชน) ทุกชนิด 2. อิฐประดับเคลือบสีลิกเก็ตหรืออิฐปูนขาว ทราย ทุกชั้นคุณภาพ 3. อิฐประดับ ทุกชั้นคุณภาพ 4. อิฐกลวงประดับทุกชั้นคุณภาพ
ปูนซีเมนต์ผสม	10:20:70		
เรซิน	20:10:70		
ปูนปลาสเตอร์	20:10:70	มผช.602/2547 มอก.169-2519 (คุณภาพ ข)	1. อิฐบล็อกประสาน (ผลิตภัณฑ์ชุมชน) ทุกชนิด 2. อิฐกลวงประดับ คุณภาพ ข เหมาะสำหรับ ใช้ทั่วไปทั้งภายนอกและภายใน
ปูนยิปซัม	20:10:70		
ซีเมนต์ขาว	20:10:70	มผช.602/2547 (ไม่รับน้ำหนัก)	1. อิฐบล็อกประสาน (ผลิตภัณฑ์ชุมชน) ชนิด ไม่รับน้ำหนัก

เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ที่กำหนดขึ้นเพื่อสนับสนุนการนำภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นมาพัฒนา และยกระดับการผลิตให้มีคุณภาพเพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน ตามโครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้การรับรองและแสดงเครื่องหมายรับรองคุณภาพ เพิ่มความน่าเชื่อถือแก่ผู้บริโภคและสามารถขยายตลาดส่งออกจำหน่ายในตลาดวงกว้างได้มากขึ้น โดยพิจารณาจากการรับแรงอัดสูงสุด การดูดซึมน้ำ และการสูญเสียมวลหรือความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอย่างฉับพลัน ของเม็ดลูกรังกับวัสดุประสาน ดังตารางที่ 4 วัสดุประสานประเภทปูนซีเมนต์ขาว ปูนซีเมนต์ผสม และ

เรซิน เมื่อผสมในอัตราส่วนที่เหมาะสม สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานอุตสาหกรรมได้หลายประเภท เช่น อิฐบล็อกประสาน (ผลิตภัณฑ์ชุมชน) ทุกชนิด อิฐประดับเคลือบสีลิกเก็ตหรืออิฐปูนขาวทราย ทุกชั้นคุณภาพ อิฐประดับทุกชั้นคุณภาพ และอิฐกลวงประดับทุกชั้นคุณภาพ ขณะที่อัตราส่วนที่เหมาะสมที่ใช้ซีเมนต์ขาวเป็นวัสดุประสานสามารถผลิตอิฐบล็อกประสาน (ผลิตภัณฑ์ชุมชน) ชนิดไม่รับน้ำหนักตามมาตรฐานอุตสาหกรรมได้

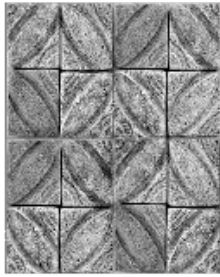
5. ผลิตภัณฑ์จากเม็ดลูกรังในภาคอีสาน

ปัจจุบันความต้องการผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติแบบใหม่ที่ตอบสนองทั้งทางด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความสวยงามและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคที่มีปริมาณเพิ่มมาก

ขึ้น การนำลูกรังที่มีปริมาณมากในภาคอีสานมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จึงเป็นการมองเห็นถึงคุณค่าของวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยยึดหลัก “ภูมิสังคม” เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น

ถิ่นอีสานที่สามารถผลิตได้โดยชุมชน ด้วยลักษณะของลูกรังที่มีสีเฉพาะตัวการจับตัวแน่นสามารถรับน้ำหนักได้ดี และมีความคงทน จึงสามารถสร้างผลิตภัณฑ์จากเม็ดลูกรังได้หลากหลายรูปแบบ ดังรูปที่ 2 ถึง 5 ประกอบด้วย ประติมากรรมตกแต่งอาคาร เฟอร์นิเจอร์ และบล็อกปูพื้นจากเม็ดลูกรังในภาคอีสาน

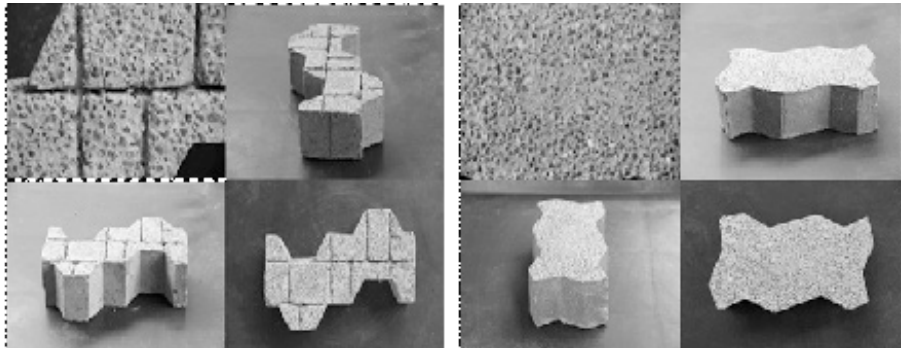

ภาพที่ 2 ประติมากรรมจากเม็ดยูกรังในภาคอีสาน

ภาพที่ 3 ประติมากรรมตกแต่งอาคารจากเม็ดยูกรังในภาคอีสาน

ภาพที่ 4 เฟอ์นเจอร์จากเม็ดลูกรังในภาคอีสาน

ภาพที่ 5 บล็อกปูพื้นจากเม็ดลูกรังในภาคอีสาน

6. สรุป

ลูกรัง หรือ “หินแห่” เป็นวัสดุธรรมชาติที่พบจำนวนมากเป็นบริเวณกว้างในภาคอีสานของประเทศไทย ด้วยลักษณะของลูกรังที่มีสีเฉพาะตัวการจับตัวแน่นสามารถรับน้ำหนักได้ดี และมีความคงทนแข็งแรง สามารถสร้างผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปแบบที่ตอบสนองทั้งทางด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความสวยงามคล้ายธรรมชาติ และวัตถุประสงค์การใช้งาน การนำลูกรังในภาคอีสานมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จึงเป็นการมองเห็นถึงคุณค่าของวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นที่สามารถผลิตได้โดยชุมชนเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้แก่วัสดุธรรมชาติ

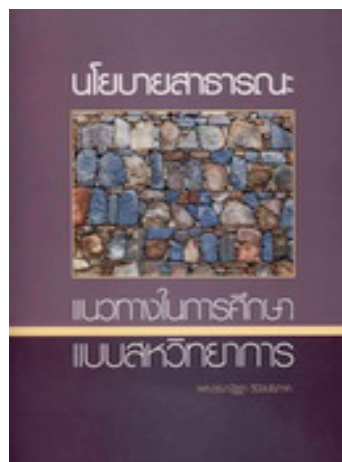
เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงคมนาคม. (2528). *กลสมบัติดินลูกรังในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม.
- นท แสงเทียน, และคณะ. (2548). *ศิลาแลงเทียม*. *วิศวกรรมสาร มช*, 32(4), 577-584.
- ปริญญา นาทาลัย. (2528). *ดินลูกรังแม่รังและดินลมหอบ*. ขอนแก่น: ภาควิชาเทคโนโลยี ธรณี คณะเทคโนโลยีมหาวิทยาลัขอนแก่น.
- เพิ่มพูน กิริติกสิกร. (2530). *ดินภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย*. ขอนแก่น: คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัขอนแก่น.
- สามารถ จัปโจร. (2549). การศึกษาเครื่องปั้นดินเผาของอีสานเพื่อประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์เซรามิก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 84-76 ,(1)25.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอุตสาหกรรม. (2547). *มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอิฐกลวง มผช.2547-602 กระทรวงอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2519). *มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอิฐระดับคัลเซียมซิลิเกตหรืออิฐปูนขาวทราย มอก.2519-167 กระทรวงอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2519). *มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอิฐระดับ มอก.2519-168 กระทรวงอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2519). *มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอิฐกลวง มอก.2519-169 กระทรวงอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อาคม เสงี่ยมวิบูล, สามารถ จัปโจร, และ ศักดิ์ชาย สิกขา. (2551). การใช้เม็ดลูกรังอีสานทำผลิตภัณฑ์ตกแต่งอาคาร. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*, 24-13 ,(2)10.
- อาคม เสงี่ยมวิบูล. (2555). บล็อกปูพื้นจากเม็ดลูกรังในอีสาน. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 94-85 ,(1)13.

หนังสืออ่าน : Book Review
นโยบายสาธารณะ : แนวทางในการศึกษาแบบสหวิทยาการ
Public Policy: Interdisciplinary Approach

ชื่อผู้เขียนหนังสือ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฐา วินิจนัยภาค

นิภาพรรณ เจนสันติกุล *
Nipapan Jensantikul*

หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกในเดือนกรกฎาคม ปี 2554 มีจำนวน 434 หน้า โดยผู้เขียนคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฐา วินิจนัยภาค ซึ่งเป็นนักวิชาการรุ่นใหม่ที่ทำให้ความสนใจศึกษานโยบายสาธารณะ และมีประสบการณ์ด้านการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ปัจจุบันผู้เขียนเป็นผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายนิเทศสัมพันธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้เขียนได้เรียบเรียงเนื้อหาหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 4 ภาค 10 บท ซึ่งผู้อ่านทุกท่านจะได้รับอรรถรสจากการ

อ่าน มุมมองทางความคิด กระบวนการวิเคราะห์ และเข้าใจถึงแก่นสาระของศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะในอีกแง่มุมหนึ่งที่แตกต่างจากอดีต อันเป็นพัฒนาการที่สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของศาสตร์ด้านนโยบายภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

โดยภาค 1 ความนำ ประกอบด้วย 1 บท คือ บทที่ 1 นโยบายสาธารณะ (Public Policy) เป็นบทเกริ่นนำที่เรียบเรียงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะกับรัฐประศาสนศาสตร์

*อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

*Lecture of Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University.

ตลอดจนพัฒนาการของศาสตร์นโยบายและการจัดการเรียนการสอน การศึกษานโยบายสาธารณะในประเทศไทย

ภาค 2 แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ ประกอบด้วย 4 บท ได้แก่

บทที่ 2 ทฤษฎีอำนาจ (Theories of Power) ที่เรียบเรียงให้เห็นถึงตัวแสดงในนโยบายที่มีหลากหลายและมีปฏิสัมพันธ์กัน อาจอยู่ในรูปของการกดดัน การช่วงชิงแข่งขัน การครอบงำโดยชนชั้นนำ การมองนโยบายสาธารณะในเชิงการใช้อำนาจและสะท้อนบทบาทของรัฐ การเปลี่ยนแปลงแข่งขันและกระแสโลกาภิวัตน์ที่ถูกถ่ายทอดผ่านทฤษฎี

บทที่ 3 แนวทางสถาบัน (Institutional Approach) เป็นการสื่อให้เห็นถึงบุคคลและกลุ่มบุคคลสำคัญ ในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งแนวทางสถาบันนิยมเป็นแนวทางที่เป็นส่วนประกอบศูนย์กลางของชีวิตการเมือง ซึ่งในบทนี้ จำแนกการอธิบายออกเป็น 2 ยุคคือยุคของสถาบันนิยมและยุคสถาบันนิยมใหม่

บทที่ 4 แนวทางกลุ่มและเครือข่าย (Groups and Network Approach) เป็นบทที่ขยายให้เห็นถึงภาพของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย ที่นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ ซึ่งถูกอธิบายผ่านกลุ่มบุคคลที่อยู่ในรูปกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มชนชั้นนำ และชุมชนนโยบาย

บทที่ 5 เครื่องมือทางนโยบาย (Policy Instruments) เป็นบทที่ชี้ให้เห็นวิธีการหรืออุปกรณ์ที่รัฐบาลใช้เพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ และวิธีการที่เป็นทางเลือกและต้องแข่งขัน โดยในบทนี้ได้ยกตัวอย่างประกอบไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจำแนกเป็นเครื่องมือนโยบายที่ใช้กลไกตลาด เครื่องมือที่ใช้ภาษีและการอุดหนุน เครื่องมือที่ใช้กฎระเบียบ เครื่องมือที่ไม่ใช่กลไกตลาด และเครื่องมือที่ใช้การ

ประกันและการบรรเทาผลกระทบ ซึ่งก่อนที่จะเลือกใช้เครื่องมือแต่ละประเภทได้นั้นหมายความว่า จะต้องเข้าใจธรรมชาติเป้าหมายของนโยบาย ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือและปัญหาสาธารณะก่อน

ภาค 3 กระบวนการนโยบาย ประกอบด้วย 3 บท ได้แก่

บทที่ 6 การกำหนดนโยบาย (Policy formation) ซึ่งการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระบุประเด็นปัญหาให้ชัดเจน เพราะถ้าระบุประเด็นปัญหาไม่ชัดเจนการพัฒนาทางเลือกสู่การแก้ปัญหาจะเป็นไปได้ยาก และแก้ปัญหาไม่ตรงจุด โดยนำเสนอวิธีการคัดเลือกปัญหา อาทิ วิธีแมทริกซ์จัดลำดับความสำคัญ วิธีต้นไม้การตัดสินใจ วิธีกระบวนการยืดหยุ่นและผสมผสาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพยายามอธิบายให้เห็นถึงปัญหาเชิงนโยบาย ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

บทที่ 7 การนำนโยบายปฏิบัติ (Policy Implementation) โดยบทนี้เป็นบทที่เชื่อมต่อกับบทที่ 6 หลังจากที่มีการกำหนดนโยบายเรียบร้อยแล้วจะนำมาสู่กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดเป้าประสงค์และการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ลดความเป็นนามธรรมของนโยบายให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยแปลงนโยบายเป็นแผน แผนงาน โครงการ และกิจกรรมตามลำดับ ซึ่งความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัตินั้นประกอบด้วยเงื่อนไขปัจจัยหลายประการด้วยกัน โดยทั้งหมดนี้ได้ถูกถ่ายทอดผ่านงานของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ สมบัติ อารังธวัธวงศ์ (2549) วรเดช จันทรร (2551) ศุภชัย ยาวะประภาษ (2548) เป็นต้น

บทที่ 8 การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) เป็นบทที่ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าผล

ของการดำเนินนโยบายนั้นสามารถตอบสนองคุณค่าของสังคมและแก้ไขปัญหาที่เป้าหมายของนโยบายได้หรือไม่ โดยในบทนี้จะเล่าถึงพัฒนาการการประเมินผล ความแตกต่างระหว่างการประเมินผลแนวเก่าและแนวใหม่ การวิจัยประเมินผล การประเมินผลแบบเปิด การวางแผนและกระบวนการประเมินผลนโยบาย ประเภทและรูปแบบการประเมินผล เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินผล ภาค 4 สรุป ประกอบด้วย 2 บท ได้แก่

บทที่ 9 กรณีศึกษา ซึ่งเป็นบทที่ผู้เขียนนำเสนอการประยุกต์ การกำหนดนโยบาย การออกแบบนโยบาย การวิเคราะห์นโยบาย ตัวแสดงทางนโยบาย อาทิ กลุ่มผลประโยชน์และการเมือง รวมไปถึงทฤษฎีและพฤติกรรมองค์การ ด้วยเรื่อง สภาพพัฒนาการเมือง: การกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย ที่เป็นกรณีศึกษาที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าและถ่ายทอดออกมาผ่านหนังสือเล่มนี้

บทที่ 10 การสังเคราะห์องค์ความรู้ (Synthesizing Body of Knowledge) เป็นบทปิดท้ายที่ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าการเข้าถึงศาสตร์นโยบาย คือ การทำความเข้าใจถึงพลวัตของนโยบาย ที่มีพัฒนาการและแนวคิดใหม่เกิดขึ้น การใช้แนวทางใดแนวทางหนึ่งไม่เพียงพอในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของนโยบายได้

กล่าวโดยสรุปจากเนื้อหา 4 ภาค 10 บท ข้างต้นคงทำให้หลายคนได้ทำความเข้าใจถึงพัฒนาการนโยบายสาธารณะ ตัวแสดงทางนโยบาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่นับวันจะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการกดดัน ผลักดัน ครอบงำ และสนับสนุนนโยบายสาธารณะ และที่นอกเหนือไปจากนั้น หนังสือเล่มนี้ได้แสดงให้เห็นว่าพัฒนาการทางศาสตร์นโยบาย การศึกษานโยบายไม่ควรใช้แนวทางเดียวในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเสมือน

การวิเคราะห์ สังเคราะห์จะต้องมีกรอบการมองหลายส่วน ตัวแสดงทางนโยบายจากพหุสังคม ชุมชนนโยบาย เครือข่ายที่แตกต่างกัน และควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการมองเพื่อให้สามารถระบุปัญหา นโยบายและพัฒนาทางเลือกนโยบายได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น ดังที่ Nagel (2002: 133-134) นิยามไว้ว่าการวิเคราะห์นโยบายให้สามารถจำแนกทางเลือกสาธารณะหรือนโยบายของรัฐบาลที่ดีที่สุดเพื่อบรรลุชุดของเป้าหมายที่มีความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายและเป้าหมายได้นั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) เป้าหมาย ประกอบด้วย การยึดมั่นกับสิ่งที่ควรจะเป็นและการให้น้ำหนักกับเป้าหมาย 2) นโยบาย โปรแกรม โครงการ การตัดสินใจทางเลือก วิธีการ หรือ ทางเลือกสามารถใช้ได้เพื่อบรรลุเป้าหมาย 3) ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายและเป้าหมาย ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นจากความรู้ลึก อำนาจหน้าที่ สถิติ การสังเกต การอนุมาน การคาดคะเน หรือวิธีการอื่นๆ 4) การสรุปแผนภาพชั่วคราว เพื่อคำนึงถึงนโยบายหรือการรวมกันของนโยบายที่ดีที่สุดในการอนุมัติในเป้าหมาย นโยบายและความสัมพันธ์ และ 5) การกำหนดความจำเป็นสำหรับสิ่งที่ดีที่สุดลำดับแรก ลำดับที่สอง หรือทางเลือกอื่นที่กลายเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ดังนั้นผู้อ่านที่สนใจศาสตร์ด้านนโยบาย และต้องการเรียนรู้พัฒนาการศาสตร์ด้านนโยบายว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร และจะทำไมอย่างใดเพื่อให้การได้มาซึ่งนโยบายที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม สามารถเข้าใจความเชื่อมโยงความซับซ้อนของการวิเคราะห์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่หลากหลาย หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่จะช่วยท่านไขปัญหา และช่วยให้ท่านทำความเข้าใจถึงสภาวะทางทฤษฎีและการปฏิบัติทางนโยบายได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐชา วินิจนัยภาค. (2554). นโยบายสาธารณะ แนวทางในการศึกษาแบบสหวิทยาการ. กรุงเทพฯ:โครงการเอกสารตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรเดช จันทรศร. (2551). จากนโยบายสู่การปฏิบัติ: องค์ความรู้ ตัวแบบทางทฤษฎี และการประเมินความสำเร็จความล้มเหลว. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Nagel S. Stuart. (2002). *Handbook of Public Policy Evaluation*. London: Sage Publication.

แนวทางการจัดเตรียมบทความ (Manuscript) สำหรับขอตีพิมพ์ในวารสารสุทธิปริทัศน์

วัตถุประสงค์การจัดพิมพ์

วารสารสุทธิปริทัศน์เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตซึ่งตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

วารสารสุทธิปริทัศน์มีนโยบายการจัดพิมพ์ราย 3 เดือน ปีละ 4 ฉบับ ประจำเดือนมีนาคม มิถุนายน กันยายน และธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ
2. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของวารสารวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอผลการค้นคว้าและวิจัย
4. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์และนักวิชาการได้เผยแพร่ผลงาน
5. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

นโยบายการจัดพิมพ์

- วารสารสุทธิปริทัศน์มุ่งเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิชาการและผลงานวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิชาต่างๆ อาทิเช่น บริหารธุรกิจ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การท่องเที่ยวและโรงแรม เทคโนโลยีสารสนเทศ กฎหมายและเทคโนโลยี ภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และการจัดการศึกษา วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น
- บทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้องไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่นๆ
- บทความวิชาการ มุ่งเน้นบทความที่เสนอแนวความคิดทฤษฎีใหม่หรือบทความที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจหรือกระตุ้นการวิจัยต่อเนื่องในหัวข้อวิชาการที่สำคัญต่างๆ
- บทความวิจัย มุ่งเน้นงานวิจัยที่ช่วยทดสอบทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่ช่วยขยายความในแง่มุมสำคัญต่างๆ ของทฤษฎีเหล่านั้นเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ หรือสามารถนำไปทำวิจัยต่อเนื่องได้
- วารสารยินดีตีพิมพ์งานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยหรือวิธีทดลองทดสอบในหลากหลายรูปแบบที่ช่วยสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญหรือที่มีผลกระทบต่อสังคมวิชาการในวงกว้าง

ข้อกำหนดในการส่งบทความสำหรับผู้เขียน

- บทความสามารถจัดทำเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็ภาษาอังกฤษ บทความดังกล่าวต้องผ่านการตรวจการใช้ไวยากรณ์อย่างถูกต้องมาแล้ว
- ในการจัดทำบทความผู้เขียนจะต้องจัดทำบทความในรูปแบบที่ทาง วารสารสุทธิปริทัศน์ กำหนดไว้ โดยที่ท่านสามารถดาวน์โหลดรูปแบบและส่งบทความได้ทางเว็บไซต์ของวารสาร www.dpu.ac.th/journal/
- การส่งบทความทางไปรษณีย์ ขอให้ท่านส่งต้นฉบับในรูปแบบของ Microsoft Word จำนวนไม่เกิน 15-20 หน้า (พร้อมรูปตารางที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิง) จำนวน 3 ชุด และบันทึกแผ่น CD 1 ชุด ส่งมาที่

กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ 110/1-4 ถ.ประชาชื่น เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร 10210 โทรศัพท์ 02-9547300 ต่อ 445 หรือ 690

Fax 02-580-0064 E-mail: dpujournal@hotmail.com

- หากผู้เขียนต้องการส่งบทความสามารถส่งได้ที่ www.dpu.ac.th/journal โดยแนบไฟล์บทความที่ระบุ หัวเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และที่อยู่ติดต่อได้ซึ่งรวมถึงอีเมล เบอร์โทรศัพท์และบทคัดย่อ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) คำสำคัญ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และประวัติของผู้เขียน โดยสังเขป รวมถึงบทความ ข้อความ ตาราง รูปภาพ แผนภูมิและเอกสารอ้างอิง
- เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารฉบับที่บทความนั้นตีพิมพ์ 1 ฉบับ

* สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดรูปแบบต่างๆ ได้ที่ www.dpu.ac.th/journal/

DPU 2511

มหาวิทยาลัยบูรพา 2511 Dhurakij Pundit University

สำนักงานอธิการบดี สุทธิปริทัศน์

๓๓๐/๓-๔ ถนนประชาชื่น หลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ โทรศัพท์ (๐๒) ๕๒๔-๕๒๔๖ โทรสาร (๐๒) ๕๒๔๕๕๕๕๕-๖

110/1-4 Prachachuen Rd. Lakki, Bangkok 10210 Tel. 06621 954-7300 Fax. 06621 580 9509 6 www.dpu.ac.th

กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์

มหาวิทยาลัยบูรพา 2511

24 สิงหาคม 2555

เรื่อง การเก็บค่าสมาชิการวารสารสุทธิปริทัศน์และค่าลงบทความ

เรียน ท่านสมาชิการวารสารสุทธิปริทัศน์ทุกท่าน

เนื่องจากวารสารสุทธิปริทัศน์ได้มีการปรับปรุงระบบการผลิตและขั้นตอนการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลังจากได้รับการพิจารณาเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre, TCI Centre : <http://tci.trf.or.th>) ซึ่งส่งผลต่อการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพของวารสารในระยะยาว ทางคณะกรรมการวารสารสุทธิปริทัศน์จึงต้องเรียนให้สมาชิกทุกท่านทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของค่าสมาชิกและการจ่ายค่าลงบทความสำหรับผู้ส่งบทความลงในวารสารฯ โดยจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 81 (เดือนมกราคม - มีนาคม 2556) เป็นต้นไป ส่งผลให้ค่าสมาชิการวารสารฯ มีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. ในปี 2556 เริ่มตั้งแต่วันที่ 81 เป็นต้นไป วารสารสุทธิปริทัศน์จะผลิตปีละ 4 เล่ม (จากเดิม 3 เล่มต่อปี) และจะเก็บค่าสมาชิการวารสารฯ ในอัตราเล่มละ 100 บาท (จากราคาเดิมเล่มละ 80 บาท) สำหรับสมาชิกรายปี จะเก็บค่าสมาชิก ดังนี้

- 1 ปี จำนวน 4 ฉบับ เป็นเงิน 350 บาท
- 2 ปี จำนวน 8 ฉบับ เป็นเงิน 700 บาท
- 3 ปี จำนวน 12 ฉบับ เป็นเงิน 1,000 บาท

หมายเหตุ สำหรับท่านสมาชิกที่ยังไม่หมดอายุการเป็นสมาชิการวารสารฯ ทางกองบรรณาธิการฯ จะจัดส่งวารสารฯ ตามจำนวนเล่มของระยะเวลาที่เหลืออยู่ของท่าน หากท่านประสงค์จะเป็นสมาชิกใหม่สามารถสมัครได้ในอัตราใหม่ตามที่เสนอไว้ข้างต้น

2. สำหรับผู้ส่งบทความลงในวารสารสุทธิปริทัศน์ ตั้งแต่บัดนี้เดือนมกราคม 2556 เป็นต้นไป ซึ่งจะออกในฉบับที่ 81 จะต้องจ่ายเป็นค่าลงบทความในอัตรา 2,000 บาทต่อเรื่อง (1 บทความวิชาการ/วิจัย)

ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ ต้องกราบขอขอบคุณสมาชิกและผู้ส่งบทความทุกท่านที่ไว้วางใจ และส่งบทความมายังกองบรรณาธิการฯ ได้พิจารณา อย่างไรก็ดี หากมีข้อสงสัยประการใด ท่านสามารถติดต่อทางอีเมลได้ที่ dpujournal@dpu.ac.th หรือ ทางโทรศัพท์ที่เบอร์ 02-954-7300 ต่อ 445 หรือ 690

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษทิพย์ ทัศนเจริญ)

บรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์

โทร. 02-9547300 ต่อ 445 หรือ 690

โทรสาร 02-954-9507, 02-580-0064

ISO 9001:2005

DPU Quality Management System

DPU Quality Management System

DPU Quality Management System

ใบสมัครสมาชิกรวารสาร “สุทธิปริทัศน์”

ชื่อ-นามสกุล
สถานที่ทำงาน

ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกรวารสาร “สุทธิปริทัศน์” ☐ 1 ปี ☐ 2 ปี ☐ 3 ปี
สถานที่ส่งวารสาร

สถานที่ติดต่อ

โทรศัพท์

สถานภาพสมาชิก

- ☐ สมาชิกใหม่
- ☐ สมาชิกเก่า หมายเลข.....

อัตราค่าสมาชิก

- ☐ 1 ปี จำนวน 4 ฉบับ เป็นเงิน 350 บาท
- ☐ 2 ปี จำนวน 8 ฉบับ เป็นเงิน 700 บาท
- ☐ 3 ปี จำนวน 12 ฉบับ เป็นเงิน 1,000 บาท

ชำระค่าสมาชิกโดย

- ☐ ธนาคารดีเอสจี “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต” (ปทจ.หลักสี่)
เจ้าหน้าที่ของ บรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
- ☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารไทยพาณิชย์ เลขที่ 152-206333-6
ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต”
สาขามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ประเภทออมทรัพย์
- ☐ แคชเชียร์เช็ค สั่งจ่ายในนาม “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต”

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

โทร. 02-9547300 ต่อ 445,528

Fax. 02-954-9507, 02-580-0064

E-mail : dpujournal@dpu.ac.th

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทร. 0-2954-7300 www.dpu.ac.th